

การสอบสวนคดีอาญา ศึกษาการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ
ในประเทศไทย

นายธีร์รัฐ โรจนนินพงศ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

**The Criminal Case's investigation on the study of the Crime scene reconstruction
by the accused to support confession of the accused in Thailand**

Mr.Teerat Rojanataninpong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws Program

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2022

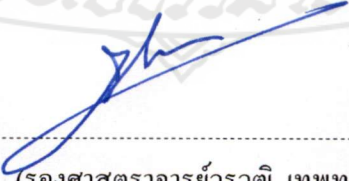
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การสอบสวนคดีอาญา ศึกษาการทำแผนประทุษกรรมประกอบ คำรับสารภาพในประเทศไทย
ชื่อและนามสกุล	นายธีรรัฐ โรจนธินพงศ์
วิชาเอก	กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อาจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อาจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณี ไพธอง)

.....
(รองศาสตราจารย์ รุฒิ เทพทอง)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสอบสวนคดีอาญา ศึกษาการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพใน
ประเทศไทย

ผู้ศึกษา นายธีรรัฐ โรจนธนิพนธ์ รหัสนักศึกษา 2634002709 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อาจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์ **ปีการศึกษา** 2564

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ (2) ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทย (3) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหากระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทย (4) ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของต่างประเทศและประเทศไทย และเสนอแนวทางการแก้ไข

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสารจากตัวบทกฎหมาย ตำราทางวิชาการ งานวิจัย คำพิพากษาศาลฎีกา บทความจากวารสารหรือนิตยสารทางกฎหมาย ข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตและของต่างประเทศเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา เปรียบเทียบ สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษพบว่า (1) วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาก็เพื่อค้นหาความจริงให้ได้สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งการยอมรับสารภาพถือเป็นพยานหลักฐานที่ดีในการพิสูจน์ความจริง จึงมีการนำวิธีการที่เรียกว่าแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมาบังคับใช้กับผู้ถูกกล่าวหา โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาจำลองสถานการณ์ในกระทำความผิดโดยนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปใช้สถานที่เกิดเหตุและแสดงขั้นตอนในการกระทำความผิดต่างๆ ต่อหน้าสาธารณชน อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพที่คุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาตามแนวคิดและหลักการของกฎหมายภายใต้รัฐธรรมนูญของไทย (2) เมื่อมีการจัดทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ อาจผลกระทบแบ่งพิจารณาได้ 2 กรณี ผลกระทบต่อตัวผู้ถูกกล่าวหาเอง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลกระทบต่อชีวิตและร่างกาย การนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้ต้องหาอย่างเต็มที่ อาจทำให้ผู้ต้องหาถูกประชาชนซึ่งอาจจะเป็นญาติพี่น้องของผู้เสียหายรุมประชดโทษเพราะสาเหตุที่มีความโกรธแค้น (3) จากการวิเคราะห์หลักการและผลกระทบของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมีผลเสียมากกว่าผลดี อีกทั้งมีผลกระทบในหลายฝ่าย จึงเห็นว่าควรยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพแบบเดิมออกจากกระบวนการทางอาญา (4) เห็นควรนำกระบวนการในการยอมรับคำรับสารภาพโดยจัดทำห้องสอบสวนที่ถูกจัดขึ้นไว้โดยเฉพาะตามแบบของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อจะทำให้เกิดความยุติธรรมในหลายฝ่ายและธำรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายไทย

คำสำคัญ แผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ การรับฟังพยานหลักฐาน สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาผลกระทบ

Independent Study title: The Criminal Case's investigation on the study of the Crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused in Thailand

Author: Mr. Teerat Rojanataninpong; **ID:** 2634002709; **Degree:** Master of Laws;

Independent Study advisor: Arjaree Me-intarakerd Meesidth, Assistant Professor;

Academic year: 2021

Abstract

This study aims to: 1) examine the concept and the basic principles of the crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused. 2). To examine the legal aspect of the crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused in Thailand. 3). To analyze the crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused in Thailand's procedural issue. 4). To analyze and compare the principles of reenactment methods used in foreign countries and Thailand and to propose a solution.

This independent study is qualitative research using documentary research, using legal provisions, academic reference books, research, Supreme Court decisions, articles from legal journals or magazines, and websites with legal information from other countries, including the United Kingdom, Japan, and the United States of America, which involve the crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused as the information for analyzing the problem, comparing, summarizing, and proposing the solution.

According to the study, (1) The goal of the criminal procedure is to find the most comprehensive evidence, and because confessions are thought to be the best evidence, the crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused would be used with the accused. The planned re-enactment would make the accused point out the crime scene and imitate the crime in front of the public's eyes. According to the idea of the laws under the Thai constitution, the planned re-enactment would violate the right that protected the accused. (2) When the crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused happens, the impact of the action can be divided into two categories: the impact on the accused and the impact on any implicated third parties, such as the impact on life and body. For example, if the planned re-enactment crime scene does not prioritize the accused's safety, the public or the victim's relatives may lynch the accused out of rage. (3) After analyzing the principle and the impact of the crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused, the result has shown that the negative impact is more than the positive impact, furthermore, the impact might affect many involved persons, thus, the crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused should be revoked from the criminal case process. (4) It is possible to adjust the method of accepting the confession by specifically arranging the interrogation room to resemble the United States of America to uphold the dignity of Thai law and establish justice for all parties.

Key Words: The crime scene reconstruction by the accused to support confession of the accused, accepting the evidence, accused's right, impact

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์ ที่สละเวลาอันมีค่าในการช่วยเหลือและแนะนำข้อคิดเห็นทางวิชาการให้แก่ผู้เขียนในขณะทำผลงานฉบับนี้ตลอดมา ทั้งยังกรุณาอ่านและตรวจทานแก้ไขเนื้อหาในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ตั้งแต่ต้นตลอดจนสำเร็จผ่านไปด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์ทั้งหลายที่สละเวลาอันมีค่าของท่านให้เกียรติเป็นประธานและเป็นคณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตลอดจนให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ผู้เขียน เพื่อปรับปรุงให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ เจ้าหน้าที่สำนักงานบัณฑิตศึกษา และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้อำนวยความสะดวกในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ หากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ ผู้เขียนขอมอบคุณงานความดีนี้ให้ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ผู้เขียนที่ได้อดทนและพยายามทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วง ตลอดจนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ธีรรัฐ โรจนธนิพนธ์

ตุลาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
3. ขอบเขตการศึกษา.....	4
4. วิธีการศึกษา.....	4
6. สมมติฐานของปัญหา.....	5
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 แนวคิดและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา	
กรณีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ.....	6
1. แนวคิดที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา	
และกรณีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ.....	6
1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญไทย.....	9
1.3 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาที่ควรได้รับความคุ้มครอง.....	13
1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองของรัฐภายใต้ระบบกฎหมาย.....	20
2. หลักการที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา และกรณีการทำแผนประทุษกรรม	
ประกอบคำรับสารภาพ.....	25
2.1 หลักประกันของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา.....	25
บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพตามกฎหมายไทย	
และกฎหมายต่างประเทศ.....	41
1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ	
ตามกฎหมายไทย.....	41
1.1 หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการให้อำนาจพนักงานสอบสวนอันเกี่ยวกับ	
การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ.....	41

สารบัญ

หน้า

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ	
ตามกฎหมายต่างประเทศ.....	43
2.1 สหราชอาณาจักร.....	43
2.2 ญี่ปุ่น.....	48
2.3 สหรัฐอเมริกา.....	53
3. ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ.....	57
3.1 สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการให้การ.....	58
3.2 การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ.....	60
บทที่ 4 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา	
ศึกษาการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ.....	63
1. วิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบหลักการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรม	
ประกอบคำรับสารภาพของต่างประเทศและประเทศไทย.....	63
2. วิเคราะห์ปัญหาอันเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ.....	70
2.1 ปัญหากรณีเหตุผลในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ.....	71
2.2 ปัญหากรณีผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับ	
สารภาพ.....	75
2.3 วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียและแนวทางการยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบ	
คำรับสารภาพ.....	79
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	84
1. บทสรุป.....	84
2. ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	88
ประวัติผู้ศึกษา.....	92

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมากโดยกลายมาเป็นสังคมที่มีขนาดใหญ่เห็นได้จากจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดการแข่งขันในการใช้ชีวิตที่มีสูงมากขึ้นประชาชนมีความเครียดร้อน มีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากเมื่อไม่มีทางออกจึงได้คิดผิมาก่ออาชญากรรม จากข่าวสารในปัจจุบันมีจำนวนอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่มีข้อเท็จจริงต่างๆเกิดขึ้นอย่างมากมาย เนื่องจากประชากรมากขึ้น แต่การควบคุมและการจัดระเบียบในสังคมมิได้มีการเพิ่มขึ้นตามสมควร จึงทำให้มีการกระทำความผิดโดยมิได้เกรงกลัวต่อกฎหมายเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นก็เป็นหน้าที่ขององค์กรทั้งหลายในกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเป็นการจัดระเบียบในสังคม ซึ่งในกระบวนการยุติธรรมจะมีผู้มาเกี่ยวข้องคือ ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล และราชทัณฑ์ องค์กรเหล่านี้เป็นองค์กรที่สำคัญในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีหน้าที่แสวงหาตัวผู้กระทำความผิดและต้องมีการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานสอบสวนโดยทำเป็นสำนวนเพื่อส่งให้พนักงานอัยการตรวจสอบข้อมูลของคดีว่าจะมีการส่งฟ้องหรือไม่ เมื่อมีการส่งฟ้องต่อศาลโดยพนักงานอัยการในการวินิจฉัยพิพากษาคดีของศาลนั้นศาลจะต้องพิจารณาคดีจากพยานหลักฐานที่เกิดขึ้น ถ้าในคดีอาญาพยานหลักฐานไม่เพียงพอในการพิจารณาศาลอาจสั่งยกฟ้องโจทก์ ตัวผู้กระทำความผิดอาจพ้นจาก ข้อกล่าวหาและอาจไปสร้างปัญหาใหม่ในสังคมได้ จึงเห็นได้ว่าพยานหลักฐานจึงมีความสำคัญในกระบวนการพิจารณาคดีเป็นอย่างมาก

ในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาญาจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นหัวใจสำคัญในการตรวจสอบแสวงหาพยานหลักฐาน กล่าวคือเมื่อมีการกระทำความผิดขึ้นบุคคลแรกในกระบวนการยุติธรรมที่จะพบเหตุที่เกิดขึ้นคือเจ้าพนักงานตำรวจ ประชาชนต้องดำเนินการร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อให้ช่วยแก้ปัญหาเป็นอันดับแรก ตำรวจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นผู้

เข้าถึงพยานหลักฐานก่อนบุคคลอื่น และวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาก็เพื่อค้นหาความจริงให้ได้สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งการยอมรับสารภาพถือเป็นพยานหลักฐานที่ดีในการพิสูจน์ความจริง¹

ขั้นตอนแรกหลังจากที่ประชาชนได้ร้องเรียนต่อพนักงานตำรวจนั้น พนักงานตำรวจต้องตรงไปยังสถานที่เกิดเหตุ (Crime scene) สถานที่เกิดเหตุนั้นโดยทั่วไปผู้กระทำความผิดมักจะทิ้งร่องรอยในการกระทำผิดนั้นไว้ และในการตรวจสอบเก็บรายละเอียดในสถานที่เกิดเหตุจะต้องมีการใช้เวลาเช่นจะต้องรอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวกับการพิสูจน์หลักฐานมาเก็บเกี่ยวพยานหลักฐาน เจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไปซึ่งไม่มีความรู้ความสามารถโดยเฉพาะในเรื่องนี้จึงต้องมีระเบียบในเรื่องการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ เพื่อไม่ให้พยานหลักฐานในการกระทำความผิดได้เสียหายไป การป้องกันสถานที่เกิดเหตุเช่น การกั้นด้วยเทปสีเหลือง แฝงกัน หรือกรวย เพื่อมิให้ประชาชนเข้ามาในเขตสถานที่ในการกระทำผิดเนื่องจากถ้ากรณีบุคคลมิได้เกี่ยวข้องได้เข้าไปในบริเวณนั้นก็จะเป็นการยากในการตรวจสอบพยานหลักฐานอาจจะมีรอยนิ้วมือหรือพยานหลักฐานที่สำคัญได้เสียหายไปได้ ซึ่งในต่างประเทศได้มีการให้ความสำคัญกับการป้องกันสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างมาก ซึ่งต่างจากในประเทศไทยพนักงานตำรวจได้ปล่อยปะละเลยมิได้ป้องกันสถานที่อย่างเพียงพอจึงทำให้พยานที่สำคัญได้เสียหายไป เมื่อพยานหลักฐานที่สำคัญได้เสียหายไปแล้วหากจับตัวผู้กระทำความผิดมาได้เข้าพนักงานตำรวจจึงต้องสืบหาพยานหลักฐานในการกระทำผิดเพื่อจะมีหลักฐานในการส่งให้พนักงานอัยการสั่งฟ้องต่อศาลซึ่งในกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานตำรวจอย่างหนึ่งที่พบเห็นกันบ่อยในปัจจุบันคือ “การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ”

“การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ” หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “การทำแผนประกอบคำรับสารภาพ” คือการจำลองสถานการณ์ในการกระทำความผิดโดยนำตัวผู้กระทำความผิดไปชี้สถานที่เกิดเหตุและขั้นตอนในการกระทำความผิดต่างๆ ซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานตำรวจจึงมีหน้าที่ต้องป้องกันผู้กระทำความผิดจากประชาชนผู้มาดูการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ การให้สวมอุปกรณ์ป้องกันเช่นเสื้อเกราะหรือสวมหมวกกันน็อกเพื่อป้องกันการถูกประชาชนในบริเวณนั้นรุมประหัตประหาร จากข่าวสารในปัจจุบันจะเห็นได้บ่อยว่าเมื่อมีการกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์จะมีประชาชนผู้โกรธแค้นเกลียดชังกับการกระทำของผู้กระทำความผิดมารุมประนามบริเวณสถานที่เกิดเหตุเป็นจำนวนมาก เมื่อพนักงานตำรวจมีการป้องกัน ไม่รัดกุมเพียงพอประชาชนก็ร่วมกันรุมทำร้ายผู้กระทำความผิดด้วยความไม่พอใจของตนเอง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 29 วรรคสอง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษา

¹ วงษ์ วีระพงศ์. การรวบรวมและการนำสืบพยานหลักฐานในคดีอุกฉกรรจ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาสัมพันธ์. 2509. 172

อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำความผิดมิได้” ดังนั้นการรุมประชาทัณฑ์จากประชาชนหรืออาจจะเป็นพนักงานตำรวจรวมอยู่ด้วยจึงเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมต่อตัวผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญไทย ในทางกลับกันหากว่าผู้กระทำความผิดนั้นมิใช่ผู้กระทำความผิดจริงและในระหว่างการดำเนินการทำแผนประกอบคำรับสารภาพนั้นได้ถูกประชาชนจำนวนมากรุมประชาทัณฑ์ถึงขนาดให้ผู้ต้องหาถึงแก่ความตาย จากในสังคมไทยก็ไม่ได้มีข่าวสารว่าประชาชนที่รุมประชาทัณฑ์ผู้กระทำผิดจนถึงแก่ความตายต้องเข้ารับผิดในการกระทำนั้นพนักงานตำรวจอาจจะละเลยโดยการมิได้คุ้มครองตัวผู้ต้องหาขนาดทำแผนประกอบคำรับสารภาพอย่างเต็มที่ซึ่งจะเห็นว่าการกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำที่ไม่สมควรแต่ไม่ได้มีกฎหมายโดยเฉพาะบัญญัติรับรองในจุดนี้เอาไว้ ซึ่งผลกระทบนั้นสร้างความเสียหายให้แก่รัฐ ตัวผู้เสียหายและญาติของผู้เสียหาย นอกจากนั้นหลายๆ คดีที่มีการนำผู้ต้องหาไป “ขอมมา” ผู้เสียหายหรือญาติผู้เสียหาย บางครั้งถึงขั้นถูกฝูงชนที่เต็มไปด้วยอารมณ์โกรธแค้นเข้ามารุมทำร้ายขณะนำตัวไปชี้จุดก่อเหตุ หรือที่ทิ้งของกลางในคดี ซึ่งการขอมมานั้นเป็นที่น่าพิจารณาว่ากระบวนการดังกล่าวจะเป็นการจัดต่อสิทธิในกระบวนการยุติธรรมและสิทธิของบุคคลในเกียรติยศและชื่อเสียงในกรณีการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพหรือไม่

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ในเรื่องการป้องกันสถานที่เกิดเหตุซึ่งพนักงานตำรวจของประเทศไทยไม่ได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทำให้ได้พยานหลักฐานในการดำเนินคดีไม่ครบถ้วนจนเป็นเหตุให้ต้องมีกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเพิ่มเติม ในขณะที่ต่างประเทศซึ่งพัฒนาแล้วได้มีการจัดระบบในการป้องกันและตรวจสอบพยานหลักฐานอย่างเคร่งครัดตั้งแต่เข้าตรวจพบสถานที่เกิดเหตุดังนั้น ในกระบวนการสืบหาพยานหลักฐานในต่างประเทศจึงไม่ได้มีการนำกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมาบังคับใช้ในการสืบหาพยานหลักฐาน

ในการนี้ผู้ศึกษาจึงเห็นว่ากระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ควรมีขึ้นเนื่องจากมีข้อเสียหลายอย่างเช่น มีความเสี่ยงในการถูกประชาชนหรือญาติผู้เสียหายหรือแม้กระทั่งเจ้าพนักงานตำรวจรุมประชาทัณฑ์จนได้รับบาดเจ็บหรืออาจถึงแก่ความตายได้โดยมิได้รับโทษทางกฎหมายได้อันเป็นการลดทอนสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหา และ การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นการจำลองสถานการณ์ เป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าต้องทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ดังนั้น ในชั้นศาลผู้ต้องหายังกลับคำให้การได้ว่าถูกบังคับให้ทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพตามคำบอก หรือผู้ต้องหายังสามารถต่อสู้ว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เป็นการทำทางตามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกำหนดให้กระทำไม่ได้เกิดขึ้นจากความสมัครใจ

เช่นนี้จึงเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมีประโยชน์หรือผลกระทบอย่างไรบ้างและเมื่อชั่งน้ำหนักประโยชน์และผลกระทบแล้ว การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพยังคงมีความจำเป็นต่อกระบวนการยุติธรรมของไทยหรือไม่

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ
- 2.2 เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทย
- 2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหากระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทย
- 2.4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของต่างประเทศและประเทศไทย และเสนอแนวทางการแก้ไข

3. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาลักษณะประโยชน์และผลกระทบของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทยโดยวิเคราะห์ความจำเป็นของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเปรียบเทียบกับกับการดำเนินการของต่างประเทศและความเป็นไปได้ในการยกเลิกระเบียบว่าด้วยการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

4. วิธีการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ คำวินิจฉัยจากคำพิพากษาศาลฎีกา วิจัย วิทยานิพนธ์ รัฐธรรมนูญ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต ทั้งของไทยและต่างประเทศตลอดจนหลักกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องต่างๆ

5. สมมติฐานของปัญหา

ในปัจจุบันระเบียบเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุมีการละเลยในการปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอนวิธีการซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องของทำให้พยานหลักฐานต่างๆ มีความเสียหายหรือไม่เพียงพอจึงต้องมีกระบวนการสร้างพยานหลักฐานคือการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ กระบวนการดังกล่าวยังขาดความเป็นธรรมชาติเนื่องจากการรุมทำร้ายจากประชาชนทั่วไป และขาดความเป็นสากล หากเจ้าพนักงานตำรวจได้ปฏิบัติตามระเบียบตำรวจอันเกี่ยวกับคดีอย่างเคร่งครัดแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ
- 6.2 ทำให้ทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทย
- 6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหากระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทย
- 6.4 ทำให้ทราบถึงข้อเปรียบเทียบหลักการที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของต่างประเทศและประเทศไทย และเสนอแนวทางการแก้ไข

บทที่ 2

แนวคิดและหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา กรณีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

ในบทที่ 2 ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาแนวคิดและหลักการทางกฎหมายอันเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ รวมถึงประวัติความเป็นมาในการรวบรวมพยานหลักฐาน เพราะจะทำให้ทราบว่าแนวคิดและหลักต่างๆ มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ทราบว่า การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นไปอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพต่อไป

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา

และการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

1.1 ประวัติความเป็นมาของพยานหลักฐานและการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

ในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นเมื่อมีกรณีที่มีข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีเกิดขึ้นสิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการฟ้องร้องดำเนินคดีนั้นก็คือ “พยานหลักฐาน” เป็นส่วนที่จะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงต่างๆที่เรากล่าวอ้างในชั้นศาล ในทางทฤษฎี “กฎหมายลักษณะพยาน” คือ กฎหมายที่วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยพยานหลักฐานว่าในคดีแต่ละคดีนั้นมีข้อเท็จจริงใดบ้างที่จะต้องมีการพิสูจน์ใครเป็นผู้มีหน้าที่ต้องพิสูจน์พยานหลักฐานชนิดใดบ้างซึ่งอาจเสนอต่อศาลและศาลรับฟังได้ กระบวนการพิจารณาในการนำพยานหลักฐานเข้าสู่ศาลและการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานกฎหมายลักษณะพยานจัดอยู่ในประเภทกฎหมายวิธีสบัญญัติ

แต่เดิมมาประเทศไทยได้รับอารยธรรมจากอินเดีย โดยผลของการเผยแพร่พุทธศาสนากฎหมายลักษณะพยานของไทยจึงดำเนินตามคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ของมโนสาราจารย์ในระยะแรกๆ ก็ยังไม่มีกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นแต่อาศัยจารีตประเพณียึดถือสืบต่อกันมา ครั้นถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ราว พ.ศ. 1894 ได้มีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะพยานเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นกฎหมายลักษณะพยาน พ.ศ. 1894 นี้ใช้ต่อกันมาถึง

500 ปีเศษ จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์² บทบัญญัติในกฎหมายลักษณะพยาน พ.ศ. 1894 นี้ได้วางรูปแบบเป็นระบบกล่าวหา³ แต่ในบางสมัยก็มีวิธีการของระบบได้ส่วนแทรกเข้ามาใช้บ้าง เช่น ในวิธีพิจารณาแบบจารีตนครบาล มีการเชิญถามคำให้การโจร เป็นต้น

ต่อมาใน ร.ศ. 113 รัชกาลที่ 5 ได้ทรงประกาศยกเลิกกฎหมายลักษณะพยาน พ.ศ. 1894 และได้มีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะพยาน ร.ศ. 113 แทนเพราะทรงเห็นว่ากฎหมายเก่าล้าสมัยไม่สมกับความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง และต่อมาใน ร.ศ. 115 ก็ทรงประกาศยกเลิกวิธีพิจารณาโจรผู้ร้ายตามจารีตนครบาล โดยทรงเห็นว่า “การที่ชำระชกฟอกผู้ต้องหาว่าเป็น โจรผู้ร้ายตามจารีตนครบาลนั้นยังเป็นที่เกิดความเสื่อมเสียในกระบวนการพิจารณาได้มากเพราะผู้พิพากษาอาจจะพลาดพลั้งหลงลงอาญาแก่ผู้ไม่ผิดและในที่สุดแม้ถ้อยคำซึ่งผู้ต้องหาจะให้การประการใดก็ฟังไม่ได้ด้วยถ้อยคำเช่นนั้นอาจจะเป็นคำสัตย์จริง ถ้าคำเท็จซึ่งจำต้องกล่าวเพื่อให้พ้นทุกขเวทนา” และทรงพระราชดำริว่า หลักฐานในการพิจารณารรตคดีโดยยุติธรรมก็ต้องอาศัยสักขีพยานเป็นใหญ่กว่าสิ่งอื่น⁴ ตั้งแต่นั้น ระบบวิธีพิจารณาของไทยก็เข้าสู่ระบบการค้นหาความจริงโดยอาศัยพยานหลักฐานมาจนถึงทุกวันนี้

พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 มีหลักการส่วนใหญ่มาจากกฎหมายของอังกฤษนับได้ว่าเป็นการปฏิวัติขั้นแรกให้กฎหมายลักษณะพยานของไทยเข้าสู่ระบบสากลหลักใหญ่ของกฎหมายฉบับนี้ โดยสรุปมีดังนี้

1) ยกเลิกบทบัญญัติที่ห้ามบุคคล 33 ประเภทเป็นพยาน ตามกฎหมายเก่านั้น มีข้อกำหนดว่าบุคคล 33 ประเภทเป็นอูตรีพยาน ห้ามมิให้ศาลรับฟัง เช่น คนหูหนวก คนตาบอด หญิงโสเภณีหญิงมีครรภ์ ช่างเกือก ฯลฯ แต่ตามกฎหมายลักษณะพยาน ร.ศ. 113 วางหลักใหม่ว่าบุคคลใดที่มีสติรู้จักผิดชอบและเข้าใจความก็เป็นพยานได้

2) กำหนดเอกสิทธิ์ของบุคคลบางประเภทที่จะไม่ต้องเป็นพยาน

3) กำหนดวิธีการสืบพยานได้ 3 ประการคือเดินเผชิญสืบ เรียกพยานมาสืบในศาล และส่งประเด็นไปสืบ

4) กำหนดวิธีการดำเนินกระบวนการพิจารณาเมื่อพยานไม่มาศาล

5) กำหนดวิธีชี้สองสถานและกะประเด็นนำสืบ

² ประมวล สุวรรณศร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์. 2526. หน้า 5

³ โอสโธ โกสิน. คำอธิบายและเปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศ ในเรื่องกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยเกษม. 2517. หน้า 4.

⁴ พระราชปรารภในพระราชบัญญัติยกเลิกวิธีพิจารณาโจรผู้ร้ายตามจารีตนครบาล ร.ศ. 115

6) กำหนดวิธีการซักถามพยานบุคคล และการอ้างพยานเอกสาร

7) บทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายนี้

พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 นี้มิได้ถูกยกเลิกโดยกฎหมายจึงยังคงมีผลใช้บังคับมาถึงปัจจุบัน แต่บทบัญญัติส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัตินี้ได้มีการนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วจึงไม่ใคร่มีการอ้างอิงถึงพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 อีกแต่เรื่องใดที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาย่อมนำบทบัญญัติในพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 มาบังคับได้ เช่น วิธีการสืบพยานที่เป็นคนหูหนวก หรือเป็นใบ้ เป็นต้น

ในปัจจุบันนั้นพยานหลักฐานมีการเพิ่มเติมมากขึ้นตามกาลเวลาหลักกฎหมายต่างๆก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง เมื่อโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการก่ออาชญากรรมก็มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นมาตรการในการที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษก็ต้องมีมากขึ้น ถึงอย่างไรแม้จะได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแต่สิ่งที่สำคัญในการที่จะให้ศาลเชื่อว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริงสมควรที่จะได้รับโทษนั้นก็คือ พยานหลักฐาน ซึ่งพยานหลักฐานในปัจจุบันมีหลากหลายประเภทแต่ประเภทของพยานหลักฐานที่สำคัญในการดำเนินคดีเช่น⁵

พยานบุคคล คือ บุคคลที่มาเบิกความต่อศาลด้วยวาจา

พยานเอกสาร คือ ข้อความใดๆ ในเอกสารที่มีการอ้างเป็นพยาน

พยานวัตถุ คือ วัตถุสิ่งของที่คู่ความอ้างเป็นพยาน การอ้างสถานที่ให้ศาลตรวจก็อยู่ในความหมายของพยานวัตถุด้วย

พยานผู้เชี่ยวชาญ คือ พยานบุคคลซึ่งเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาใดสาขาหนึ่ง และมาเบิกความโดยการให้ความเห็น

พยานโดยตรง (Direct Evidence) หมายถึง พยานหลักฐานที่มุ่งพิสูจน์ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นประเด็นพิพาทในคดีโดยตรง ดังนั้น ถ้าศาลเชื่อพยานโดยตรง ศาลก็สามารถสรุปได้ว่าข้อเท็จจริงที่พิพาทกันเป็นดังที่พยานพิสูจน์โดยไม่ต้องค้นคว้าเหตุผลสนับสนุนอะไรอีก เช่น ประเด็นพิพาทในคดีมีว่า ก. ใช้น้ำมันแท่ง ข. หรือไม่ พยานที่เห็น ก. กำลังใช้น้ำมันแท่ง ข. เป็นพยานโดยตรงถ้าศาลเชื่อว่าพยานคนนั้นพูดจริง ศาลก็สรุปได้เลยว่า ก. แท่ง ข.

พยานประพจน์เหตุแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) หรือพยานแวดล้อม หมายถึง พยานหลักฐานที่มุ่งพิสูจน์ข้อเท็จจริง ซึ่งมีได้เป็นประเด็นพิพาทในคดีโดยตรง หากแต่

⁵ ธานี สิงหนาท. คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร : บริษัท กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 16. 2562 .หน้า 629

พิสูจน์ข้อเท็จจริงอื่นที่บ่งชี้ว่า ข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นพิพาทน่าจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น เช่นคดีมีประเด็นพิพาทว่า ก. แทะ ข. หรือไม่ ค. เป็นพยานที่เบิกความว่า เวลาเกิดเหตุเห็น ก. วิ่งผ่านไป มือถือมีดซึ่งมีโลหิตสดๆ และได้ยินเสียงร้องของ ข. ดังนี้ แม้ศาลจะเชื่อว่า ค. พุคจริงก็ยังไม่อาจสรุปได้ทันทีว่า ก. แทะ ข. เพราะอาจมีความเป็นไปได้แม้จะเป็นส่วนน้อยว่า ก. ถือมีดวิ่งมาในขณะนั้น โดย ก. ไม่ได้แทะ ข. ค. เป็นเพียงพยานที่บ่งชี้ว่า ก. น่าจะเป็นคนแทะ ข. เท่านั้น ศาลจะต้องพิจารณาปากคำร่วมกับพยานอื่นๆ ว่าเพียงพอหรือไม่ที่จะสรุปว่า ก. แทะ ข.

ประจักษ์พยาน (Eyewitness) หมายถึง พยานบุคคลที่ได้สัมผัส (perceive) ข้อเท็จจริงที่จะเบิกความมาด้วยตนเอง เช่น แดงเบิกความว่าเห็น ก. แทะ ข. ดังนี้ แดงเป็นประจักษ์พยาน

พยานบอกเล่า (Hearsay) หมายถึง พยานบุคคลที่ได้สัมผัสข้อเท็จจริงที่เบิกความมาด้วยตนเองแต่รับทราบมาจากการบอกเล่าของบุคคลอื่น หรือจากบันทึกที่บุคคลอื่นทำไว้ เช่น คำเบิกความว่าแดงเล่าให้ฟังว่า เห็น ก. แทะ ข. ดังนี้ คำนี้เป็นพยานบอกเล่า

ผู้ศึกษาได้เห็นพยานอีกประเภทหนึ่งในข่าวสารในปัจจุบันคือพยานหลักฐานที่เกิดจากการทำ “แผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ” โดยแผนประทุษกรรมมีต้นกำเนิดจากท่านเซอร์ แอทเชอร์เลย์ นักกฎหมายชาวอังกฤษ เป็นผู้คิดจัดเก็บรวบรวมแผนประทุษกรรม โดยมีหลัก 2 หลักคือหลักการแรกคือผู้ร้ายแต่ละคนมีวิธีแตกต่างกัน และหลักการที่สองคือผู้ร้ายคนเดียวกันจะมีวิธีไม่แตกต่างกันโดยจะไม่มีเปลี่ยนแปลง

แผนประทุษกรรมถูกพัฒนาเมื่อต้นศตวรรษที่ 19 โดยเซอร์ เลเวลิน.แอทเชอร์ เลย์ (Major General Sir.LlewelynW.Atcher ley) แห่ง “Yorkshire England” แผนประทุษกรรมได้นำเข้าไปใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาโดย ออกัส วอลเมอร์ (August Vollmer) Chief of Police of Berkeley California และได้มีการปรับปรุงแก้ไขระบบโดย เซอร์ แอทเชอร์ เลย์ (Atcher ley) และประสบความสำเร็จอย่างแพร่หลายแผนประทุษกรรมได้นำเข้าไปภายในประเทศไทยและเริ่มนำไปใช้ ในพ.ศ. 2472 โดย พล.ต.ท.พระยาอริกรรณฯ ได้มอบหมายให้ร.ต.ท.สนิท ดุลยานนท์ ไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ เพื่อจําแนกตัวอย่างมาใช้ภายในประเทศ⁶

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญไทย

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยต้องประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นและมีแนวโน้มจะขยายตัวออกไปในวงกว้าง หากผู้ที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนในสังคมยังไม่สามารถเจรจาข้อยุติเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดแก่

⁶ เทอดศักดิ์ สูงโคตรและคณะ. การวิเคราะห์แผนประทุษกรรมในความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในเขตกรุงเทพมหานคร. ค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2565, สืบค้นจากhttp://www.ajarnpat.com/cadet_police/data_police/report_Ex02.pdf

คนส่วนใหญ่ในสังคมทางออกของประเทศไทยในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจึงเป็นเรื่องของประชาชนทุกคนในประเทศที่จะต้องร่วมกันในสังคมสร้างความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นกำลังในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างแท้จริงในสังคมไทย โดยในส่วนของประชาชนเองต้องพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพ รู้ความเป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี มีความยินดีปฏิบัติหน้าที่พลเมืองด้วยเสรีภาพและความเสมอภาคความเต็มใจ และรับผิดชอบต่อส่วนรวม

คำว่า “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” เป็นคำที่มีอยู่ควบคู่กันโดยรัฐธรรมนูญทุกฉบับที่ผ่านมาได้กำหนดเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยไว้อย่างชัดเจนทั้งนี้คำว่า “สิทธิ” มีคำคู่กันอยู่คือ “หน้าที่” ไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม เมื่อมี “สิทธิ” ก็ย่อมมี “หน้าที่” คู่กันเสมอ เมื่อเราเป็นประชาชนคนไทยมีสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญไทยกำหนดเราก็ย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามในฐานะเป็นคนไทยด้วยเช่นกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำที่เกี่ยวข้องก่อนโดยศึกษาจากความเห็นของนักวิชาการดังนี้

รองศาสตราจารย์ ดร. โกลิน พลกุล นายกสมาคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจไทย-จีน และประธานรัฐสภา ได้ให้ความหมายและขอบเขตของคำว่า สิทธิและเสรีภาพไว้ว่า⁷

“สิทธิ” หมายถึงอำนาจประโยชน์ที่กฎหมายรองรับและคุ้มครองให้

“เสรีภาพ” หมายถึงสถานภาพของมนุษย์ที่จะไม่ตกอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของใครหรือกล่าวอีกในหนึ่งคือเป็นอำนาจที่จะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด หรือที่จะไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. วิญญู เครื่องงามเป็นรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายกฎหมายในรัฐบาลปัจจุบัน ได้ให้ความหมายไว้ว่า⁸

“สิทธิ” (Right) หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้

“เสรีภาพ”(Liberty) หมายถึง ความอิสระที่จะกระทำการหรืองดเว้นการ
วรพจน์ วิสฤตพิชญ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า⁹

⁷ โกลิน พลกุล. *หลักกฎหมายมหาชน*. (พิมพ์ครั้งที่ ๒๓). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ๒๕๓๕. หน้า ๑๓๘ - ๑๓๙

⁸ วิญญู เครื่องงาม. *กฎหมายรัฐธรรมนูญ*. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์. ๒๕๓๐. หน้า ๖๗.

⁹ สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, นนทบุรี:สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๑).

“สิทธิ” หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เช่น สิทธิทางหนี้กรรมสิทธิ ฯลฯ

“เสรีภาพ” หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่นและเป็นภาวะที่ปราศจากการถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร เสรีภาพในการเดินทาง ฯลฯ

ผู้ศึกษาจึงวิเคราะห์ได้ว่าสิทธิตามความหมายของรัฐธรรมนูญ หมายถึงอำนาจที่กฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่บุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดรวมทั้งการก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลอื่น โดยเฉพะอย่างยิ่งองค์การของรัฐที่จะเข้ามาแทรกแซงในขอบเขตของสิทธิของบุคคลนั้นบางกรณีอาจก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิตามรัฐธรรมนูญจึงเป็นสิ่งที่ต้องผูกพันองค์การผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งหมดที่จะต้องให้ความเคารพ ป้องกัน และคุ้มครองสิทธิตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สิทธิเหล่านั้นมีผลในทางปฏิบัติ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าประชาชนทุกคนรวมทั้งผู้ต้องโทษก็ควรได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกัน

ส่วนเสรีภาพ คือ ความอิสระของบุคคลที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามความประสงค์ของบุคคลนั้นโดยไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น จึงเป็นอิสระของบุคคลที่จะใช้สิทธิต่างๆของบุคคลนั้นที่มีอยู่ภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด

จากความหมายของสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าสิทธิและเสรีภาพเป็นเรื่องพื้นฐานทั่วไปของประชาชนแต่การรับรองสิทธิเสรีภาพจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับรูปแบบการปกครองของแต่ละประเทศว่าจะรับรองสิทธิเสรีภาพอย่างสมบูรณ์ (Absolute Right) หรือรับรองไว้แต่เปิดโอกาสให้มีการจำกัดสิทธิให้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับในกรณีจำเป็นต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพ

รัฐธรรมนูญรัฐเสรีประชาธิปไตยทุกรัฐให้การตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็นและจะกระทบสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพของบุคคลไม่ได้ การที่ทุกคนที่มีสิทธิเสรีภาพนั้นถ้าไม่มีขอบเขตจำกัด ทุกคนจะใช้สิทธิเสรีภาพนั้นเกินเลยทำให้เกิดปัญหาในทางสังคมได้ รัฐจึงจำเป็นต้องมาแทรกแซงเข้ามาจัดการคุ้มครองไม่ให้ผู้อื่นมาละเมิดสิทธิเสรีภาพของเรา ซึ่งการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นจำเป็นต้องกระทำอย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้¹⁰

¹⁰ สิทธิกร ศักดิ์แสง.สิทธิเสรีภาพของประชาชนและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ, ค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2565, สืบค้นจาก https://www.facebook.com/permalink.php?id=473834066044430&story_fbid=497329143694922.

1. การจำกัดเสรีภาพเพื่อคุ้มครองเสรีภาพผู้อื่นและคุ้มครองสังคม

การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล รัฐต้องตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพ และกฎหมายดังกล่าวต้องเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาจากองค์กรที่เป็นตัวแทนของประชาชนด้วยในการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งก็คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) แต่อย่างไรก็ตามการจำกัดสิทธิเสรีภาพเพื่อคุ้มครองสังคมและคุ้มครองเสรีภาพผู้อื่นนั้น คงเป็นไปได้โดยที่รัฐจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยไม่คงเหลือสิทธิเสรีภาพอะไรเลยให้แก่ประชาชน

2. การคุ้มครองเสรีภาพจากการละเมิดของรัฐ¹¹

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยรัฐจะตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้นั้น รัฐเองก็ต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองประชาชนด้วย การคุ้มครองเสรีภาพจากการละเมิดของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ มีอยู่ 3 ระดับด้วยกันดังนี้

2.1 สิทธิเสรีภาพบางประเภทนั้นรัฐไม่สามารถตรากฎหมายออกมาจำกัดได้เลย เสรีภาพประเภทนี้เป็นเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้อย่างสมบูรณ์ เช่น สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา เป็นต้น

2.2 การจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นต้องตราเป็นกฎหมายที่มาจากฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) ซึ่งแสดงออกถึงเจตนารมณ์ของประชาชน ซึ่งถือว่าเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนเท่านั้นที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ดังนั้นหากรัฐต้องการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในเรื่องใด รัฐต้องตรากฎหมายออกมาในรูปของพระราชบัญญัติ มิเช่นนั้นรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่สามารถกระทำการได้ เว้นแต่ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติ ความมั่นคงของรัฐหรือ ในกรณีเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา ถ้ามีความจำเป็นรีบด่วนและลับ ฝ่ายบริหารนั้นสามารถตราพระราชกำหนดมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นได้ แต่เมื่อเข้าสู่สมัยประชุมสภานิติบัญญัติต้องนำพระราชกำหนดนั้นให้สภาอนุมัติ

2.3 ถ้ามีการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน รัฐต้องจัดให้มีองค์กรทำหน้าที่คุ้มครองประชาชนที่ถูกละเมิด เช่น ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น นอกจากนี้ฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพและขัดต่อรัฐธรรมนูญแล้ว รัฐต้องมีองค์กรชี้ขาดในเรื่องดังกล่าว เช่น องค์กรทางการเมือง ศาลยุติธรรมหรือศาลพิเศษคือ ศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

¹¹ คณิน บุญสุวรรณ. *คู่มือการใช้สิทธิของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ. 2547

3. การคุ้มครองเสรีภาพจากการละเมิดของบุคคลอื่น

การกระทำหน้าที่ของรัฐเป็นไปเพื่อการปกป้องคุ้มครองคนทุกคนในสังคมให้มีความสงบสุขและต้องการมีการกำหนดโทษไว้ ถ้ามีการละเมิดสิทธิเสรีภาพเกิดขึ้นทั้งทางแพ่งทางอาญา ทางปกครองและทางรัฐธรรมนูญ การละเมิดกฎหมายที่คุ้มครองหรือจำกัดเสรีภาพจะต้องมีองค์กระษีฆาตที่เป็นอิสระและทำให้การละเมิดนั้นหมดไป ในประเทศที่ใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าหน้าที่จะทำให้เสรีภาพได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่จะต้องมีปัจจัย อีก 2 ประการ คือ

3.1 มีองค์กระษีฆาตในการตัดสินชี้ขาดการละเมิดในประเทศที่ใช้หลักการปกครองแบบนิติรัฐ (Legal State) ที่ยึดหลักนิติธรรม (The Rule of Law) นั้นถือว่าต้องให้ศาลซึ่งเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลพิเศษ (เช่น ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ) ในระบบกฎหมายมหาชนเป็นผู้ชี้ขาดในการคุ้มครองเสรีภาพของปัจเจกบุคคล รวมไปถึงการใช้อำนาจเฉพาะขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจในการตัดสินชี้ขาดการละเมิดนั้นเป็นเรื่องเฉพาะ

3.2 การมีมาตรการให้การละเมิดนั้นหมดไปการมีมาตรการให้การละเมิดนั้นหมดไปอาจมีการเยียวยาชดเชยค่าเสียหาย ศาลจึงมีความเป็นอิสระมีอำนาจในการทำให้การละเมิดสิทธิเสรีภาพนั้นยุติลง และต้องจ่ายค่าเสียหายให้ปัจเจกชนที่เสียหายด้วย ซึ่งเป็นการเยียวยาให้กับผู้เสียหายที่ถูกละเมิด

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาที่ควรได้รับความคุ้มครอง

สิทธิเสรีภาพที่ผู้กล่าวหาจะได้รับเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานคือ “หลักสิทธิมนุษยชน” สิทธิมนุษยชน หมายถึง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง หรือคุ้มครอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม”¹² หลักสิทธิมนุษยชนเป็นหลักขั้นเริ่มต้น โดยมีแนวคิดมาจากสิทธิตามธรรมชาติ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวจะมุ่งหมายจำกัดการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นหลักเพราะมนุษย์ทุกคนเกิดมามีสิทธิต่างดัดตัวมาด้วยและไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ สิทธิตามกฎหมายธรรมชาติเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะมีเชื้อชาติใด สัญชาติใด ศาสนาใด ทุกคนมีสิทธิความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันซึ่งรัฐจะมาขัดแย้งกับกฎหมายธรรมชาติมิได้เพราะเป็นกฎหมายที่มนุษย์ไม่ได้สร้างขึ้นมา สำหรับผู้กล่าวหา นั้นก็เป็นมนุษย์เช่นเดียวกันและตามกฎหมายก็ยังเป็นผู้บริสุทธิ์เกินกว่าศาลจะใช้อำนาจทางกฎหมายว่ามีความผิดจริง ดังนั้นจึงควรได้รับความคุ้มครองสิทธิดังกล่าวด้วย

¹² นิยามสิทธิมนุษยชน, สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2565, สืบค้นจาก <http://guru.sanook.com/20849/>

ตามปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้กำหนดกฎเกณฑ์พื้นฐานของความเป็นมนุษย์เพื่อให้สังคมมีมาตรฐานในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมและกำหนดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในสังคมโลกไม่ว่าจะเป็นคนภายในชาติตนเองหรือคนต่างชาติดีตามทุกคนล้วนมีสิทธิความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน¹³ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าสิทธิปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสิทธิต่างๆ ที่จะกล่าวต่อไปนี้ควรได้รับความคุ้มครองและเห็นความสำคัญของสิทธิในตัวบุคคล

1) สิทธิของความเป็นมนุษย์

สิทธิของความเป็นมนุษย์เริ่มจากการที่บุคคลใดมีสภาพบุคคลกล่าวคือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 15 บัญญัติว่า “สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดเมื่อตาย” คนเราเมื่อเกิดขึ้นมาแล้วแม้เป็นทารกก็มีสิทธิต่างๆ ในความเป็นมนุษย์ตามปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อที่ 1 “มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระเสรี และเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ ทุกคนได้รับการประสิทธิประสาทเหตุผล และมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันอย่างฉันพี่น้อง” จึงพิจารณาตามปรัชญาสากลได้ว่าคนทุกคนไม่ว่าจะเพศไหน เชื้อชาติ สัญชาติ หรือจะอายุเท่าไรทุกคนล้วนมีอิสระภาพและเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีของกันและกัน

อย่างไรก็ตามผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นมนุษย์เช่นเดียวกันจึงควรได้รับความคุ้มครองตามสิทธิที่ตนพึงจะมีด้วยถึงแม้ว่าผู้ถูกกล่าวหาอาจจะได้กระทำความผิดจริงแต่ในฐานะที่บุคคลนั้นเป็นมนุษย์คนหนึ่งมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันดังนั้นจึงควรที่จะเคารพศักดิ์ซึ่งกันและกัน

2) สิทธิในการดำรงชีวิตและร่างกายเยี่ยงมนุษย์

ตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อที่ 3 “บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในเสรีธรรมและในความมั่นคงแห่งร่างกาย” กล่าวคือ คนแต่ละคนนั้นมีข้อมมีชีวิตร่างกายเป็นของตนเองซึ่งไม่สามารถจะไปละเมิดร่างกายของบุคคลอื่น การแทรกแซงที่ปราศจากความยินยอมของบุคคลเจ้าของร่างกายนั่นถือว่าเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพที่เกี่ยวกับร่างกาย การแทรกแซงดังกล่าวมีอยู่สองรูปแบบ รูปแบบแรกเป็นเรื่องของความรุนแรงที่กระทำต่อร่างกาย เช่น ทำร้ายจนบาดเจ็บ ช้ำฉีก และร้ายแรงที่สุดก็คือฆาตกรรม รูปแบบที่สอง คือข้อห้ามต่างๆ ที่ถูกบังคับโดยอำนาจ การปกป้องเสรีภาพที่เกี่ยวกับร่างกายจากการทำร้ายอย่างรุนแรงนั้นตามกฎหมายภายในของรัฐแล้วก็คือกฎหมายอาญาซึ่งทำให้ตระหนักถึงการรับรองสิทธิของบุคคลที่มีเหนือเนื้อตัวร่างกายของเขา อย่างไรก็ตามก็ไม่ตัดการแทรกแซงอย่างจำกัดในส่วนของรัฐในกรณีที่รัฐอ้างถึง เพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เพื่อทางศีลธรรม และเพื่อการสาธารณสุข ในปัจจุบันปัญหาในเรื่องเสรีภาพในร่างกายนั้นไปไกลกว่าในอดีตมากเพราะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ปัญหาที่ต้องแก้ไขกันทั้งทางด้านกฎหมายและทางด้านศีลธรรมจรรยาซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจ การที่สังคมเผชิญต่อการ

¹³ ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.

เปลี่ยนแปลงดังกล่าว ฝ่ายนิติบัญญัติก็ยังคงไม่มีความก้าวหน้าในปัญหาดังกล่าวแม้จะเห็นว่ามีผลกระทบโดยตรงและค่อนข้างรุนแรงต่อเสรีภาพในร่างกาย พัฒนาการทางวิชาการใหม่ในบางครั้งก็ทำให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติกลายเป็นไม่มีผลบังคับไปทันทีทั้งที่มีผลบังคับใช้

ตามแนวคิดของกฎหมายฝรั่งเศสอันเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของการปกป้องเสรีภาพมีดังต่อไปนี้¹⁴

ก.) หลักการพื้นฐานการปกป้องในชีวิตร่างกายต่อการกระทำที่อันตรายที่คุกคามต่อแนวคิดของศักดิ์ศรีของร่างกายมนุษย์นั้นความสำคัญทางกฎหมายคือ รัฐบาลได้บัญญัติกฎหมายลงไปหมวดแรกของประมวลกฎหมายแพ่งซึ่งมีชื่อว่า “การเคารพต่อร่างกายมนุษย์” มาตรา 16 ของบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งได้วางหลักการและมาตราต่างๆที่ประกอบไปด้วยผลของหลักการทางปฏิบัติทุกบทบัญญัติเป็นเรื่องของความสงบเรียบร้อยของสังคม ตามมาตรา 16 บัญญัติว่า “กฎหมายให้หลักประกันความเป็นเอกของร่างกายของบุคคลและห้ามการกระทำร้ายต่อศักดิ์ศรีของร่างกายของบุคคลและให้ประกันแก่การเคารพของมนุษย์ตั้งแต่การเริ่มต้นของชีวิต”

ข.) เสรีภาพในร่างกายกับความสงบเรียบร้อยในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยนั้นเป็นเรื่องที่มอบหมายให้กับตำรวจทางปกครอง (Police Administrative) เป็นผู้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม พุทธอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นการใช้อำนาจควบคุมการใช้เสรีภาพของประชาชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นและในทางกลับกันความมั่นคงความปลอดภัยของประชาชนก็ต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากตำรวจทางยุติธรรม (Police Judiciaire) ด้วยเช่นกันเมื่อเสรีภาพของประชาชนได้รับการแทรกแซงจากภายนอกโดยเป็นการใช้อำนาจสอบสวนและปราบปรามความไม่สงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้น ดังนั้นทั้งตำรวจทางปกครองและตำรวจทางยุติธรรมต่างก็มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม ตำรวจทางปกครองสามารถใช้กำลังสลายความไม่สงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้น ส่วนตำรวจทางยุติธรรมก็สามารถใช้กำลังได้เช่นเดียวกันเมื่อปรากฏว่ามีความไม่สงบเรียบร้อยเกิดขึ้นแล้ว ลักษณะทางกฎหมายของตำรวจทางปกครองมีดังต่อไปนี้¹⁵

ประการแรก ตำรวจทางปกครองต่างจากตำรวจทางยุติธรรมตรงวัตถุประสงค์และกฎหมายที่ใช้บังคับกับศาลที่พิจารณาคดี กล่าวคือตำรวจทางปกครองเป็นเรื่องการใช้อำนาจฝ่ายปกครองป้องกันมิให้เกิดความไม่สงบขึ้น ส่วนตำรวจทางยุติธรรมเป็นการใช้อำนาจสอบสวน

¹⁴ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. เสรีภาพทางกายภาพตามแนวคิดทางกฎหมายของฝรั่งเศส. ค้นวันที่ 30 สิงหาคม 2565. สืบค้นจาก <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=670&Page=1>

¹⁵ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มานและนิติวิธี. กรุงเทพฯ : นิติธรรม. หน้า 303-304

ปราบปรามความไม่สงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้นแล้ว กิจกรรมแรกเป็นกิจกรรมป้องกันล่วงหน้าโดยการออกกฎ คำสั่งต้องใช้กฎหมายมหาชนบังคับและขึ้นศาลปกครอง ส่วนกิจกรรมหลังเป็นการปราบปรามความผิดอาญาที่เกิดขึ้นแล้วต้องใช้กฎหมายอาญาบังคับและขึ้นศาลยุติธรรม

ประการที่สอง วัตถุประสงค์ของตำรวจทางปกครองคือการป้องกันไม่ให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมือง จึงเป็นเรื่องของการใช้อำนาจล่วงหน้าในการก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิหน้าที่ฝ่ายเดียวขึ้นกับเอกชนโดยเอกชนไม่ต้องสมัครใจเลยที่เรียกว่า นิติกรรมทางปกครอง

ความรุนแรงที่เกิดจากการกระทำของตำรวจไม่ว่าจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตามไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวที่จะทำร้ายต่อเสรีภาพทางร่างกายอย่างเดียวกันที่เกี่ยวเนื่องกับความสงบเรียบร้อย นอกจากนี้ก็ยังแสดงให้เห็นถึงในขอบข่ายการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจโดยการแทรกแซงจากบุคคลภายนอกเช่น การที่ตำรวจนำผู้กล่าวหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพแล้วถูกประชาชนรุมทำร้ายซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลในด้านร่างกายด้วยเช่นกัน

3) สิทธิที่จะไม่ถูกประจานหรือห้ามเกียรติต่อหน้าสาธารณชน

การประจาน หมายถึง การประกาศเปิดเผยความชั่วให้รู้โดยทั่วกัน¹⁶ แสดงว่าการประจานนั้นก็คือการประกาศการกระทำผิดต่อหน้าสาธารณชน ซึ่งเมื่อประชาชนทั่วไปทราบถึงการประจานนั้นก็อาจทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความเสียหาย ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหากใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงว่าผู้ถูกกล่าวหาได้เป็นผู้กระทำความผิดเท่ากับเป็นการประจานผู้ถูกกล่าวหา เช่นในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจได้นำตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพแล้วได้ใช้ถ้อยคำกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดจริงต่อหน้าประชาชนที่เข้าร่วมการทำแผนนั้นทำให้ประชาชนเข้าใจผิดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำผิดจริงๆ ซึ่งบุคคลนั้นอาจจะมิใช่ผู้กระทำความผิดก็เป็นได้ ซึ่งการกระทำเช่นนั้นอาจทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเสียหายแก่ชื่อเสียงและอับอายถูกดูหมิ่นเหยียดหยามซึ่งขัดต่อสิทธิมนุษยชน

การห้ามเกียรติ มีความหมายที่กว้างกว่าการประจาน หมายถึง การปฏิบัติต่อบุคคลในลักษณะที่ทำให้บุคคลนั้นต่ำกว่าผู้อื่นหรือบังคับให้บุคคลต้องกระทำการที่ขัดต่อเจตจำนงหรือจิตสำนึกของบุคคลนั่นเอง

จึงเห็นได้จากความหมายว่าการประจานเป็นส่วนหนึ่งของการห้ามเกียรติขึ้นอยู่กับการกระทำที่เปิดเผยต่อหน้าสาธารณชนหรือไม่ เพราะเพียงแค่ผู้ถูกกระทำได้รับความอับอายในสายตาของตนเองก็เพียงพอที่จะถือว่าเป็นการห้ามเกียรติแล้ว

¹⁶ คำว่า “ประจาน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525

ตามหลักปณิญาสาสว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อที่ 5 “บุคคลใดจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือลงทัณฑ์ซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือหยาบเถิดมิได้”¹⁷

ตามหลักปณิญาสาสว่าต้องห้ามมิให้มีการกระทำในลักษณะเป็นการห้ามเถิด ดังนั้นการประจานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของการห้ามเถิดย่อมจะกระทำมิได้เช่นเดียวกัน

เนื่องจากสิทธิมนุษยชน ถูกสร้างขึ้นเพื่อปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีพิจารณาความอาญา และฐานะของผู้ถูกกล่าวหา ตามที่ปรากฏในปณิญาสาสว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นเพียงผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด และอาจต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการเพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปโดยสะดวก แต่บุคคลที่ถูกกล่าวหา นั้นยังคงเป็นมนุษย์ผู้ทรงไว้ซึ่งสิทธิและศักดิ์ศรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ถูกประจาน เพราะการประจานเป็นการลบหลู่เกียรติภูมิอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่ง ที่บุคคลทุกคนไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ ศาสนา หรือสถานะใดก็ตามยังต้องมีอยู่เนื่องจากความเป็นมนุษย์ การประจานผู้ถูกกล่าวหา ย่อมเท่ากับเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามที่กฎหมายรับรอง เท่ากับเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานซึ่งโดยหลักแล้วในการใช้อำนาจของรัฐจะล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าวไม่ได้¹⁸

4) สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม

หลักความเสมอภาคถือเป็นหลักพื้นฐานประการหนึ่งในการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งมนุษย์ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นมนุษย์ โดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ ถิ่นกำเนิด เป็นต้น หลักความเสมอภาคเป็นหลักประกันความเสมอภาคของพลเมืองทุกคนตามกฎหมาย เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการแบ่งแยกอย่างไม่เป็นธรรม และเป็นหลักประกันมิให้รัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจ ดังนั้นหลักความเสมอภาคจึงเป็นหลักสำคัญในการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสามารถนำมาตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการได้

แนวคิดทางกฎหมายของหลักความเสมอภาคในปัจจุบันได้รับการรับรองอย่างชัดเจนโดยถือว่าบุคคลย่อมมีความเสมอภาคที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน (Fairness) ซึ่งหมายถึง “หลักความเสมอภาคเบื้องหน้ากฎหมาย” (Equality before the law) ที่เป็นการยอมรับสิทธิเสรีภาพอันเป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด

¹⁷ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 7. อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ข้อ 3

¹⁸ จรัญ โฆษณานันท์. สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ : บทวิจารณ์เชิงวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนในโลกที่มีโซเชียลมีเดีย. วารสารกฎหมายปีที่ 10 (ฉบับที่ 2). หน้า 70

และไม่อาจพรากไปได้ จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับตามทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ (Natural law) ซึ่งผู้ที่มีความคิดเช่นนี้ได้แสดงความคิดเห็นต่อต้านลัทธิสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยต้องการกีดกันพระมหากษัตริย์ไม่ให้ใช้พระราชอำนาจผิดทำนองคลองธรรมโดยอ้างถึงหลักกฎหมายที่ว่า “บุคคลทุกคนเกิดมาพร้อมเสมอภาคกันและมีสิทธิบางประการ เช่น สิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ดิฉันมาสิทธินี้ไม่สามารถจำหน่ายโอนได้”¹⁹

หลักการนี้ได้รับการยอมรับและบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของนานาอารยประเทศ ประชาติไปโดยรวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ ทั้งปรากฏในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ. 1789 ของฝรั่งเศสด้วยซึ่งในปฏิญญาสากลกำหนดหลักเกณฑ์อันเกี่ยวกับการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมดังต่อไปนี้

ข้อที่ 7 “ทุกคนต่างเสมอภาคในกฎหมายและชอบที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ทุกคนชอบที่จะได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และต่อการขย่งส่งเสริมให้เกิดการเลือกปฏิบัติเช่นนั้น”

ข้อที่ 10 “ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาคเต็มที่ในอันที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมและเปิดเผย จากศาลที่อิสระและเที่ยงธรรมในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตนและการกระทำผิดอาญาใด ๆ ที่ตนถูกกล่าวหา”

จากปฏิญญาสากลจึงเห็นได้ว่าหลักแนวคิดขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดไว้ให้คนที่อยู่ในสังคมสามารถใช้สิทธิได้อย่างเท่าเทียมกันภายในขอบเขตของกฎหมายซึ่งกฎหมายต่าง ๆ มีความยุติธรรมอยู่ในตัวของบทบัญญัติของกฎหมายอยู่แล้ว บุคคลในสังคมก็ได้รับความยุติธรรมจากกฎหมายเช่นเดียวกันทุกคนนอกจากความยุติธรรมของตัวบทกฎหมายแล้ว ศาลซึ่งเป็นองค์กรสำคัญในการพิจารณาพิพากษาว่าบุคคลใดกระทำความผิดหรือมิได้กระทำความผิดดังนั้นศาลจึงต้องมีการพิจารณาคดีต่าง ๆ อย่างยุติธรรม เที่ยงตรงและต้องสามารถเปิดเผยต่อหน้าสาธารณะชนได้เพื่อเป็นการเสมอภาคต่อกันทุกฝ่าย

5) สิทธิที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 29 วรรคสอง วางหลักว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” หลักการดังกล่าวเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ให้สันนิษฐานว่า ผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือดำเนินคดีอาญานั้นตรานใดที่ศาลยัง ไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด ถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ แม้จะถูกควบคุมหรือคุมขังระหว่างรอการสอบสวนหรือพิจารณาจากหน่วยงานในกระบวนการ

¹⁹ สมยศ เชื้อไทย. คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.2535 หน้า 138.

ยุติธรรม²⁰ ไม่ว่าจะเป็นชั้นสอบสวน กระบวนการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ และระหว่าง การพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี จากหลักการ ดังกล่าวส่งผลให้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติกฎหมายรองรับถึงสิทธิของ ผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่อยู่ระหว่างการถูกดำเนินคดี เช่น สิทธิในการได้รับการปล่อยชั่วคราว สิทธิใน การพบและปรึกษากับทนายความสองต่อสองและสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากรัฐเมื่อถูกดำเนินคดีอาญา และสิทธิอื่น ๆ

ปัจจุบันกฎหมายพิเศษมีทั้งกฎอัยการศึกและพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน (พรก.) เป็นการใช้กฎหมายที่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจมากกว่า ในพื้นที่อื่น กฎหมายดังกล่าวให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ในดำเนินการต่อบุคคลที่ต้องสงสัย ไม่ว่าจะเป็น ภัยต่อความมั่นคง หรือเป็นภัยคุกคามของประเทศ ในขณะที่กฎหมายพิเศษให้อำนาจโดยไม่ได้มี กระบวนการในการตรวจสอบถ่วงดุล ไม่ว่าในชั้นของการกักตัวตามกฎอัยการศึก หรือควบคุมตัว ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน (พรก.) ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อ บุคคลเหล่านั้นในลักษณะที่จะละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน ไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่ สอดคล้องต่อหลักการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ตามปณิญาสากลอันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ได้ วางหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานไว้ว่า ข้อที่ 11 “ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะ ได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย ในการ พิจารณาคดีที่เปิดเผยซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวงสำหรับการต่อสู้คดี”

ด้วยเหตุที่ว่าในการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นหลักที่ให้การรับรองหรือ ค้ำกรองสิทธิของประชาชน บุคคลที่ต้องสงสัยหรือถูกกล่าวหาจากเจ้าหน้าที่ เมื่อเข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรม จึงอยู่ในฐานะที่ต้องพิสูจน์ความผิดตามที่กล่าวหา ต้องให้โอกาสในการแก้ข้อกล่าวหา นำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ว่าไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกล่าว ดังที่ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 131 บัญญัติว่า พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งที่ พิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา และให้การรับรองหรือค้ำกรองสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลย ไม่ว่าในชั้นสอบสวนหรือในชั้นศาล

²⁰ ภัทรวิทย์ ออบสุวรรณ. การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 33

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองของรัฐภายใต้ระบบกฎหมาย

การคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ประชาชนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของรัฐที่มีหน้าที่ปกครองราษฎรในราชอาณาจักรของตนและถือว่าเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลซึ่งรัฐนั้นจะได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างมากเพราะเหตุที่ว่าพลเมืองนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประเทศชาติพัฒนา ดังนั้นรัฐจึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองประชาชนพลเมืองในเขตอำนาจของตนเอง

1.4.1 วัตถุประสงค์ของการคุ้มครอง

การคุ้มครองความปลอดภัย มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจจะกระทบต่อสิทธิในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง อนามัย ทรัพย์สิน และสิทธิอื่นๆอันเกิดจากการละเมิดกฎหมายในทางอาญา เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขด้วยการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดหรือปราบปรามผู้ที่กระทำความผิดให้หมดสิ้นไป

ความเสี่ยง (risk) หมายถึง สาเหตุแห่งการเกิดภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกที่และเกิดขึ้นได้แก่ทุกคน ถ้าหากเป็นภัยที่ไม่อาจป้องกันได้ รัฐเองมีหน้าที่แค่อำนวยความสะดวกให้กับผู้ประสบภัยนั้น แต่หากเป็นภัยที่อาจป้องกันได้ รัฐจึงมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องเข้ามาจัดการช่วยเหลือคุ้มครองประชาชนของตน เพื่อให้เกิดความสงบสุขกับทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน²¹

1.4.2 การคุ้มครองความปลอดภัยโดยพนักงานเจ้าหน้าที่

รัฐได้มอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับผิดชอบดูแลความสงบสุขของประชาชนในประเทศ โดยให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าพนักงานตำรวจมีหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยและป้องกันความปลอดภัยให้กับประชาชนโดยตรง ซึ่งมีอำนาจปราบปรามผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมาย เพื่อเป็นการยับยั้งป้องกัน และบรรเทาเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจกระทบต่อการอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคมส่วนใหญ่ ภายใต้กฎหมายอันเป็นบรรทัดฐานเดียวกันดังต่อไปนี้²²

1) รักษาความสงบ รัฐกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ให้ความคุ้มครองในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมเพื่อดูแลให้เกิดความมั่นคง สงบสุข เรียบร้อย ด้วยการปราบปรามโจรผู้ร้าย ตรวจตราป้องกันมิให้มีโจรผู้ร้ายเกิดขึ้น จับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาสอบสวนลงโทษตามสมควรแก่ความผิด รวมถึงป้องกันปราบปรามภัยอันตราย เพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน

²¹ ภทวิทย์ อบสุวรรณ. การทำแผนยุทธศาสตร์ประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 43

²² สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะ 1 บทที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมตำรวจ. หน้า 1

ผู้บริสุทธิ์และประโยชน์สุขแก่ประชาชนทุกคน ซึ่งจะต้องได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ด้วยความชอบธรรมและเท่าเทียม²³

2) **รักษากฎหมาย** รัฐกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่รักษากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางอาญา ซึ่งต้องป้องกันมิให้ใครมาละเมิด หากละเมิดต้องจัดการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด อันเป็นหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกทางอาญา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยมอบหมายให้เจ้าพนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานและสอบสวนค้นหาความจริงเพื่อมายืนยันในการพิสูจน์ความผิดในชั้นศาลว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ แต่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานทั้งที่เป็นคุณและโทษกับผู้ต้องหาจะมุ่งหวังแต่เพียงพิสูจน์ความผิด จนละเลยต่อพยานหลักฐานที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรูปคดีนั้นๆ ย่อมไม่ถูกต้อง เพราะตำรวจเป็นผู้ใช้อำนาจความยุติธรรมด้วย ซึ่งพยานหลักฐานในชั้นศาลนั้นจะโปร่งใสและเป็นธรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่พนักงานรวบรวมมาเพื่อพิสูจน์ความผิดนั่นเอง

3) **การบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน** ตำรวจถือเป็นหน้าที่พึงของประชาชนต้องคอยบำบัดทุกข์สุขให้ ดังนั้นตำรวจจึงต้องมีคุณธรรมสูง มีความเมตตากรุณาต่อประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อใครคนใด จะต้องให้ความช่วยเหลือตามแต่กรณีในกิจการที่พอจะช่วยเหลือได้และไม่ผิดต่อหน้าที่

4) **ดูแลผลประโยชน์ของสาธารณะ** หน้าที่ดังกล่าว เป็นหน้าที่ซึ่งรัฐมอบหมายให้ดูแลผลประโยชน์อันเป็นสาธารณะสมบัติของประชาชนที่ใช้ร่วมกันทั่วไป

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ทั้งในด้านการดูแลความสงบสุขของประชาชน รักษากฎหมาย บำบัดความทุกข์ให้กับประชาชน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องมีคุณธรรมสูง มีความประพฤติที่ดี ร่างกายแข็งแรง จิตใจดีงาม กล้าหาญ อดทน และมีวินัย เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ได้สมกับการที่รัฐได้มอบอำนาจให้ดูแลความสงบสุขของประชาชน แต่การที่จะมีคุณสมบัติดังที่กล่าวมาได้นั้นจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพของตำรวจให้อยู่ในมาตรฐานที่เหมาะสมตามระเบียบของตำรวจด้วย

1.4.3 การใช้สิทธิป้องกันตนเอง

ประชาชนทุกคนมีสิทธิป้องกันตนเองได้โดยชอบด้วยกฎหมาย หากว่ามีใครมาละเมิดสิทธิที่กฎหมายต้องการคุ้มครอง ไม่ว่าผู้กระทำนั้นจะเป็นประชาชนคนธรรมดา หรือว่าเป็นเจ้าพนักงานผู้รักษากฎหมายหมาย แต่กลับกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเสียเอง ทั้งนี้เพื่อรักษาสิทธิของตนเองทุกคนสามารถดำเนินการป้องกันเพื่อให้พ้นภัยนั้นได้ แต่จะต้องมิได้

²³ จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. *หลักทฤษฎีการสอบสวนและการรับฟังซึ่งนำพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน*
เทคนิคศิลปะการสอบสวนรวมพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร. หน้า 1

กระทำเกิดของเขตวัตถุประสงค์แห่งกฎหมายและสัดส่วนของความจำเป็นอันเป็นการป้องกันตามที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้สามารถกระทำได้และถือว่าการป้องกันนั้นไม่เป็นความผิดเพราะทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเหมือนกัน

1.4.4 การคุ้มกันความปลอดภัยในคดีอาญา

หากมองเฉพาะในการดำเนินการดำเนินคดีอาญาแล้วในแต่ละคดีมีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก และฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอาจถูกทำร้ายหรือได้รับอันตรายจากอีกฝ่ายหนึ่งจนอาจได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต จึงจำเป็นต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันความปลอดภัยให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องมากเป็นพิเศษ

การคุ้มกันความปลอดภัย หมายถึง การคุ้มครองดูแลสังคมเพื่อให้เกิดความสงบสุขและป้องกันภัยอันตรายทั้งหลาย ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้ว ให้กับบุคคลที่รัฐนั้นมุ่งประสงค์จะคุ้มครองอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะทั้งก่อนและหลังเกิดภัยก็ตาม เพื่อป้องกันมิให้ได้รับอันตรายหรือถูกคุกคามจากบุคคลซึ่งอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่างๆ โดยประสงค์จะทำลายชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง อนามัย และทรัพย์สิน รวมทั้งสิทธิต่างๆ ที่กฎหมายต้องการจะคุ้มครองและรับรองด้วย²⁴

สำหรับหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจมีหน้าที่โดยนัยอยู่ 2 ประการ²⁵ ในประการแรกมีหน้าที่รักษากฎหมายเกี่ยวกับความผิดในทางอาญา ซึ่งต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยหรือความผิดหรือไม่และสามารถนำบุคคลต้องสงสัยมาสอบปากคำได้ตามที่กฎหมายอนุญาต และอีกประการมีหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนทุกคน รวมถึงผู้ต้องหาด้วยในขณะที่ผู้ต้องหาต้องถูกดำเนินคดีอาญาซึ่งก็ยังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์คนหนึ่งจนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษา ดังนั้นในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานสอบสวน เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาจึงอาจกระทบสิทธิของผู้ต้องหาบางประการที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองในฐานะที่ยังเป็นผู้บริสุทธิ์ ทั้งนี้กฎหมายจึงต้องให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานสอบสวนบางประการเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์แต่ละต้องไม่ไปล่วงละเมิดหลักประกันสิทธิที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองเป็นพิเศษบางประการซึ่งได้บัญญัติไว้ชัดเจนเป็นหลักประกันสิทธิห้ามมิให้ฝ่าฝืนมิเช่นนั้นจะมีความผิดอาจต้องรับโทษ ในการดำเนินการของเจ้าพนักงานสอบสวนจึงต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้ต้องหา ผู้เสียหาย พยาน สอดคล้องกับมาตรา 27 วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ที่

²⁴ ภทรวินัย ออบสุวรรณ. การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 46.

²⁵ เพิ่งอ้าง

บัญญัติไว้ว่า บุคคลยอมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยปราศจากอคติทั้งนี้รวมถึงผู้ต้องหาด้วยเนื่องจากมาตรการคุ้มครองนี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมซึ่งเจ้าหน้าที่ละเลยมิได้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องคุ้มครองความปลอดภัยให้กับบุคคลทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมโดยจะต้องไม่สนใจว่าบุคคลนั้นเป็นใครไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย พยานหรือแม้แต่บุคคลผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาก็ตาม

1.4.5 บุคคลที่ควรได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในคดีอาญา

ในการดำเนินการ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการถูกทำร้าย จึงมีความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก สำหรับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เป็นการดำเนินการซึ่งอาจมีความเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายเป็นอย่างมาก ทั้งจากญาติผู้เสียหาย ประชาชนที่มาดูการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ หรือแม้กระทั่งเจ้าพนักงานตำรวจเอง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องหาแนวทางเพื่อป้องกันมิให้มีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น ดังเช่น

1) ผู้เสียหาย การดำเนินคดีอาญาเจตนารมณ์ของกฎหมายก็เพื่อป้องกันความสงบสุขให้แก่สังคมและเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้เสียหาย ในบางคดีที่ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นผู้มีอิทธิพลเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องมีการคุ้มครองความปลอดภัยมากกว่าปกติเพราะเหตุที่ผู้กระทำความผิดอาจใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบในการข่มขู่ต่าง ๆ นานาให้ผู้เสียหายหวาดกลัวจนถึงขนาดมิดีกลัวฟ้องร้องบังคับคดีเป็นก็ได้อีกยังมีในบางคดีเจ้าพนักงานสอบสวนยังนำตัวผู้เสียหายมาร่วมแสดงท่าทางประกอบการกระทำความผิดในการทำแผนฯ โดยมิได้คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหาย ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สมควร โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งในคดีประเภทนี้เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในทางลบเพราะเป็นการประจานผู้เสียหายไปในตัวและอาจทำให้เป็นการอับอายขายหน้า ซึ่งคดีประเภทนี้จำเป็นต้องมีการคุ้มครองผู้เสียหายหรือไม่ก็ต้องการวิธีการดำเนินการอย่างอื่นที่เหมาะสมกว่า ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าไม่ควรนำผู้เสียหายมาร่วมแสดงท่าทางประกอบการกระทำความผิดกับผู้ต้องหาเพราะจะกลายเป็นการประจานและทำให้ผู้เสียหายได้รับผลกระทบตามมาซึ่งจะทำให้เกิดผลร้ายมากกว่าการคุ้มครองประโยชน์ของผู้เสียหาย

2) ผู้ต้องหา ในการควบคุมผู้ต้องหาเพื่อดำเนินคดีอย่างใดอย่างหนึ่ง มีหลายกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ต้องหาเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะมองว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดมาตั้งแต่แรกจึงคิดว่าเป็นการสมควรแล้วที่จะถูกกระทำ โดยเฉพาะในคดีที่ผู้ต้องหายอมรับสารภาพแล้วต้องจัดให้มีการทำ

แผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ดังนั้นจึงมุ่งแต่จะหาวิธีการนำตัวผู้ต้องหามารับโทษตามความผิด จนละเลยไปว่าตนเองมีหน้าที่ต้องคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้ต้องหาด้วย และไม่มีอำนาจตัดสินว่าผู้ต้องหานั้นเป็นผู้กระทำความผิดเพราะข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้กำหนดว่าผู้ต้องหายังเป็น ผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีคำพิพากษาของศาลจนถึงที่สุดว่าผู้ต้องหานั้นได้กระทำความผิดจริงจึงจะถือว่าผู้ต้องหาต้องได้รับโทษดังเช่นคดีนายจอห์น มาร์คคาร์ ผู้ต้องหาฆ่าเด็กหญิง ตระกูลแลมซี่ ซึ่งเป็นคดีดังระดับโลก ในคดีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับตัวผู้ต้องหาได้ในประเทศไทย โดยผู้ต้องหายอมรับสารภาพว่าเป็นผู้ฆ่าเด็กหญิงจริงและได้จัดให้มีการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวและได้มีการเผยแพร่ภาพข่าวโดยรายงานสดผ่านสำนักข่าว CNN จนเป็นคดีดังไปทั่วโลก ตำรวจไทยได้หน้าได้ตากันถ้วนหน้า แต่ปรากฏว่าอัยการของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่สั่งฟ้องเพราะผลตรวจเลือดของคนร้ายไม่ตรงกับที่เกิดเหตุ จึงกลายเป็นเรื่องอับอายของตำรวจไทยแทน

สำหรับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เป็นผลมาจากการยอมรับสารภาพของผู้ต้องหาจึงทำให้พนักงานสอบสวนได้ตัดสินใจไปแล้วว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด เมื่อจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพหรือนำตัวผู้ต้องหาไปขอขมาญาติของผู้เสียหายหรือการดำเนินคดีที่ต้องมีการเผชิญหน้ากัน ซึ่งการดำเนินกระบวนการนี้เป็นขั้นตอนที่มีความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาจะถูกทำร้าย ดังนั้นเจ้าพนักงานสอบสวนจึงจำเป็นต้องหามาตรการเพื่อป้องกันและรักษาความปลอดภัยมากกว่าที่ปกติ แต่ในทางปฏิบัตินั้นปรากฏว่ายังไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เพียงพอเท่าที่ควรจะคุ้มครองผู้ต้องหาได้ เพราะมักจะตัดสินใจไปแล้วว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด ในการจัดกำลังไปควบคุมจึงเป็นการจัดกำลังไปเพื่อป้องกันผู้ต้องหาหลบหนี แทนที่จะจัดกำลังไปคุ้มกันความปลอดภัยให้ผู้ต้องหา การที่มองว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดเท่ากับการละเมิดหลักดังกล่าว²⁶

3) พยานบุคคลที่มาเป็นพยานซึ่งเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำความผิดจะสำคัญมาก เนื่องจากพยานบุคคลเป็นพยานที่ดีที่สุดที่ศาลจะยอมรับฟังและให้น้ำหนักกับพยานประเภทนี้มาก โดยเฉพาะประจักษ์พยานเพราะทำให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงกฎหมายจึงกำหนดให้ผู้ที่ถูกหมายเรียกให้ไปเป็นพยานต้องมีหน้าที่ไปตามหมายเรียกและต้องให้การตามความจริง

ในการคุ้มครองพยานจึงต้องคุ้มครองตั้งแต่เริ่มต้นคดีจนจบคดีและหลังจากที่คดีผ่านพ้นไป โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานให้มีการเปลี่ยนชื่อ เปลี่ยนประวัติเพื่อเป็นการป้องกันความปลอดภัยให้กับพยานเป็นพิเศษ แต่ในบางคดีกลับพบว่าการทำแผนประทุษ

²⁶ ณรงค์ ใจกล้า. การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : ดุลยภาพระหว่างสิทธิมนุษยชนกับประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรม,วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 2. หน้า 33.

กรมประกอบคำรับสารภาพเจ้าหน้าที่ได้นำตัวพยานไปชี้สถานที่เกิดเหตุ ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อตัวพยานและอาจทำให้ต้องเสียรูปคดีเพราะนอกจากจะทำให้พยานเกิดความเกรงกลัวจนไม่กล้ามาให้แล้ว ยังทำให้ผู้ต้องหาตัวพยาน ซึ่งเป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของบุคคลที่มาเป็นพยานเป็นอย่างมาก

2. หลักการเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา และการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

2.1 หลักประกันของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา

หลักประกันสิทธิ หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ที่นำมาบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยชัดเจน เพื่อให้มีความมั่นคง แน่นนอน และเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ยาก ซึ่งอาจจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือในพระราชบัญญัติอื่นๆ เช่น

1. สิทธิผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรม

สิทธิของผู้ต้องหาตามวิธีพิจารณาความอาญาภายหลังการจับกุมโดยสังเขปจนถึงขั้นตอนก่อนการฟ้อง²⁷ ทั้งที่เป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญข้างต้นและกฎหมายอื่นสรุป ได้ดังนี้

(1) สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ หรือ Presumption of Innocence ในชั้นสอบสวนผู้ต้องหาจะถูกปฏิบัติเสมือนเป็นบุคคลผู้บริสุทธิ์ โดยหลักการนี้เป็นหลักการสากลที่คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญด้วย

(2) สิทธิและสถานะความเป็นมนุษย์เป็นการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(3) สิทธิที่จะเป็นประธานในคดี กล่าวคือ เป็นการยกระดับฐานะในคดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยจากเดิม ถือเป็นกรรมในคดีจากระบบไต่สวนมาเป็นประธานในคดีในระบบกล่าวหาเพื่อเป็นการเพิ่มความเท่าเทียมและเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาเพราะผู้ถูกกล่าวหาอาจจะไม่ได้กระทำผิดตามฟ้องหรือแจ้งข้อกล่าวหาก็ได้

²⁷ เดโช สมศรีธนานนศ. การทำแผนประทุษกรรมและการแถลงข่าวสื่อมวลชน, (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 383

2. สิทธิที่จะไม่ถูกประจานหรือห้ามเกียรติ

ตามหลักกฎหมายสากลได้รับรองสิทธิของมนุษย์ประการหนึ่งไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดก็ตามจะต้องไม่ถูกปฏิบัติในลักษณะประจานหรือประจาน คือปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR) ข้อ 5 บัญญัติ “บุคคลใดจะถูกกระทำการทรมานหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้” (No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.) กล่าวคือจะต้องไม่มีการปฏิบัติกับบุคคลในลักษณะห้ามเกียรติซึ่งการประจานอาจจะถือได้ว่าเป็นการห้ามเกียรติได้

3. สิทธิที่จะไม่ถูกกระทำโดยปราศจากอำนาจ หลักกฎหมายใดที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะละเมิดมิได้เว้นแต่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ และจะต้องเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติอันเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในการบัญญัติกฎหมายเท่านั้น

4. สิทธิการพิจารณาอย่างเป็นธรรมตามกระบวนการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติสิทธิของผู้ต้องหาตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

ในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาต้องการจะศึกษาหลักการที่เกี่ยวข้องกับหลักประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาอันเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพและการกระทำที่เกี่ยวข้องเนื่อง ทั้งที่เคยรับรองอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 และตามกฎหมายอื่นๆของประเทศไทย รวมถึงหลักการตามหลักสากลอันเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา โดยพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการจะรับรองคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา

2.1.1 หลักประกันของผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายไทยและหลักสากล

ผู้ศึกษาเห็นว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการประจานผู้ต้องหาการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิตามสิทธิมนุษยชนที่ว่าห้ามเกียรติเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนในสังคม

หลักประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร พอสรุปได้ดังนี้
หลักประกันตามหลักสากล

สหประชาชาติได้มีมาตรฐานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยการกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับรัฐสมาชิกที่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีสันติสัญญา มาตรฐานของสหประชาชาติในเรื่องกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยตรง ได้แก่²⁸

1. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) ข้อ 3, 5, 8, 9, 10, 11

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมได้แก่

ข้อที่ 5 กำหนดว่า บุคคลใด ๆ จะถูกทรมาน หรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษ ที่โหดร้าย ฝิดมมนุษยธรรมหรือด่าซ้ำไม่ได้

ข้อที่ 11 ที่ว่าด้วยการสันนิษฐานความสันนิษฐานบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาในคดี

1. บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาด้วยความผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผยที่ซึ่ง ตนได้รับหลักประกันทั้งหมดที่จำเป็นต่อการสู้คดี

2. บุคคลใดจะถูกถือว่ามีความผิดมิโทษอาญาใดๆด้วยเหตุที่ตนได้กระทำหรือละ เว้นการกระทำใดๆ ซึ่งกฎหมายของประเทศหรือกฎหมายระหว่างประเทศในขณะที่มีการกระทำ นั้นไม่ได้ระบุว่าเป็นความผิดทางอาญานี้ได้และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่มีใช้อยู่ ในขณะที่มีการกระทำความผิดทางอาญานั้นเกิดขึ้นไม่ได้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นเอกสารที่รับรองสิทธิที่มนุษย์ชนพึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายตามกฎบัตรสหประชาชาติ แม้ปฏิญญานี้จะเป็นเพียงสิทธิขั้นพื้นฐานและมีข้อบ่งชี้แห่งสิทธิก็ตาม แต่ก็เป็นการคุ้มครองบุคคลทุกประเภท ทุกชั้นวรรณะ ในด้านสิทธิเสรีภาพและ ผู้ต้องหาก็คือเป็นบุคคลประเภทหนึ่งที่ได้รับคามคุ้มครองเช่นกัน

เมื่อได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้ว ปฏิญญานี้ก็เปรียบได้กับ เครื่องหมายแห่งการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพราะเป็นการแสดงถึงเจตนารมณ์ร่วมกันของหลาย ประเทศในการกำหนดไว้เป็นมาตรฐานสากลว่า สิทธิมนุษยชนที่สำคัญ และควรให้ความคุ้มครอง นั้นมีอะไรบ้าง ทั้งยังเป็นนิมิตอันดีว่าการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ ย่อมจะดีขึ้นเป็น

²⁸ กุมพล พลวัน, การพัฒนากระบวนการยุติธรรมในสภาวะที่เปลี่ยนแปลงของโลก, ในการประชุมทางวิชาการ ระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 5, บรรณาธิการ โดย สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2550), 2.

ลำดับ เนื่องจากปฏิญญาฯ นี้ได้กำหนดหลักการที่สำคัญให้ประเทศต่างๆ ให้ยอมรับและถือปฏิบัติ ในให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานในประเทศของตน²⁹

อย่างไรก็ตาม แม้ปฏิญญาฯ จะไม่มีฐานะเป็นกฎหมายและไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในการคุ้มครอง แต่ปฏิญญาฯ ก็มีหลักการทำให้รัฐทั้งหลายตั้งเคารพและรับรองว่าจะนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน รวมทั้งการบัญญัติกฎหมายระหว่างประเทศ ก็ต้องให้สอดคล้องกับปฏิญญาฯ ด้วย ดังนั้น สำหรับกฎหมายภายใน ปฏิญญาฯ จึงมีผลให้นักกฎหมายไม่อาจคัดค้านกฎหมายในอนาคต ซึ่งร่างขึ้นตามหลักการของปฏิญญาฯ เพราะเป็นหลักสากล และถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายสุดท้ายที่จะต้องทำให้สำเร็จตามกระบวนการของกฎหมาย สำหรับกฎหมายระหว่างประเทศ แม้การทำสิทธิมนุษยชนให้เป็นสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศจะไม่ขัดแย้งเท่ากฎหมายภายในและต้องการระยะเวลามากกว่า แต่การนำหลักของปฏิญญาฯ ไปปฏิบัติบ่อยเข้า อาจทำให้เกิดเป็นลักษณะกฎหมายจารีตประเพณีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขึ้นได้ในที่สุด³⁰

ดังนั้นสำหรับประเทศไทยแล้วในฐานะที่เข้าร่วมลงนามในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ แต่ก็ยังมีการละเมิดด้านคำรับสารภาพไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม จึงสมควรที่จะยึดหลักแนวทางปฏิบัติในชั้นสอบสวนให้ตรงกับข้อ 11(1) ให้มากที่สุด ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป

2. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR)

เมื่อสหประชาชาติได้ประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้วต่อมา สหประชาชาติได้ประกาศใช้สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อนำหลักการของปฏิญญามาใช้ให้มีผลทางกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีแล้วทั้งหมด 7 ฉบับ ซึ่งตามสนธิสัญญาฉบับนี้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาเป็นการคุ้มครองที่บัญญัติไว้ในข้อที่ 4, 6, 7, 8, 10, 11, 14

ข้อที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมที่คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาที่สำคัญได้แก่ข้อที่ 14 ซึ่งรวมหลักการสันนิษฐานความสันนิษฐานบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาในคดีเช่นเดียวกัน ดังนี้

1. บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอกันในการพิจารณาของศาลและคณะตุลาการในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งตนต้องหาว่ากระทำความผิด หรือการพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรมโดยคณะตุลาการซึ่งจัดตั้งขึ้น

²⁹ กุมพล พลวัน, พัฒนาการสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, 2538), 47

³⁰ เพ็งอ้าง, หน้า 58

ตามกฎหมาย มีอำนาจ มีความ เป็นอิสระ และเป็นกลาง สื่อมวลชนและสาธารณชนอาจถูกห้ามเข้า ฟังการพิจารณาคดีทั้งหมดหรือบางส่วนก็ด้วยเหตุผลทางศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของ ประชาชนหรือความมั่นคงของชาติในสังคมประชาธิปไตยหรือเพื่อความจำเป็นเกี่ยวกับส่วนได้เสีย ในเรื่องชีวิตส่วนตัวของคู่กรณี หรือในสภาพการณ์พิเศษซึ่งศาลเห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อการ พิจารณาโดยเปิดเผยนั้นอาจเป็นการเสื่อมเสียต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม แต่คำพิพากษาใน คดีอาญา หรือคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยข้อพิพาทในคดีอื่นต้องเปิดเผย เว้นแต่จำเป็นเพื่อประโยชน์ ของเด็กและเยาวชนหรือเป็นกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับข้อพิพาทของคู่สมรสในเรื่องการเป็น ผู้ปกครองเด็ก

2. บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดอาญา ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่า เป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด

3. ในการพิจารณาคดีอาญานักลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดย่อมมีสิทธิที่จะ ได้รับหลักประกันต่าง ๆ ดังต่อไปนี้โดยเสมอภาค

(ก) สิทธิที่จะได้รับแจ้งโดยพลันซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและเหตุแห่ง ความผิดที่ถูกกล่าวหาในภาษาซึ่งบุคคลนั้นเข้าใจได้

(ข) สิทธิที่จะมีเวลาและได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อต่อสู้คดี และติดต่อกับทนายความที่ตนเลือกได้

(ค) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยไม่ชักช้าเกินความจำเป็น

(ง) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าบุคคลนั้นและสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายที่ตนเลือก สิทธิที่บุคคลจะได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการมี ผู้ช่วยเหลือทาง กฎหมาย หากบุคคลนั้นไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายในกรณีใดๆ เพื่อประโยชน์ แห่งความยุติธรรมบุคคลนั้นมี 10 สิทธิ ที่จะมีส่วนช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีการแต่งตั้งให้โดย ปราศจากค่าตอบแทนในกรณีที่บุคคลนั้นไม่สามารถรับภาระในการจ่ายค่าตอบแทน

(จ) สิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นประจักษ์ต่อตนและขอให้เรียกพยานฝ่ายตนมา ซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานซึ่งเป็นประจักษ์ต่อตนหรือพุดภาษาที่ใช้ในศาลได้

(ฉ) สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากล่ามโดยไม่คิดมูลค่า หากไม่สามารถเข้าใจ หรือพุดภาษาที่ใช้ในศาลได้

(ช) สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความเป็นประจักษ์ต่อตนเองหรือให้รับสารภาพผิด

4. ในกรณีของบุคคลที่เป็นเด็กหรือเยาวชน วิธีพิจารณาความให้เป็นไปโดย คำนึงถึงอายุและความ ปราบปรามที่จะส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูความประพฤติของบุคคลนั้น

5. บุคคลทุกคนที่ต้องคำพิพากษาลงโทษในความผิดอาญา ย่อมมีสิทธิที่จะให้คณะตุลาการระดับ เหนือขึ้นไปพิจารณาทบทวนการลงโทษและคำพิพากษาโดยเป็นไปตามกฎหมาย

6. เมื่อบุคคลใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษในความผิดอาญา และภายหลังจากนั้นมีการกลับคำพิพากษาที่ให้ลงโทษบุคคลนั้นหรือบุคคลนั้นได้รับอภัยโทษ โดยเหตุที่มีข้อเท็จจริงใหม่หรือมีข้อเท็จจริง ที่ได้ค้นพบใหม่อันแสดงให้เห็นว่าได้มีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่มีชอบบุคคลที่ได้รับความทุกข์อันเนื่องมาจากการลงโทษตามผลของคำพิพากษาลงโทษ เช่นว่า ต้องได้รับการชดเชยตามกฎหมายเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงที่ยังไม่รู้ให้ทันเวลาเป็นผลจากบุคคลนั้น ทั้งหมด หรือบางส่วน

7. บุคคลย่อมไม่ถูกพิจารณาหรือลงโทษซ้ำในความผิดซึ่งบุคคลนั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ หรือให้ปล่อยตัว แล้วตามกฎหมายและวิธีพิจารณาความอาญาของแต่ละประเทศ บุคคลย่อมไม่ต้องรับผิดทางอาญาเพราะกระทำหรืองดเว้นกระทำการใดซึ่งในขณะที่กระทำไม่มีความผิดอาญาตามกฎหมายภายในหรือกฎหมายระหว่างประเทศ และจะลงโทษให้หนักกว่าโทษที่มีอยู่ในขณะที่ได้กระทำความผิดอาญาไม่ได้ หากภายหลังการกระทำความผิดนั้นได้มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดโทษเบาลงผู้กระทำความผิดย่อมได้รับประโยชน์จากบทบัญญัตินั้น

ความในข้อบทนี้ย่อมไม่กระทบต่อการพิจารณาคดี และการลงโทษบุคคลซึ่งได้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดอันเป็นความผิดอาญาตามหลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นที่รับรองโดยประชาคมนานาชาติในขณะที่มีการกระทำนั้น

หลักประกันตามรัฐธรรมนูญไทยแห่งราชอาณาจักรไทย

หลักประกันตามรัฐธรรมนูญไทยแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

มาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

หลักดังกล่าว เป็นการวางหลักทั่วไปอันเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของรัฐที่ให้ความรับรองคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ซึ่งส่งผลให้เกิดความผูกพันต่ออำนาจรัฐทั้งหลาย เป็นการจำกัดวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ของรัฐ รัฐต้องเป็นผู้ดำเนินการสำหรับความพร้อมในการใช้เสรีภาพของปัจเจกบุคคล³¹

มาตรา 25 บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือใน

³¹ อุดม รัฐอมฤต, นพนิติ สุริยะ, และบรรเจิด สิงคะเนติ, การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540, กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดนานาสังพิมพ์, 2544, หน้า 154.

กฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ครอบคลุมถึงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้สถานะตามมาตรา 25 แสดงออกมาในสองลักษณะคือ

1. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีสถานะเช่นเดียวกับสิทธิเสรีภาพ ซึ่งเท่ากับว่าบุคคลถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกเป็นข้อต่อสู้ในคดีได้
2. ย่อมอยู่ภายใต้เงื่อนไขเช่นเดียวกับสิทธิเสรีภาพ คือการใช้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะได้ใช้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นปฏิกิริยาต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน³²

มาตรา 27 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กร ของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมาย เฉพาะในส่วนที่ เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม”

มาตรา 28 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ

³² เพิ่งอ้าง, หน้า 176

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำได้อันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้”

มาตรา 32 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูล ส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งในมาตรา 26 ได้ถูกยกเลิก โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งบัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

จากบทบัญญัติมาตรา 26 นั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพที่จะผูกพันองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี คุณค่าที่รัฐธรรมนูญมุ่งหมายจะให้ใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพในสองลักษณะดังนี้

1. องค์กรของรัฐจะไม่ทำการใดๆ ในลักษณะที่จะเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพปัจเจกบุคคล หรือละเว้นการกระทำใดๆ ที่จะละเมิดต่อสิ่งดังกล่าว

2. องค์กรของรัฐจะไม่กระทำการใดๆ ที่จะละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพแล้ว รัฐยังต้องมีภาระหน้าที่ดำเนินการใดๆ ในทางที่จะทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์อย่างมีศักดิ์ศรี³³

มาตรา 29 บัญญัติว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ใน กฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี

³³ เฟื่องอ้าง, หน้า 161.

ในคดีอาญาจะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฎิปักษ์ต่อตนเองมิได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จะเห็นได้ว่าหลักประกันสิทธิในข้อนี้ เจ้าพนักงานสอบสวนจะกระทำต่อผู้ถูกกล่าวหาเสมือนเขาได้รับโทษแล้วมิได้ โดยหลักการตามมาตรา 29 นี้สอดคล้องกับ มาตรา 39 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ซึ่งได้บัญญัติว่า

มาตรา 39 “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

และนอกจากนี้ยังมีการคุ้มครองสิทธิอื่นๆ อีกที่เกี่ยวข้องเช่น

มาตรา 35 ได้บัญญัติรับรองสิทธิในชื่อเสียงของบุคคลรวมถึงสิทธิชื่อเสียงของจำเลยไว้ด้วยว่า

“สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหาหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สรุปความสองมาตรานี้แล้ว หมายถึง ห้ามมิให้มีการเผยแพร่ข้อความหรือภาพไปยังสาธารณชนอันทำให้สิทธิในชื่อเสียงของบุคคลหรือผู้เสียหายในคดีอาญาได้รับความเสียหาย เว้นแต่จะเป็นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือสาธารณะ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ต้องหาได้รับประโยชน์จากบทสันนิษฐาน ตามมาตรา 39 คือ สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ดังนั้น ก่อนมีการพิจารณาตัดสินคดีถึงที่สุดที่พิสูจน์แล้วว่าผู้นั้นกระทำความผิดจริงตามฟ้องจะปฏิบัติต่อผู้นั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้³⁴

³⁴ ปวินี ไพรทอง, สิทธิของผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรม: กรณีแถลงข่าวและทำแผนประกอบคำรับสารภาพ, 2560, 10

นอกจากนี้สิทธิอื่นๆ ของผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้มีการรับรองไว้ในมาตรา 40 ซึ่งมาตรานี้ไม่ได้กล่าวถึงเฉพาะผู้ต้องหาเท่านั้นแต่เป็นการรับรองสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมหลายฝ่ายด้วยกัน และรวมทั้งกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและทางอาญาโดยมีเนื้อความดังนี้

มาตรา 40 “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่ายสะดวกรวดเร็วและทั่วถึง
(2) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

(3) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

(7) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(8) ในคดีแพ่ง บุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ”

หลักประกันตามกฎหมายอาญา

มาตรา 326 บัญญัติว่า ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะ ทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท

การหมิ่นประมาทเป็นการประจานอย่างหนึ่ง เพราะอาจทำให้ถูกดูถูก เกลียดชัง หรือด้อยค่า ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาควรมีสติที่จะได้แย้งในเรื่องนี้ได้

หลักประกันตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา

หลักประกันสิทธิที่จะไม่ถูกกระทำในลักษณะประจานในประมวลวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดหลักกฎหมายเอาไว้ในเรื่องนี้

หลักประกันสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 420 บัญญัติว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

มาตรา 423 บัญญัติว่า ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้รู้ได้

บทบัญญัติดังกล่าว เป็นหลักประกันในการเรียกค่าเสียหายซึ่งอาจเสียชื่อเสียงหรือถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม

หลักประกันตามระเบียบของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง

(1) ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ได้วางแนวปฏิบัติในการให้การสัมภาษณ์หรือแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนหรือแพร่ภาพไว้ดังนี้

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี
ลักษณะที่ ๓๐ ได้วางหลักไว้ว่า

ข้อ 1 การให้ข่าว แถลงข่าว และให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน

1.2 แนวทางปฏิบัติในการให้ข่าว แถลงข่าว และให้สัมภาษณ์

1.2.2 ห้ามให้ข่าวหรือ แถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1) เรื่องที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือจะเกิดการเสียหาย
ทั้งชื่อเสียงหรือผลประโยชน์แก่ผู้อื่น

2) เรื่องที่อาจส่งผลกระทบหรือเสียหายต่อคดี โดยเฉพาะที่อยู่ในระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น เช่น การเปิดเผยเกี่ยวกับเทคนิควิธีการปฏิบัติงานที่

ควรปกปิดเป็นความลับ แนวทางการสืบสวนสอบสวน การจับกุม ตรวจค้น และการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ในทุกขั้นตอน เป็นต้น

3) เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งถ้าหากเปิดเผยต่อประชาชนอาจเป็นแบบอย่างที่บุคคลอื่นจะถือเอาเป็นตัวอย่างในการกระทำขึ้นอีก เช่น แผนประทุษกรรมต่างๆ ของคนร้าย หรือวิธีการที่แสดงถึงการถือโทษ การกระทำอหิวิบัติกรรม และวิธีการอันชั่วร้ายอื่นๆ

จากระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ ที่วางหลักการไว้อย่างชัดเจนอันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติในการให้ข่าว ซึ่งในข้อ 1.2.2.6 ก็ได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนให้ข้อยกตัวอย่างว่า ห้ามเปิดเผยเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ไม่เหมาะสมอันที่จะเปิดเผยต่อประชาชน เช่น การทำแผนประทุษกรรมต่างๆ ซึ่งเจตนารมณ์ของระเบียบข้อนี้มุ่งจะคุ้มครองประชาชนและผู้ต้องหาในการแสดงถึงวิธีการในการกระทำความผิดของผู้ต้องหา ซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีเผยแพร่ข่าวสารอันเกี่ยวกับวิธีการที่คนร้ายได้ใช้ในการกระทำความผิดที่เจ้าพนักงานตำรวจได้จัดทำขึ้นอันเป็นแผนประกอบคำรับสารภาพอีกจำนวนมาก

(2) คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 855/2548 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าวการแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

ข้อที่ 1 การให้ข่าว แถลงข่าว และให้สัมภาษณ์

1.2 แนวทางปฏิบัติการให้ข่าว แถลงข่าว และให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง

1.2.2 ห้ามให้ข่าว แถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

1) เรื่องที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือจะเกิดการเสียหายทั้งชื่อเสียงหรือแก่ประโยชน์ของผู้อื่น เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐานหมิ่นประมาท และเรื่องอื่นๆ ในลักษณะทำนองเดียวกัน

2) เรื่องที่อาจส่งผลกระทบหรือเสียหายต่อคดี โดยเฉพาะคดีที่อยู่ในระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น เช่น การเปิดเผยเกี่ยวกับเทคนิควิธีการปฏิบัติงานที่ควรปกปิดเป็นความลับ แนวทางสืบสวนสอบสวน การจับกุม ค้นตรวจ และการรวบรวมพยานหลักฐานในทุกๆ ขั้นตอน เป็นต้น

3) เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งถ้าหากเปิดเผยต่อประชาชนอาจเป็นแบบอย่างที่บุคคลอื่นจะถือเอาเป็นตัวอย่างในการกระทำขึ้นอีก เช่น แผน

ประทุษร้ายต่างๆของคนร้าย หรือวิธีการที่แสดงถึงการฉ้อโกง การกระทำอันผิดวินัยบาปกรรม และวิธีการอันชั่วร้ายอื่นๆ

1.2.4 ห้ามนำหรือจัดให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน มาให้ข่าว แถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง ยกเว้นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีและสาธารณชน หรือได้รับความยินยอมจากผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือพยาน โดยให้ขออนุญาตเป็นหนังสือต่อผู้บัญชาการที่รับผิดชอบคดี

ข้อที่ 2 ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสื่อมวลชน ได้ถือปฏิบัติดังนี้

2.1 ห้ามนำสื่อมวลชนทุกแขนงไปทำข่าวหรือถ่ายภาพในขณะที่ปฏิบัติกรตรวจค้น จับกุม เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี

2.3 ห้ามอนุญาตหรือจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพ สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวของบุคคลต่อไปนี้

2.3.1 ผู้ต้องหาในระหว่างการควบคุมของตำรวจทั้งภายในและภายนอกที่ทำการหรือสถานีตำรวจ

2.3.2 เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหาย รวมทั้งภาพที่มีลักษณะอุจาดหรือทารุณโหดร้าย หรือล่วงละเมิดสิทธิบุคคล หรือส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง เกียรติยศและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เว้นแต่พนักงานสืบสวนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี หรือได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหาย

2.4 ห้ามจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงเข้าทำข่าวขณะเมื่อมีการให้ผู้ต้องหา นำพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และหลีกเลี่ยงการให้สัมภาษณ์ใดๆ ในลักษณะเป็นการโต้ตอบระหว่างพนักงานสอบสวนหรือผู้ต้องหาหรือบุคคลใด โดยมีสื่อมวลชนทุกแขนงเป็นผู้สัมภาษณ์ เนื่องจากอาจเป็นเหตุให้เสียหายแก่รูปคดี

(3) หนังสือกรมตำรวจ ที่ 0503.6/16442 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2539 เรื่องการนำตัวผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน คำสั่งของหนังสือดังกล่าว กำชับให้พนักงานทุกหน่วยปฏิบัติดังนี้

1. การแถลงข่าวหรือเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน

1.1 ห้ามใช้วิธีหรือแสดงข้อความในการแถลงข่าวหรือแพร่ภาพที่อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่พยาน ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือรูปคดีโดยเด็ดขาด

1.3 ให้ระมัดระวังเรื่องที่เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือผลประโยชน์ของผู้อื่น เช่น คดีเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับฐานกระทำแท้งลูก ความผิดฐานหมิ่นประมาท เป็นต้น

1.5 ห้ามเปิดเผยถึงแผนประทุษกรรม ซึ่งอาจเป็นแบบอย่างในทางไม่ดี

1.6 ห้ามเปิดเผยถึงข้อความหรือรูปภาพอันอาจจะทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัวรู้จักชื่อ ที่อยู่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีหรือพยาน เว้นแต่ในสำนวนการสอบสวน

2. การนำตัวผู้ต้องหาไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

2.1 ในการนำตัวผู้ต้องหาไปที่สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ให้ป้องกันมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในที่นั้นและให้พึงระมัดระวังการใช้ถ้อยคำกิริยาท่าทางที่เห็นว่าเป็นการข่มขู่หรือการปฏิบัติที่ไม่สมควรต่อผู้ต้องหา

2.2 ควรหลีกเลี่ยงการให้สัมภาษณ์ใดๆ ในลักษณะเป็นการตอบโต้ระหว่างเจ้าพนักงานสอบสวนกับผู้ต้องหาหรือบุคคลใดๆ โดยมีสื่อมวลชนเป็นผู้สัมภาษณ์ เนื่องจากอาจเป็นเหตุให้รูปคดีเสียหาย

2.1.2 หลักประกันที่จะไม่ถูกกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ในการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานสอบสวน ในส่วนของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพและการกระทำอันเกี่ยวเนื่องนั้น หากเจ้าพนักงานสอบสวนใช้อำนาจกระทำโดยมิชอบขัดต่อหลักประกันสิทธิ ก็อาจต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เหมือนกัน ซึ่งหลักประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ถูกกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ อาจแยกตามความสำคัญได้ดังนี้

(ก) สิทธิที่จะได้รับแจ้งสิทธิ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 บัญญัติว่า “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

(1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

(2) ให้ทราบความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ใน

ชั้นสอบสวน

(3) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร

(4) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งได้รับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหามีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง”

มาตรา 134 วางหลักไว้ว่า การแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำ ที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบการแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้อง มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหาที่ผู้ต้องหาสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรมเนียมพนักงานสอบสวนต้องให้อีกฝ่ายผู้ต้องหาที่จะแก้ไขข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริง อันเป็นประโยชน์แก่ตนได้

มาตรา 134/1 บัญญัติว่า “ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้ ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้”

มาตรา 134/3 บัญญัติว่า “ผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้”

มาตรา 134/4 บัญญัติว่า “ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า

ผู้ต้องหาสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

ผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ได้ให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้

ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตาม มาตรา 134/1 มาตรา 134/2 และ มาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้”

พิจารณาตามมาตราดังกล่าวได้ว่า

1. ต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า ผู้ต้องหาสิทธิที่จะไม่ให้การก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีและต้องแจ้งสิทธิให้ทราบว่าผู้ต้องหาสามารถนำทนายเข้ารับฟังการสอบปากคำได้

2. ในคดีที่มีโทษประหารชีวิตหรือผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มสอบสวนให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีรัฐจัดหาทนายความให้

3. ในคดีที่มีโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายใหม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการให้จัดหาทนายให้

4. ในการสอบสวนผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ให้แยกเป็นสัดส่วนในสถานที่เหมาะสมกับเด็กและให้มีนักจิตวิทยาเข้าร่วมในการสอบปากคำด้วย

การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากการยอมรับสารภาพให้ชั้นสอบสวน หากเจ้าพนักงานสอบสวนไม่แจ้งสิทธิต่างๆ ให้ทราบแม้จำเลยยอมรับคำรับสารภาพก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานมิได้และหากมีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพก็ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เช่นกัน

(ข) สิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ถูกบังคับ ชูzeug หรือจงใจในการให้ถ้อยคำหรือรับสารภาพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 บัญญัติว่า ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูzeug หลอกลวง ทรมาณ ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ เพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างไรๆ ในเรื่องที่ต้องหา

มาตรา 226 บัญญัติว่า พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งนำ จะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูzeug หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่นและให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการ สืบพยาน

หลักการนี้ต้องการคุ้มครองผู้ต้องหา เพื่อไม่ให้เจ้าพนักงานสอบสวนใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบบังคับให้ผู้ต้องหายอมรับสารภาพ หากผู้ต้องหาไม่ยอมให้การใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ถ้อยคำในชั้นสอบสวน หรือการไม่ยอมไปนำชี้สถานที่เกิดเหตุ หรือไม่ยอมแสดงท่าทางประกอบการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ การฝ่าฝืนโดยการบังคับ ชูzeug หรือจงใจให้กระทำการใดๆหรือต้องให้การอย่างไรๆ ย่อมถือว่าการกระทำนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายและทำให้เจ้าพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจกระทำ ส่งผลให้พยานหลักฐานไม่มีความน่าเชื่อถือ และไม่อาจรับฟังพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

ประเทศต่างๆ ในโลกนั้นล้วนมีกระบวนการทางกฎหมายที่เป็นการจัดระเบียบในสังคม แต่กระบวนการทางกฎหมายแต่ละประเทศ มีวิธีในการปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างหรือคล้ายคลึงกันตามสภาพของประเทศนั้นๆ ซึ่งบางประเทศอาจนำแนวคิดของประเทศต้นแบบมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับประเทศของตนได้

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะนำเสนอหลักกฎหมายของประเทศไทยและหลักกฎหมายของต่างประเทศอันเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ โดยเสนอในมุมมองของกฎหมายไทยและต่อด้วยหลักของกฎหมายต่างประเทศเพื่อจะทำให้ทราบถึงความเหมือนหรือแตกต่างในหลักการนั้นมีดังต่อไปนี้

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ตามกฎหมายไทย

1.1 หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการให้อำนาจพนักงานสอบสวนอันเกี่ยวกับการทำ แผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ³⁵

กฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 บัญญัติว่า ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อัน

³⁵ ความหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(11)

เกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

การที่เจ้าพนักงานสอบสวนจะจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ต่อเมื่อผู้ต้องหายอมรับสารภาพด้วยความสมัครใจ โดนพาตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุและแสดงท่าทางประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวเป็นขั้นตอนหนึ่งในการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนสรุปสำนวนให้พนักงานอัยการแสดงความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือไม่และการนำผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นอยู่ภายใต้อำนาจของเจ้าพนักงานสอบสวนด้วย

หากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นเกิดจากการยอมรับสารภาพที่เกิดขึ้นโดยไม่สมัครใจหรือการนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพโดยไม่สอบถามความสมัครใจของผู้ต้องหาก่อนจะพาไปนำชี้สถานที่เกิดเหตุ จึงเป็นการนำตัวไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเชิงบังคับ ก็เป็นปัญหาว่าศาลจะรับฟังพยานหลักฐานเหล่านี้ได้หรือไม่

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการให้อำนาจเจ้าพนักงานกระทำ

หลักกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานมีดังนี้

1) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 บัญญัติว่า ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา 132 บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐานให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลองหรือพิมพ์ลาย นิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้ากับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้เกิดความเสียหายขึ้น

ในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิง ให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขออนุญาตบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นด้วยก็ได้

(2) ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการ กระทำผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิดหรือซึ่งอาจ ใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้น

(3) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยาน หลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเองเมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนได้ปฏิบัติตามหมาย

(4) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมามากกล่าวไว้ใน มาตรา (2) และ (3)

2) ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี

ในลักษณะ 8 บทที่ 5 ข้อ 247(4) วางหลักว่า เมื่อผู้ต้องหาได้รับสารภาพ ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหาไปชี้ที่เกิดเหตุ และทำแผนที่สังเขปฐานที่เกิดเหตุ และบันทึกการชี้ฐานที่เกิดเหตุของผู้ต้องหาไว้เป็นหลักฐานให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อรับรองไว้ในแผนที่พอสังเขป และบันทึกนั้น และสืบสวนพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาด้วย

จากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นส่วนขยายจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกำหนดให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้สถานที่เกิดเหตุเพียงเท่านั้น มิได้บัญญัติให้ผู้ต้องหาต้องบรรยายถึงการกระทำแต่อย่างใดและนำตัวผู้ต้องหาไปหานำชี้ที่สถานที่เกิดเหตุ นั้นต้องการจากการยอมรับสารภาพจากตัวผู้ต้องหาเองด้วยเท่านั้น

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพตามกฎหมายต่างประเทศ

2.1 สหราชอาณาจักร

โดยทั่วไปของประเทศอังกฤษนั้นมักจะมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาโดยยึดถือว่าเมื่อบุคคลเหล่านี้จะรับสารภาพต้องได้มาโดยความสมัครใจเท่านั้นที่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ส่วนคำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่สมัครใจ ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

คำรับสารภาพโดยสมัครใจได้รับการยอมรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพราะว่าบุคคลย่อมรู้เรื่องราวที่เขาพูดโดยตนเองว่าสิ่งนั้นจะสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันตัวเขาเอง คำรับสารภาพโดยสมัครใจซึ่งอาจได้รับอย่างมีเหตุผลว่าเป็นความจริงและสามารถยืนยันตัวผู้พูดได้ ส่วนการปฏิเสธคำรับสารภาพโดยไม่สมัครใจเนื่องจากเป็นอันตรายที่ว่า ผู้พูดอาจถูกแนะนำด้วยความหวังหรือความกลัวต่อคำให้การปรักปรำตนเองในทางที่ผิดพลาด

2.1.1 หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา

ผู้ต้องหาได้รับสิทธิเกี่ยวกับการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ Judge's Rules ไว้ดังนี้³⁶

กฎข้อที่ 1 ไม่ว่าบุคคลใดจะเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่ เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจการสอบถามบุคคลทุกคนที่คำตอบของเขาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้และไม่ว่าบุคคลนั้นจะถูกควบคุมหรือถูกแจ้งว่าอาจถูกดำเนินคดีหรือไม่

กฎข้อนี้เป็นการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตำรวจที่จะสอบถามประชาชนเพื่อหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากความผิดนั้น เป็นการสอบสวนให้ได้ความจริงที่แน่ชัด ซึ่งไม่ต้องมีการร้องขอแต่อย่างใด

กฎข้อที่ 2 เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจมีพยานหลักฐานเพียงพอแล้วว่าบุคคลใดคือผู้กระทำความผิด เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องมีคำเตือนแก่บุคคลนั้นหรือทำให้บุคคลนั้นมีความระมัดระวังรอบคอบก่อนการถามคำถามใดๆ ต่อไปที่เกี่ยวกับความผิดนั้น

ถ้าบุคคลนั้นตัดสินใจที่จะให้ปากคำภายหลังการเตือน การบันทึกต้องลงเวลาและสถานที่ ณ ที่ซึ่งคำถามและคำตอบได้เริ่มต้นและสิ้นสุดและบุคคลที่อยู่ต่อหน้า

กฎข้อนี้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจต้องใช้ความระมัดระวัง เมื่อมีเหตุผลที่สงสัยว่าใครเป็นผู้กระทำผิดโดยจะต้องมีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือก่อนนำคดีมาสู่ศาล (R.V.Osbomer , 1973; R.V.Vitue, 1973)

กฎข้อที่ 3

1. เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจควบคุมบุคคลใดไว้หรือได้แจ้งว่าบุคคลนั้นอาจถูกดำเนินคดี เจ้าพนักงานจะต้องเตือนบุคคลนั้นดังนี้

“ท่านปรารถนาที่จะพูดหรือไม่ ท่านไม่มีหน้าที่จะต้องพูดสิ่งใดนอกจากที่ท่านปรารถนาที่จะพูด จะถูกบันทึกไว้และอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน”³⁷

2. ภายหลังที่เขาถูกควบคุมหรือถูกแจ้งว่าอาจถูกดำเนินคดี คำถามเกี่ยวกับความผิดเข้าข้อยกเว้นที่จะถามได้แต่กับบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาเท่านั้น คำถามลักษณะนี้จะต้องกระทำ

³⁶ Kenneth Sloan. Police Law .London : Butterworths. 1980. p.27.; Rupert cross, Cross on Evidence London : Rutterworths.1974. p.483. ซึ่งอ้างใน ปิยวรรณ ดินาน. การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญามีให้ต้องรับสารภาพโดยสมัครใจ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. 2545. หน้า 119

³⁷ ปิยวรรณ ดินาน. การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญามีให้ต้องรับสารภาพโดยสมัครใจ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. 2545. หน้า 120

เพื่อความมุ่งหมายในการป้องกันอาชญากรรมหรือในกรณีที่เป็นความผิดเล็กน้อยหรือในลักษณะที่เป็นการเสียประโยชน์บ้างสำหรับบางคนหรือกระทำไปเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

กฎข้อที่ 4 คำตอบที่เขียนทั้งหมดที่ทำภายหลังการเตือนจะต้องปรากฏถึงดังต่อไปนี้

1. ถ้าบุคคลใดต้องการที่จะให้การ บุคคลนั้นจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบว่า เจ้าพนักงานตำรวจจะทำการบันทึกไว้ว่าบุคคลนั้นได้มีคำให้การอย่างไร บุคคลนั้นจะต้องได้รับการสอบถามว่าต้องการที่จะบันทึกตามที่ให้การเองหรือไม่ ในกรณีบุคคลนั้นบอกว่าไม่สามารถเขียนหนังสือได้ ถ้าบุคคลนั้นต้องการและยอมรับ เจ้าพนักงานตำรวจก็จะทำการเขียนให้แต่ก่อนเริ่มต้องถามบุคคลนั้นซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ลงนามหรือทำเครื่องหมายหรือแวงใด (make his mark) ดังนี้

“ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะพูด ข้าพเจ้าต้องการใครคนหนึ่งมาเขียนว่าข้าพเจ้าได้พูดอะไร ข้าพเจ้าแจ้งให้ทราบแล้วว่า ข้าพเจ้าไม่จำต้องพูดอะไร นอกจากปรารถนาที่จะพูดและแจ้งให้ทราบแล้วว่า อะไรก็ตามที่ข้าพเจ้าพูดอาจจะถูกนำมาใช้เป็นพยานหลักฐาน”³⁸

2. ถ้าบุคคลใดต้องการเขียนคำให้การด้วยตนเอง บุคคลนั้นจะได้รับอนุญาตให้ทำได้โดยปราศจากการเร่งรัดใดๆ ให้แตกต่างจากความต้องการที่จะแสดงว่าเรื่องราวที่สำคัญเป็นอย่างไร

3. ถ้าบุคคลที่จะพูดนั้นต้องการเขียนคำพูดด้วยตนเอง จะถูกถามโดยการเขียนและลงนามก่อนการเขียนคำพูดที่บุคคลนั้นต้องการพูดดังนี้

“ข้าพเจ้าได้พูดด้วยเจตนาของข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าได้รับแจ้งว่าไม่จำเป็นต้องพูดสิ่งใดนอกจากปรารถนาที่จะพูดเช่นนั้น และอะไรที่ข้าพเจ้าพูดอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน”³⁹

4. ถ้าเจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้เขียนบันทึก จะต้องเขียนให้ตรงต่อความจริง โดยปราศจากอคติหรือใส่คำถามอื่นนอกจากที่จำเป็นเพื่อทำให้ถ้อยคำติดต่อกันเป็นเรื่องราว ด้วยภาษาที่พอเข้าใจได้และเกี่ยวกับเรื่องราวที่สำคัญ

5. เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้เขียนคำพูด เมื่อเสร็จแล้วเจ้าพนักงานตำรวจจะต้องอ่านให้บุคคลนั้นฟังและให้บุคคลนั้นทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมตามที่ต้องการ เมื่อเสร็จแล้วจะต้องบอกให้บุคคลนั้นเขียนรับรองและลงนามหรือทำเครื่องหมายหรือแวงใดเพื่อรับรองในตอนท้ายของคำพูดดังนี้

³⁸ ปิยวรรณ ดินาน, การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญามิให้ต้องรับสารภาพโดยสมัครใจ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร, 2545, หน้า 121

³⁹ เพิ่งอ้าง

“ข้าพเจ้าได้อ่านคำพูดของข้าพเจ้าข้างบนนี้แล้ว และข้าพเจ้าได้รับแจ้งให้ทราบว่า ข้าพเจ้าสามารถแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมใดๆ ตามที่ต้องการ คำพูดนี้เป็นความจริงๆ ข้าพเจ้าได้พูดด้วยเจตนาของข้าพเจ้าเอง”

6. ถ้าบุคคลนั้นปฏิเสธที่จะอ่านหรือเขียนรับรองดังกล่าวในตอนท้าย หรือลงนาม เจ้าพนักงานตำรวจที่มียศสูงสุดจะเป็นผู้บันทึกเองตามข้อความนั้นต่อหน้าบุคคลที่บรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ถ้าบุคคลนั้น ไม่สามารถอ่านหรือปฏิเสธ เจ้าพนักงานตำรวจก็จะอ่านให้บุคคลนั้นฟังและถามว่าบุคคลนั้นต้องการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมใดๆ หรือไม่และลงนามหรือรับรองในตอนท้าย โดยเจ้าพนักงานตำรวจจะรับรองนั้นด้วยคำพูดของตนเองว่าได้บันทึกอย่างไรไปบ้าง

กฎข้อที่ 5 ในขณะที่บุคคลนั้นถูกควบคุมโดยเจ้าพนักงานตำรวจหรือถูกแจ้งว่าอาจถูกดำเนินคดี เจ้าพนักงานตำรวจอาจนำเอาสำนวนคำให้การอันรับรองว่าถูกต้องแล้วจากการเขียนคำให้การของบุคคลผู้อยู่ในการควบคุมของเจ้าพนักงานตำรวจอื่นๆ หรือบุคคลผู้ถูกแจ้งว่าอาจถูกดำเนินคดีในคดีเดียวกันมาให้บุคคลนั้นดูโดยไม่ต้องพูดหรือทำอะไรเพื่อให้ได้รับคำตอบหรืออื่นๆ ถ้าบุคคลนั้นต้องการพูดหรือได้เริ่มพูด บุคคลนั้นจะต้องถูกเตือนตามที่กฎที่ 3 ข้อที่ 1

กฎข้อที่ 6 บุคคลอื่นๆ นอกจากเจ้าพนักงานตำรวจผู้ควบคุมที่มีหน้าที่สอบสวนผู้กระทำผิดหรือผู้ที่ทำการควบคุม ย่อมมีอำนาจตามที่กล่าวมาข้างต้น

Judge's Rules ไม่ใช่กฎหมาย เพียงแต่เป็นข้อเสนอแนะการปฏิบัติของตำรวจเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามคำรับสารภาพที่ได้รับเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน Judge's Rules จะอยู่ในดุลพินิจของผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีที่จะตัดคำรับสารภาพออกจากพยานหลักฐาน (R.V. Wattam, 1952; R.V. Straffen, 1952)⁴⁰ เว้นแต่ปรากฏว่า คำรับสารภาพนั้นได้มาโดยการกระทำที่สมควรใจ (R.V. Voisin, 1981)⁴¹

⁴⁰ Butler and Garsia, Pleading, Evidence and practice in Criminal Cases. p.417.อ้างใน ปิยวรรณ ดินาน. การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญามีให้ต้องรับสารภาพโดยสมัครใจ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. 2545. หน้า 122

⁴¹ Elliott, Phipson's Manual of the law of Evidence, p.183. ปิยวรรณ ดินาน. การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญามีให้ต้องรับสารภาพโดยสมัครใจ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. 2545. หน้า 122

2.1.2 หลักการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาที่จะไม่ถูกกระทำในลักษณะประจาน

1) การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในสถานที่เกิดเหตุ

การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในสถานที่เกิดเหตุสำหรับประเทศอังกฤษ ไม่มีการนำตัวผู้ต้องหาให้การรับสารภาพไปยังที่เกิดเหตุและแสดงท่าทางประกอบการกระทำผิด แต่มีการจัดให้มีการบันทึกภาพโดยวิดีโอเทปการรับสารภาพ แล้วที่วิดีโอเทปบันทึกภาพนั้นเป็นคำรับสารภาพอย่างหนึ่ง ซึ่งผลของคำรับสารภาพจะเป็นไปตามเกณฑ์ The Police and Criminal Evidence Act 1984 ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวมิได้กำหนดเรื่องหลักในการรับฟังพยานในลักษณะนี้ไว้เฉพาะก็ตาม แต่ถ้าวินิจฉัยการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมายจะทำให้พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งคำพิพากษาฎีกาที่ตัดสินตามกฎหมายอังกฤษเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพได้แก่คดี R v Quinn, R v Bloom (1961) และ Li Shu-Ling v R (1988) โดยทั้งสองคดีนั้นมีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในฐานที่เกิดเหตุ อันเป็นสถานที่ส่วนบุคคล ดังนั้นจึงไม่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับเรื่องการประจานผู้ถูกกล่าวหา คงมีแต่ประเด็นที่ว่าวิดีโอเทปการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้หรือไม่ และมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหนเพียงใด⁴²

2) การเปิดเผยข้อมูลชั้นสอบสวนในลักษณะที่ทำให้เห็นว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิด

การจำกัดรายงานข่าวของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยหลักแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ควรเปิดเผยข้อมูลที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือเกี่ยวข้องกับบุคคลหนึ่งบุคคลใดในสังคม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ไม่สามารถใช้ได้เป็นการทั่วไป และมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายกับบุคคลที่เกี่ยวข้องหากมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ อย่างไรก็ดีหากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำด้วยความระมัดระวังและสุจริต เพราะเห็นว่ามีความจำเป็นต่อสาธารณะที่ต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้ทราบเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมหรือเพื่อเตือนภัยให้บุคคลในสังคมทราบถึงอันตรายที่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจมีสิทธิที่จะเปิดเผยได้ในขอบเขตจำกัดตามที่สมควรตามพฤติการณ์

กฎหมายว่าด้วยการละเมิดอำนาจศาล การที่ศาลใช้มาตรการลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล เพื่อเป็นการคุ้มครองมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหา ในลักษณะที่ทำให้บุคคลว่าผู้ต้องหานั้นเป็นผู้กระทำความผิดโดยปริยาย

⁴² 11(2) Halsbury's Law (4th ed.) para 1124 note 2. อ้างใน ภัทรวิทย์ ออบสุวรรณ. การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 52

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิก ลักษณะความประพฤติของผู้ต้องหา ซึ่งอาจก่อให้เกิดอคติต่อการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรม ด้วยการครอบงำลูกขุนที่ดีหรือผู้ที่จะมาเป็นลูกขุนที่ดี อันทำให้ต้องรับผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ได้แก่ การเปิดเผยประวัติอาชญากรรม (Criminal records of accused) การวิจารณ์เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่ไม่ดีของผู้ต้องหา ก่อนนำคดีขึ้นสู่การพิจารณา มีการโฆษณาคำรับสารภาพของผู้ต้องหาซึ่งได้กระทำภายนอกศาลแม้จะเป็นความจริงก็ตาม⁴³ แต่เป็นการรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น หรือเป็นการฟ้องร้องไม่ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาล

ละเมิดอำนาจศาลในอังกฤษที่เป็นความผิดเด็ดขาด (Strict liability)⁴⁴ แม้ผู้ทำจะไม่มีเจตนาก่อให้เกิดอคติเช่นนั้นก็ตาม เพียงแต่การขาดเจตนาอาจทำให้ได้รับโทษน้อยลงและกฎหมายไม่ได้จำกัดว่าผู้กระทำต้องเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปเท่านั้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นผู้กระทำก็ต้องรับผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเหมือนกัน

หลักกฎหมายเรื่องหมิ่นประมาท ในความผิดฐานหมิ่นประมาท (Defamation) ถ้อยคำที่จะเป็นหมิ่นประมาทได้นั้น ต้องเป็นถ้อยคำที่ทำให้ความนับถือที่สังคมมีต่อบุคคลหนึ่งลดลง หรือทำให้บุคคลนั้นเป็นที่รังเกียจ หรือถูกดูหมิ่นเกลียดชัง หรือใส่ความเขาด้วยการดูหมิ่น หรือทำให้เสียหายต่อตำแหน่งหน้าที่ วิชาชีพ การค้า หรือธุรกิจ ซึ่งถ้อยคำอาจเป็นคำพูด รูปภาพ กริยา ท่าทาง หรือรูปแบบอื่นที่แสดงให้เห็นถึงความหมาย⁴⁵

2.2 ญี่ปุ่น

ใน The Japanese Law of Criminal Procedure ของประเทศญี่ปุ่น ได้กล่าวไว้ว่า “คำรับสารภาพ คือ คำให้การแถลงที่กระทำโดยจำเลยหรือผู้ต้องสงสัยที่ซึ่งได้ยอมรับว่าได้กระทำความผิดบางส่วนหรือทั้งหมดตามข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหา คำรับสารภาพ เพียงคำแถลง ที่เป็นเพียงข้อทำให้ผู้ต้องสงสัยหรือจำเลยเสียเปรียบ คำรับสารภาพเป็นแบบอย่างหนึ่งของคำคู่ความ คำรับสารภาพไม่ถูกจำกัดเฉพาะคำรับสารภาพทางวาจา ยังรวมถึงคำรับสารภาพที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร

⁴³ 9 Halsbury's Law (4th ed) para 10. อ้างใน ภัทรวิทย์ ออบสุวรรณ. การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 53

⁴⁴ Contempt of Court Act 1981, s.2. อ้างใน ภัทรวิทย์ ออบสุวรรณ. การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 53

⁴⁵ 28 Halsbury's Laws (4th ed) para 54 note 13. อ้างใน ภัทรวิทย์ ออบสุวรรณ. การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 54

นอกจากนั้น คำแถลงที่ทำโดยเป็นทางการของพยานหรือบุคคลใดก็ตามที่ถูกถามเกี่ยวกับข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่สอบสวนก็ถือเป็นเสมือนคำรับสารภาพ ถ้าเขาได้ร่วมรับรู้การรับผิดทางอาญา”

2.2.1 หลักการที่เกี่ยวข้องอันเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ต้องหา

ความสามารถในการรับฟังคำสารภาพเป็นพยานหลักฐาน และความน่าเชื่อถือของคำรับสารภาพได้ถูกบัญญัติไว้ใน Article 38 ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ และประมวลกฎหมายมาตรา 319 (Article 319 of the code) โดยสรุปได้ความสำคัญของความสมัครใจของคำรับสารภาพ และการรับฟังเป็นพยานหลักฐานมีหลักดังนี้

1) สิ่งสำคัญที่สุดของความสามารถในการรับฟังคำรับสารภาพตามกฎหมายนั้นคือ ความสมัครใจ คำรับสารภาพที่ได้รับมาโดยการบังคับ การทรมาน หรือข่มขู่ และมีข้อสงสัยแห่งความสมัครใจของคำรับสารภาพ ถือเป็นคำรับสารภาพที่ไม่สมัครใจโดยไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ความสมัครใจเป็นหน้าที่ของฝ่ายสอบสวนที่จะต้องพิสูจน์คำรับสารภาพที่ได้ถูกกระทำขึ้นหลังจากการควบคุมตัวหรือการกักขัง (Detention or Confinement) หากการควบคุมตัวหรือการกักขังโดยใช้ระยะเวลายาวนานไม่เหมาะสมนั้น กฎหมายได้กำหนดว่าเป็นการกระทำโดยไม่สมัครใจ

ส่วนคำรับสารภาพที่ได้มาโดยการถูกบังคับนั้น มันเป็นการแสดงโดยแจ้งชัดว่าเป็นการไม่สมัครใจ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงภาวะปัจเจกภายในและภายนอกเลย ส่วนคำรับสารภาพที่ได้รับมาโดยการบอกปิด, วิธีการหลอกลวง, กลอุบาย, หรือโดยการหลอกลวง จะต้องได้รับการประเมินตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมาย โดยพิจารณาถึงระดับภาวะอำนาจอิทธิพลต่อทางกายของจำเลยว่าจะเป็นคำรับสารภาพ ที่อาจถือได้ว่าเป็นการไม่สมัครใจได้หรือไม่

คำยอมรับที่ได้ทำเป็นลายลักษณ์อักษรที่กระทำโดยจำเลยหรือเอกสารที่ถูกบันทึกตามระเบียบที่สร้างขึ้น แม้เนื้อหาจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานอันจำเลยได้ แต่ถ้าคำยอมรับสารภาพนั้นมีข้อควรสงสัยว่าเป็นการกระทำโดยไม่สมัครใจ คำแถลงยอมรับนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ ยังให้รวมถึงถ้อยคำที่จำเลยให้ไว้ในคำแถลงของพยานที่เป็นการเตรียมการก่อนการพิจารณาหรือวันพิจารณาด้วยเปิดเผย⁴⁶

2) ถ้อยคำแถลงของบุคคลอื่นนอกจากตัวจำเลยหรือผู้ต้องสงสัย เปรียบเสมือนพยานหรือบุคคลที่ถูกถามในเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่างๆ จะต้องมีความสมัครใจด้วย ในการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานว่าสมัครใจหรือไม่หรือน่าเชื่อถือเพียงใดนั้น เป็นหน้าที่ของ

⁴⁶ ปิยวรรณ ดินาน. การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญามีให้ต้องรับสารภาพโดยสมัครใจ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. 2545. หน้า 124

ศาลในการประเมินพยานหลักฐานนั้นโดยอิสระ โดยไม่จำเป็นต้องมีเจตนาที่จะปฏิเสธในทันทีว่า พยานหลักฐานเป็นการไม่สมควรใจไปเสียหมด

ข้อจำกัดของความน่าเชื่อถือของคำรับสารภาพ ได้วางหลักไว้ว่า “บุคคลไม่ควรถูกคำพิพากษาจำคุกหรือลงโทษในคดีที่มีคำรับสารภาพเพียงอย่างเดียวในการพิสูจน์ความผิด แม้ผู้พิพากษาได้พิสูจน์ความน่าเชื่อถือของคำรับสารภาพแล้วว่าครบองค์ประกอบแห่งความผิดจริงก็ตาม ผู้ต้องหาจะไม่ถูกพิพากษาลงโทษหากไม่มีพยานหลักฐานอื่นสนับสนุนในความผิดนั้น”

พยานหลักฐานสนับสนุนจะต้องได้รับก่อนการตัดสินตามข้อเท็จจริงจากคำรับสารภาพนั้น พยานหลักฐานจะต้องสอดคล้องตรงกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนของข้อเท็จจริงแห่ง การกระทำความผิด พยานหลักฐานสนับสนุนอาจจะเป็นทางอ้อมหรือในสถานการณ์แวดล้อม ถ้าเพียงพอแก่ความน่าเชื่อถือที่จะระบุว่าเป็นการกระทำความผิด สำหรับพยานหลักฐานสนับสนุนของคำรับสารภาพในการค้นหาความจริงนั้นได้ถูกระบุในกระบวนการพิจารณาว่าจะต้องมีการพิสูจน์พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิสูจน์องค์ประกอบแห่งความผิดเสียก่อนจึงจะรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานต่อไป ซึ่งเป็นหลักป้องกันผู้พิพากษาคัดสินใจในคดีก่อน บนพื้นฐานเพียงพยานหลักฐานแห่งคำรับสารภาพนั้น

โดยปกติของประเทศญี่ปุ่น มาตรการสอบสวนคำนึงถึงความสมัครใจ ซึ่ง มาตรการสอบสวนนั้นจะขึ้นอยู่กับ 2 ประการคือ⁴⁷

1.การสอบสวนที่อยู่กับความร่วมมือโดยสมัครใจ (Investigation based on voluntary)

พนักงานอัยการ ผู้ช่วยอัยการหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถร้องขอให้ผู้ต้องสงสัยมาให้การสอบปากคำและสามารถสอบถามอันเกี่ยวกับข้อเท็จจริงได้ ยกเว้นในกรณีที่ผู้ต้องสงสัยอยู่ในการจับกุมหรือควบคุมตัวอยู่แล้วและเขาสามารถปฏิเสธ ในการสอบปากคำก่อนที่จะเริ่ม การสอบปากคำผู้ต้องสงสัยจะต้องได้รับการบอกกล่าวก่อนว่าเขาจะต้องไม่ถูกแถลงการณ์ปรักปรำตนเอง ถ้าเขาได้แถลงการณ์โดยสมัครใจจะต้องถูกบันทึกเป็นสัญญาไว้ หลังจากนั้นจะต้องมีการ นำเสนอต่อ ผู้ต้องสงสัยสำหรับการสืบสวนนั้น และอ่านให้ผู้ต้องสงสัยฟังเพื่อความถูกต้อง ถ้าผู้ ต้องสงสัยเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมหรือลบออก จะต้องระบุลงในสัญญานั้นด้วย ถ้าไม่มีข้อผิดพลาด ผู้ ต้องสงสัยจะต้องลงลายมือชื่อและประทับตรา แต่ผู้ต้องสงสัยสามารถปฏิเสธที่จะลงลายมือชื่อและ กระทำดังกล่าวได้ ซึ่งคำแถลงที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อและปิดประทับตราผลึกจะไม่สามารถอ้างเป็น พยานหลักฐานได้

⁴⁷ “เรื่องเดียวกัน”

2.การสอบสวนที่ขึ้นอยู่กับการใช้มาตรการบังคับ (Investigation based on Compulsory measures)

การสอบสวนจับกุมที่เป็นมาตรการบังคับนั้นจะต้องปรากฏว่า เป็นการจับกุมในขณะที่การกระทำความผิดกำลังเกิดขึ้นหรือเพิ่งได้เกิดการกระทำความผิดเรียกว่า “a flagrant offender” (ผู้กำลังกระทำความผิด) ซึ่งในขณะที่กำลังถูกไล่ล่า กำลังครอบครองของที่ลักขโมยมา หรืออาวุธ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดอาญาและผู้ต้องหาให้เก็บไว้กับตัวซึ่งสามารถสังเกตเห็นเป็นพยานหลักฐานอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาได้

ซึ่งผู้กำลังกระทำความผิดสามารถถูกจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายจับและจับได้โดยใครก็ได้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือไม่ แต่ถ้าเป็นผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ก็ต้องส่งตัวผู้ถูกจับกุมให้กับพนักงานอัยการหรือบุคคลที่มีอำนาจทันทีและจะต้องได้รับการยืนยันชื่อที่อยู่และเหตุผลที่ถูกจับ

2.2.2 หลักการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาที่ไม่ถูกระทำให้ลักษณะประจักษ์

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีกฎหมายเน้นการให้อำนาจควบคุมตัวผู้ต้องขังซึ่งอยู่ในความควบคุมของพนักงานสอบสวนเพื่อให้การควบคุมผู้ต้องขังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้มีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลดังกล่าวดังต่อไปนี้

กฎบัตรแห่งสิทธิของญี่ปุ่น

การดำเนินคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่นได้มีการบัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิของประชาชนไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศญี่ปุ่น และรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ.1947 ซึ่งได้วางหลักประกันเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาไว้หลายประการในหมวดที่ 3 เรียกกันโดยทั่วไปว่า Japanese Bill of Rights หรือ กฎบัตรแห่งสิทธิของญี่ปุ่น สิทธิดังกล่าวได้แก่⁴⁸

1) บุคคลจะไม่สูญเสียชีวิตหรือเสรีภาพหรือถูกลงโทษทางอาญาใดๆ เว้นแต่จะเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

2) บุคคลมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีโดยยุติธรรมและรวดเร็ว

⁴⁸ Tadashi Moriyama. World fact book of Criminal Justice Systems : Japan. 1990 อ้างใน ปรีชา วงศ์วิวัฒน์. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา : ศึกษาเฉพาะกรณีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร. 2555. หน้า 54

3) บุคคลจะไม่ถูกจับโดยปราศจากหมายจับซึ่งออกโดยผู้พิพากษาที่มีอำนาจ และหมายจับจะต้องระบุความผิดของบุคคลซึ่งถูกกล่าวหา เว้นแต่บุคคลนั้นจะถูกจับได้ในขณะกระทำความผิด

4) บุคคลจะไม่ถูกจับหรือถูกคุมขังโดยปราศจากการแจ้งข้อหาให้เขาทราบ หรือโดยปราศจากสิทธิในการพบทนายความในทันทีที่ถูกคุมขังโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและเหตุผลแห่งการถูกคุมขังจะต้องเสนอต่อศาลในทันทีโดยเปิดเผยต่อหน้าผู้ถูกคุมขังและทนายความของผู้ต้องหา

5) บุคคลมีสิทธิที่จะอยู่อย่างปลอดภัยภายในเคหสถานของตน เอกสารและสิ่งของใดๆ ของตนจะต้องไม่ถูกค้นหรือถูกยึดเว้นแต่จะมีหมายอาญาซึ่งออกโดยมีเหตุอันสมควร และระบุสถานที่และสิ่งของที่จะค้นหรือยึดหรือตามที่ได้อำนาจโดยหมายอาญาแล้ว รวมทั้งการค้นหรือการยึดแต่ละครั้งจะต้องมีหมายอาญาซึ่งออกโดยผู้พิพากษาที่มีอำนาจ

6) การทรมานหรือการลงโทษด้วยความทารุณโหดร้ายจะกระทำไม่ได้

7) บุคคลจะไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพคำรับสารภาพโดยการบังคับ ทรมาน หรือข่มขู่ หรือคำรับสารภาพภายหลังจากการถูกจับหรือถูกคุมขังโดยการหน่วงเหนี่ยวเวลาให้ล่าช้าไม่ได้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ นอกจากนั้นบุคคลจะไม่ถูกพิพากษาลงโทษในกรณีที่มีข้อพิสูจน์เพียงคำรับสารภาพของผู้ต้องหาเท่านั้น (มาตรา 39)

จากหลักการใน Japanese Bill of Rights หรือ กฎบัตรแห่งสิทธิของญี่ปุ่น ในจะเห็นได้ว่าในประเทศญี่ปุ่นบุคคลที่จะตกเป็นผู้ต้องหาจะไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพคำรับสารภาพโดยการบังคับ ทรมาน หรือข่มขู่ หรือคำรับสารภาพภายหลังจากการถูกจับกุมหรือถูกคุมขังโดยการหน่วงเหนี่ยวเวลาให้ล่าช้าไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้นอกจากนั้นบุคคลจะไม่ถูกพิพากษาในกรณีที่มีข้อพิสูจน์เพียงคำรับสารภาพของผู้ต้องหาเท่านั้น ซึ่งเห็นได้ชัดว่าหลักการของประเทศญี่ปุ่นดังกล่าวนี้เป็นหลักการว่าด้วยบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาจะไม่ถูกบังคับให้ทำแผนประกอบคำรับสารภาพ อีกทั้งยังกำหนดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาซึ่งควรจะได้รับการพิจารณาคดีโดยยุติธรรมไม่ถูกทรมานหรือลงโทษต่างๆ อีกทั้งไม่อาจถูกควบคุมตัวผู้ต้องหาได้ซึ่งการควบคุมตัวจะต้องมีเหตุอันสมควร จะเห็นได้ว่ากฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาในชีวิตร่วมกับประชาชนทั่วไปได้

2.3 สหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกานั้นมี Procedural Criminal Law คือ ระเบียบวิธีการพิจารณาที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Procedural Due Process) ซึ่งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติที่เสมอภาคและยุติธรรมโดยรัฐ ผู้ถูกกล่าวหาสามารถถูกจับ, ถูกสอบสวน, ถูกพิจารณาคดี, ถูกลงโทษ เฉพาะตามที่มีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น

รูปแบบของกระบวนการทางอาญานั้นเนื่องจากเป็นผลจากการถือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญจึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการทางอาญาของสหรัฐอเมริกามีรูปแบบโน้มเอียงไปทางยึดถือกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญหรือมุ่งการคุ้มครองสิทธิ ซึ่งเรียกว่า The Due Process Model โดยยึดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเป็นหลักมีคำกล่าวอยู่เสมอว่ากระบวนการพิจารณาความอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นแท้ที่จริงก็คือเกาะคุ้มครองประชาชนไม่ให้ถูกย่ำยีจากการใช้อำนาจของรัฐบาลและในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งการใช้อำนาจของรัฐบาลก็จะถูกจำกัดลงให้พอสมควรแก่เหตุการณ์เป็นที่สุด⁴⁹

2.3.1 หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา

การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาของสหรัฐอเมริกา ตามรัฐธรรมนูญอันเกี่ยวกับคำรับสารภาพเพื่อป้องกันคำรับสารภาพโดยไม่สมัครใจพอจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. *The Fourth Amendment* เป็นหลักการป้องกัน ค้นหาและจับกุมที่ไม่มีเหตุผลเพียงพอ ซึ่งถ้าไม่คุ้มครองในส่วนนี้ให้มีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมทำให้มีการละเมิดในคำรับสารภาพ ทำให้เกิดคำรับสารภาพที่ไม่สมัครใจขึ้น ซึ่งหลักการนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาคุ้มครองโดยยึดหลักว่าสิทธิของประชาชนที่จะต้องได้รับความคุ้มครองในตัวเอง เอกสาร และผลกระทบต่อ การค้นหาและ คุมขังที่ไม่ชอบ เว้นแต่มีเหตุที่เป็นไปได้มาสนับสนุนโดยชัดแจ้งหรือยืนยันได้ สิทธินี้จำกัดอำนาจบังคับของเจ้าหน้าที่ในการกระทำต่อบุคคล สิ่งของ เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน รวมถึงการจับกุมตัวบุคคลมาเพื่อบังคับให้รับสารภาพด้วย สิทธินี้ไม่ได้ห้ามเจ้าพนักงานตำรวจในการจับกุมหรือค้นเป็นเพียงมาตรการป้องกันความเป็นส่วนตัวของบุคคลที่อาจเรียกได้ว่าเป็นพลเมืองดีที่ไม่ทำผิดกฎหมาย⁵⁰

⁴⁹ อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. การพิจารณาคดีอาญาของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา : ระบบการพิจารณาแบบไบเฟอร์เมชัน (Bifurcation). วารสารนิติศาสตร์, 2521(3). หน้า 436

⁵⁰ ปรีชา วงศ์วิวรรณ. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา : ศึกษาเฉพาะกรณีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร. 2555. หน้า 50

2. *The Fifth Amendment* สิทธิที่จะคุ้มครองการปรักปรำตนเองและการห้าม

ฟ้องซ้ำในคดีอาญา (Protection Against Self-Incrimination and Double Jeopardy) The Fifth Amendment เป็นหลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิกระบวนการพิจารณาในคดีอาญา การป้องกันการปรักปรำตนเอง หมายความว่า บุคคลไม่สามารถถูกบังคับในการตอบคำถามที่ทำให้ได้รับคำตอบว่าตัวเองเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา การป้องกันต่อการทำอันตรายซ้ำ (ฟ้องซ้ำ) หมายความว่า คดีที่เกิดจากการกระทำครั้งเดียวบุคคลนั้นจะต้องถูกดำเนินการสอบสวนพิจารณาหรือการลงโทษเพียงครั้งเดียวในกระบวนการยุติธรรมเดียวกันนั้น

Self-Incrimination สิทธิคุ้มครองการปรักปรำตนเอง⁵¹ หมายความว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะไม่พูดว่าตนเองกระทำผิด ถ้าพูดแล้วตนเองจะถูกดำเนินคดีหรือได้รับโทษ ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะปฏิเสธหรือให้การโกหกศาลอย่างไรก็ได้ โดยไม่มีความผิด เพราะเป็นสิทธิเว้นแต่เขาบอกความในฐานะพยาน เป็นสิทธิป้องกันการถูกบังคับให้ปรักปรำตนเอง โดยบุคคลจะต้องไม่ถูกกดดันให้เป็นพยานปรักปรำตนเอง ซึ่งสิทธิดังกล่าว ตรงกับข้อสันนิษฐานที่ว่ารัฐจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยมีความผิดจริง ซึ่งสิทธินี้ได้โยงถึงสิทธิคุ้มครองอื่นๆ โดยเฉพาะ The Sixth Amendment สิทธิที่จะได้รับการปรึกษา (Right to Counsel) เพราะการปรากฏว่ามีทนายจำเลยนั้นเป็นการหมายถึงการคุ้มครองสิทธิ ในการถูกปรักปรำตนเองระหว่างการถามของเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการ

3. *The Sixth Amendment: The Right to counsel and a Fair trial* สิทธิคุ้มครอง

ที่จะมีที่ปรึกษาและการพิจารณาที่ยุติธรรม โดยหลักนี้ให้สิทธิในการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ยุติธรรม และกระบวนการพิจารณาที่ทำโดยคณะลูกขุนที่ยุติธรรม รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับการปรึกษาแนะนำ

ตามหลัก The Sixth Amendment ได้รวมบทบัญญัติหลายอย่างเกี่ยวกับความยุติธรรมในการสอบสวนทางคดีอาญา สิทธิดังกล่าวรวมถึงสิทธิที่จะได้รับที่ปรึกษาการพิจารณาคดีที่เปิดเผยและรวดเร็วและมีคณะลูกขุนที่ยุติธรรม

คดี Gideon v. Wainwright (1963) จำเลยมีสิทธิที่จะได้รับคำปรึกษาในคดีความผิดร้ายแรง รัฐจะต้องจัดหาที่ปรึกษากฎหมายในคดีความผิดร้ายแรงสำหรับบุคคลที่ไม่สามารถจ้างที่ปรึกษาได้

⁵¹ ธีรรัฐ ไชยอักษรวัชร. สิทธิที่จะไม่พูด ไม่ตอบคำถาม ไม่ให้การกับตำรวจ. สำนักงานกิจการยุติธรรม. สืบค้นวันที่ 15 กันยายน 2565. <https://justicechannel.org/popular/the-legal-right-not-to-speak>

ซึ่งสิทธิที่จะมีที่ปรึกษาในคดีนั้น ได้มีตั้งแต่ปี 1983 แล้ว ซึ่งกฎนี้ได้เป็นข้อบังคับที่รัฐจะต้องปฏิบัติตาม ซึ่งในคดีก่อนนั้นศาลได้ใช้หลักพื้นฐานทางความยุติธรรมซึ่งได้กำหนดว่ารัฐต้องจัดหาให้มีทนายให้กับบุคคลที่ยากจนโดยเมื่อมีการร้องขอ โดยเฉพาะคดีที่อาจนำไปสู่การลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกที่ยากจนนั้นเป็นผู้เยาว์หรือเป็นผู้ป่วยทางจิต

4. *The Fourteenth Amendment* และ *Due Process* ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญได้เพิ่มบทบัญญัตินี้ภายหลังสงครามกลางเมือง เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของบุคคลโดยรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐท้องถิ่น ซึ่งหลักการนี้ได้ประกาศใช้ในปี 1868 เพื่อป้องกันรัฐละเมิดสิทธิของบุคคลในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายที่ถูกต้องโดยระบุว่า “รัฐจะต้องไม่ทำให้บุคคลเสียไปซึ่งชีวิต อิสภาพ หรือทรัพย์สิน โดยปราศจากการพิจารณาตามกฎหมายที่ถูกต้องหรือปฏิเสธบุคคลใดก็ตามในกระบวนการยุติธรรมให้ได้รับความปกป้องที่เสมอภาคและเท่าเทียมจากกฎหมาย”⁵²

หลัก *The fourteenth Amendment* เป็นสิทธิที่จะได้รับการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ถูกกฎหมายกับความปกป้องที่เสมอภาค เป็นการปกป้องบุคคลขั้นพื้นฐานจากการกระทำข่มเหงในหน่วยงานท้องถิ่นเกี่ยวกับความยุติธรรมทางอาญา แต่อย่างไรก็ตามการปฏิบัติตาม *Due Process* และ *Equal protection* ก็คุ้มครองในการนำมาปรับใช้สิทธิดังกล่าวกับกระบวนการยุติธรรม จนกระทั่งในปี 1920 ศาลสูงเริ่มได้กำหนดสิทธิของบุคคลที่จะพอเจาะจงลงไปที่ที่จะได้รับการปกป้องจาก *The Fourteenth Amendment* เช่น

1. ศาลสูงได้ออกกฎหมายเกณฑ์การป้องกันการจำคุกจากการกระทำของพนักงานอัยการซึ่งไม่ยุติธรรม ตัวอย่างเช่น ในคดี *Moore V. Dempsy* (1923) เหตุดังกล่าวศาลสูงได้กลับคำพิพากษาจากการลงโทษประหารชีวิต 5 นักโทษชาวแอฟริกันอเมริกัน
2. ในคดี *Powell V. Alabama* (1932) ศาลสูงได้ออกกฎหมายเกณฑ์ของศาลว่าในกระบวนการพิจารณาของศาลนั้นศาลจะต้องจัดหาทนายให้จำเลยที่ยากจนและเผชิญต่อการลงโทษประหารชีวิต

โดยนัยแล้วกฎระเบียบจะต้องตรงกับพื้นฐานของความยุติธรรม (*Fundamental fairness*) ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่สนับสนุนความคิดที่ว่าต้องรักษามาตรฐานความยุติธรรมและกฎหมายรัฐธรรมนูญจะต้องไม่ถูกละเมิด

⁵² “No State shall...deprive any person of life, liberty, or Property without due process of law, nor deny to any person within its jurisdiction the equal protection of the laws”

2.3.2 หลักการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาที่จะไม่ถูกกระทำให้ลักษณะประจาน

1) การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในฐานที่เกิดเหตุ

ในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ต้องกระทำภายในห้องสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเองและในท้องที่เกิดเหตุ ในการกระทำภายในห้องสอบสวนนั้นจะต้องกระทำต่อหน้านักสืบ ผู้เชี่ยวชาญ และพนักงานอัยการ เหตุผลเพื่อยืนยันว่าจำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจแทนการออกไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพภายนอก ซึ่งภาพถ่ายและวิดีโอที่บันทึกการแสดงท่าทาง สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้⁵³ ส่วนในกรณีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในสถานที่เกิดเหตุ นั้น เป็นเพียงเพื่อต้องการรวบรวมพยานหลักฐานส่วนอื่นๆ มิได้เป็นการยืนยันให้ศาลรู้ว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพโดยสมัครใจ

แต่ถ้ามีการกระทำความผิด อาญาเกิดในท้องที่ซึ่งเป็นชุมชนเล็กๆ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จะทราบเรื่องและรู้เห็นเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ในชั้นสอบสวนจำเลยย่อมมีสิทธิขอให้เปลี่ยนการพิจารณาไปที่ศาลอื่นๆ เพราะผู้ที่มาเป็นผู้พิจารณาคดีอาจจะมีอคติต่อจำเลยได้ง่าย และถ้าในการพิจารณาคดีผู้พิจารณาคดีอยู่ในเหตุการณ์ทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ จะส่งผลให้การพิจารณาคดีนั้นไม่ชอบต้องพิจารณาคดีใหม่⁵⁴

2) การเปิดเผยข้อมูลชั้นสอบสวนในลักษณะที่ทำให้เห็นว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิด

การจำกัดการรายงานข่าวของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 6 ซึ่งการที่จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการให้ข่าวที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาชี้ขาดคดีในลักษณะข้อเท็จจริงแก่คณะผู้พิพากษาซึ่งไม่สามารถกระทำได้อาจทำให้ต้องพิจารณาคดีใหม่ เพราะการเผยแพร่ข่าวสารทำให้ไม่สามารถคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นลูกขุนที่เที่ยงธรรมปราศจากอคติและความลำเอียง ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความอคติต่อคณะลูกขุนและเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีข่าวที่กระทบต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยยุติธรรม จึงต้องจำกัดบทบาทของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้ข่าวเกี่ยวกับคดีอาญา⁵⁵

⁵³ ศรีนิดา พรหมหิตาธร. พยานวิดีโอ. วารสารอัยการ, 6(71), หน้า 24

⁵⁴ พรเพชร วิชิตชลชัย. การพิจารณาคดีอาญาโดยลูกขุนตามกฎหมายอเมริกา. คุณภาพ, 2(42), หน้า 95.

⁵⁵ 21 A Am Jur 2d, para 688 , p.99. อ้างใน ภรตวิทย์ ออบสุวรรณ. การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 55.

สื่อมวลชน หนังสือพิมพ์หรือประชาชนทั่วไป ก็ไม่มีสิทธิที่จะรับแจ้งให้ทราบจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการ ซึ่งเกี่ยวกับรายละเอียดของพยานหลักฐานที่รวบรวมมาอันเป็นปรีภักต่อผู้ถูกกล่าวหาในขณะนั้น ซึ่งตามหลัก Freedom of information Act 1974 ได้รับรองสิทธิในการให้ข่าวสารของประชาชนและสื่อมวลชนไว้ แม้จะเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเปิดเผยข่าวสารให้ประชาชนหรือสื่อมวลชนทราบ แต่การเปิดเผยหรือให้ข่าวสารแก่สื่อมวลชนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องไม่แทรกแซงการดำเนินการพิจารณาหรือทำให้สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลที่ได้รับจากการพิจารณาโดยเที่ยงธรรมให้ถูกกระทบกระเทือนและตาม Statement of Policy concerning the Release of Information by Personnel of Department of Justice relating to Criminal and Civil Proceeding ก็ได้กำหนดแนวทางเฉพาะสำหรับการให้ข่าวสารในคดีอาญาต่อสื่อมวลชนของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระทรวงยุติธรรมโดยวางหลักเกณฑ์ทั่วไปว่า ไม่ว่าเวลาใดๆ เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข่าวจะต้องไม่ให้ข่าวเพื่อมีอิทธิพลเหนือการพิจารณาคดีของผู้ถูกกล่าวหา และจะต้องไม่ให้ข่าวที่มีเหตุผลน่าเชื่อว่าจะก่อให้เกิดอิทธิพลขึ้นในระหว่างการพิจารณาคดี หรือการพิจารณาคดีที่จะเริ่มขึ้นในภายหน้านับตั้งแต่ที่ได้จับกุมตัวไป จนกว่าการดำเนินคดีนั้นจะสิ้นสุดลงโดยคำพิพากษาของศาลหรือ โดยวิธีอื่น⁵⁶ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องให้ข้อมูลข่าวสารโดยไม่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความเสียหายและอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของกฎหมาย

3. ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

จากที่ศึกษาข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามาจะเห็นได้ว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบ คำรับสารภาพในต่างประเทศนั้นไม่ได้มีกำหนดกฎหมายไว้โดยชัดแจ้ง เนื่องจากในหลายประเทศเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องมีกระบวนการดังกล่าวขึ้น เพราะเนื่องจากในต่างประเทศมีกระบวนการดำเนินการทางกฎหมายที่ดีมีคุณภาพอยู่แล้วและในต่างประเทศนั้นได้ให้ความสำคัญในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาเป็นอย่างมาก ซึ่งจะศึกษาเป็นประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

⁵⁶ วรวิทย์ ฤทธิพิศ. ผลกระทบทางกฎหมายจากการเสนอข่าวคดีอาญาต่อการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. 2532. หน้า 122

3.1 สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการให้การ

3.1.1 อังกฤษ

ประเทศอังกฤษยอมรับหลักการสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญา หรือ Presumption of Innocence คือ ห้ามมิให้องค์กรหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมปฏิบัติกับผู้ถูกกล่าวหาเยี่ยงผู้กระทำความผิดจนกว่าจะมีการพิจารณาว่าบุคคลผู้นั้นมีความผิดจริง ตามฟ้องและนอกจากนี้ประเทศอังกฤษยังคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาตามหลักสากล เช่น สิทธิที่จะไม่พูดหรือให้การใดๆ ทั้งสิ้น (Right to remain silent) ได้แก่ สิทธิที่จะไม่ให้การใดๆ เพื่อเป็นการปกป้องตนเองหรือคำให้การใดๆ ก่อนการตัดสินจะไม่ถูกนำไปพิจารณาเพื่อปรับประวัติดูถูกกล่าวหา สิทธิในการต่อสู้ในกระบวนการพิจารณา (Right to be present at trial) ได้แก่ สิทธิที่จะต่อสู้กันในศาลหากมีการฝ่าฝืนสิทธินี้จะทำให้จำเลยมีสิทธิในการขอพิจารณาคดีใหม่

สิทธิที่ได้กล่าวข้างต้นสอดคล้องกับกฎหมายยุโรป คือ มีการบัญญัติรับรองในกฎบัตรสหภาพยุโรปว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐาน (EU Charter of Fundamental Rights และ อนุสัญญาสหภาพยุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (the European Convention of Human Rights) โดยศาลสิทธิมนุษยชนแห่งสหภาพยุโรป (the European Court of Human Rights (ECtHR)) ได้สรุปประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ (three key requirements) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม จำเลยต้องได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนเสมอว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิที่จะไม่ถูกปรับประวัตินตนเอง สิทธิที่จะไม่ให้การใดๆ ก็ได้

จากหลักการดังกล่าวสรุปได้ว่าประเทศอังกฤษมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาตามหลักการสากลและมีความสอดคล้องกับกฎหมายแห่งสหภาพยุโรปโดยเฉพาะหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ที่ถูกจับกุมเป็นผู้บริสุทธิ์ ดังนั้นจึงไม่ปรากฏการนำเสนอภาพของผู้ต้องหาในลักษณะยืนยันว่าเป็นผู้กระทำความผิดโดยการกระทำเช่นนั้นนอกจากละเมิดต่อกฎหมายภายในประเทศแล้วยังอาจเป็นความผิดต่อกฎหมายยุโรป

3.1.2 ญี่ปุ่น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศญี่ปุ่น มาตรา 198 กำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งผู้ต้องสงสัยล่วงหน้าก่อนการสอบสวนว่าเขาไม่จำเป็นต้องให้การใดๆ หรือหากประสงค์เพื่อที่จะยอมรับในการพิจารณาคดี การสารภาพต้องทำด้วยความสมัครใจ

สิ่งสำคัญที่สุดของความสามารถในการรับฟังคำรับสารภาพตามกฎหมายนั้นคือ ความสมัครใจ คำรับสารภาพที่ได้รับมาโดยการบังคับ การทรมาน หรือข่มขู่ และมีข้อสงสัยแห่งความสมัครใจของคำรับสารภาพ ถือเป็นคำรับสารภาพที่ไม่สมัครใจโดยไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ความสมัครใจเป็นหน้าที่ของฝ่ายสอบสวนที่จะต้อง

พิสูจน์คำรับสารภาพที่ได้ถูกกระทำขึ้นหลังจากการควบคุมตัวหรือการกักขัง (Detention or Confinement) หากการควบคุมตัวหรือการกักขังโดยใช้ระยะเวลายาวนานไม่เหมาะสมนั้น กฎหมายได้กำหนดว่าเป็นการกระทำโดยไม่สมควร

ส่วนคำรับสารภาพที่ได้มาโดยการถูกบังคับนั้น มันเป็นการแสดงโดยเจตนาชัดว่าเป็นการไม่สมควร โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงภาวะปัจจัยภายในและภายนอกเลย ส่วนคำรับสารภาพที่ได้รับมาโดยการบอกปิด, วิธีการหลอกลวง, กลอุบาย, หรือโดยการหลอกลวง จะต้องได้รับการประเมินตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมาย โดยพิจารณาถึงระดับภาวะอำนาจอิทธิพลต่อทางกายของจำเลยว่าจะเป็นคำรับสารภาพ ที่อาจถือได้ว่าเป็นการไม่สมควรได้หรือไม่

3.1.3 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่เคารพสิทธิของปัจเจกชนมากโดยจะเห็นได้จากในหลายครั้งที่ผ่านมาที่การบัญญัติรับรองสิทธิต่างๆ ในรัฐธรรมนูญเพิ่มเป็นลำดับในรัฐธรรมนูญสิทธิ (Bill of Rights) โดยสหรัฐอเมริกายอมรับหลักการสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา หรือ Presumption of Innocent และการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่ 5 เป็นการรับรองสิทธิที่จะไม่ถูกดำเนินคดีสองครั้งในความผิดเดียวกัน (Double Jeopardy) และไม่ถูกบังคับต้องให้การเป็นปฏิปักษ์กับตนเองและไม่ถูกละเมิดต่อชีวิตร่างกายทรัพย์สินโดยปราศจากกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย (Due Process of Law) การดำเนินคดีจำคุก หรือประหารชีวิตผู้ใดโดยไม่ผ่านกระบวนการที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงไม่อาจจะกระทำได้

การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในคดีอาญาในสหรัฐอเมริกาเป็นไปตามหลักการสากล คือ การเคารพสิทธิในความเป็นมนุษย์จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องหาอย่างผู้บริสุทธิ์ และจะต้องไม่ถูกบังคับต้องให้การเป็นปฏิปักษ์กับตนเองและไม่ปรากฏการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวภายหลังการจับกุมเนื่องจากขัดต่อกฎหมาย

3.1.4 ประเทศไทย

ประเทศไทยมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตั้งแต่ในชั้น จับกุม สอบสวน ชั้นพิจารณา จนกระทั่งภายหลังการตัดสิน โดยประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายภายในประเทศสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมผูกพัน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักการสิทธิมนุษยชนที่คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในกระบวนการยุติธรรมได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR)

ซึ่งประเทศไทยได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ตามกระบวนการยุติธรรมในรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นสอดคล้องกับหลักกฎหมายสากล เช่น สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ หรือ Presumption of Innocence สิทธิและสถานะ ความเป็นมนุษย์ สิทธิที่จะเป็นประธานในคดี สิทธิที่จะไม่ถูกประจานหรือหยามเกียรติ สิทธิที่จะไม่ ถูกกระทำโดยปราศจากอำนาจ สิทธิการพิจารณาอย่างเป็นธรรมตามกระบวนการยุติธรรม

สรุปจากการศึกษาพบว่าทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยบัญญัติการคุ้มครอง สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาล้ายคลึงกันในหลักการ คือยึด ตามหลักการกฎหมายระหว่างประเทศ โดยได้บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายสูงสุด ของประเทศสิทธิที่สำคัญ คือสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ หรือ Presumption of Innocence สิทธิและสถานะความเป็นมนุษย์สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้ปรักปรำตนเองในคดีอาญา

3.2 การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

3.2.1 อังกฤษ

ระเบียบวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจต้องเป็นไปตามกรอบของ กฎหมายบัญญัติคือ The Police and Criminal Evidence Act 1984 โดยในกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ กำหนดว่าเมื่อผู้ต้องหารับสารภาพจะต้องให้มีการทำแผนประทุษกรรมเพื่อประกอบคำรับสารภาพ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาคดีในชั้นศาล จึงไม่มีการนำตัวผู้ต้องหาให้การรับสารภาพไปยังที่เกิด เหตุและแสดงท่าทางประกอบการกระทำผิด แต่มีการจัดให้มีการบันทึกภาพโดยวิดีโอเทปการรับ สารภาพ และวิดีโอเทปบันทึกภาพนั้นเป็นคำรับสารภาพอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะกระทำได้หากไม่ขัด ต่อกฎหมายอื่น แต่ถ้าการกระทำนั้นเกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมายจะทำให้พยานหลักฐานที่ได้มา โดยมิชอบด้วยกฎหมายไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

3.2.2 ญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่นไม่ได้กำหนดหลักการอันเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรม ประกอบคำรับสารภาพไว้โดยเฉพาะ เพราะเหตุที่ระบบกฎหมายในประเทศญี่ปุ่นได้ให้สิทธิ เสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ จึงไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในลักษณะประจักษ์อันเกี่ยวกับการทำแผน ประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเอาไว้ แต่รัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพอันเกี่ยวกับการรับสารภาพซึ่งมีผลทำให้การรับฟังพยานหลักฐานของญี่ปุ่นจึง มีความเคร่งครัด ซึ่งญี่ปุ่นนั้นจะเน้นให้ผู้ต้องหายอมรับด้วยความสมัครใจเป็นสำคัญหรือในการ กระทำอย่างอื่นใดก็ต้องได้รับการยอมรับโดยสมัครใจของตัวผู้ต้องหา ซึ่งถ้ามีการยอมรับสารภาพ โดยมิได้สมัครใจ คำรับสารภาพนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้เลย

3.2.3 สหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกาการนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้สถานที่เกิดเหตุจะไม่มีรูปแบบเหมือนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพแบบของไทย แต่การนำชี้ที่สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้นแตกต่างจากของประเทศไทยมาก เพราะสหรัฐอเมริกาคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลักและจะต้องไม่มีการกระทำในลักษณะประจาน ดังนั้น หากการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเกิดขึ้นโดยไม่ชอบจะทำให้พยานหลักฐานทั้งหมดเสียไปเหมือนกับไม่เคยมีการสอบสวนมาก่อนและส่งผลให้การดำเนินคดีเสียไปทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพภายในห้องสอบสวนโดยบันทึกเป็นวิดีโอไว้ ซึ่งกระทำต่อหน้าบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าพนักงานสอบสวนและให้ทุกคนลงชื่อเป็นพยานในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เพื่อใช้เป็นพยานยืนยันว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพโดยสมัครใจ หากพิจารณาจาก The Freedom of Information Act 1974 ที่ห้ามมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่ได้จากการสอบสวน ถ้าหากจำเป็นต้องนำตัวผู้ต้องหาไปชี้ที่เกิดเหตุเพื่อค้นหาวัตถุพยานอื่นๆ ประเทศสหรัฐอเมริกามีมาตรการต่างๆ ที่เหมาะสม รัดกุมและไม่มีการแจ้งผู้สื่อข่าวให้มาทำข่าว เพราะได้มีข้อห้ามไว้ชัดเจน เนื่องจากถ้ามีการทำข่าวนั้นอาจจะเป็นการแทรกแซงการพิจารณาคดีของศาล เช่นเมื่อประชาชนได้รับข่าวสาร จึงเกิดการวิพากษ์วิจารณ์หรือการคาดคะเนในคำพิพากษาของศาลซึ่งทำให้ศาลอาจโน้มเอียงไปตามคำวิจารณ์ได้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ผู้ต้องหาจะมีสิทธิขอเปลี่ยนการพิจารณาคดีไปศาลอื่นได้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือถ้าผู้พิพากษาคนใดคนหนึ่งได้ร่วมอยู่ในขณะนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ถ้าผู้พิพากษานั้นได้ร่วมนั่งพิจารณาคดีด้วยจะส่งผลให้คำพิพากษานั้นเสียไปเพราะเหตุที่การพิจารณาคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย

3.2.4 ประเทศไทย

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพแต่อย่างใด ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวเป็นขั้นตอนการงานของเจ้าพนักงานที่ต้องการใช้ประกอบการสั่งฟ้องและพิจารณาคดีเท่านั้น อย่างไรก็ตามก็มีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติออกคำสั่งโดยใช้ถ้อยคำว่า “... ไม่ควรทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ..” โดยไม่ได้มีผลเป็นบทลงโทษตามกฎหมาย แต่มีโทษทางวินัยภายในหน่วยงานเท่านั้น และเมื่อมีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพประเทศไทยนั้นไม่ค่อยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ต้องหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องและมักจะมีการกระทำในลักษณะขาดความปลอดภัยหรือการรัดกุมในการให้ผู้ต้องหานำชี้สถานที่เกิดเหตุอยู่เสมอ จะเห็นได้จากในข่าวสารจากโทรทัศน์หรือในหน้าข่าวหนังสือพิมพ์ในการนำตัวผู้ต้องหาลงพื้นที่ชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งจะทำให้ถูกมองจากสังคมว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงซึ่งในภายหลังผู้ต้องหาอาจจะไม่ใช่ผู้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวอ้างก็เป็นได้

สรุปจากการศึกษาพบว่าทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทย ยังไม่มีประเทศใดบังคับให้ต้องมีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

บทที่ 4

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา ศึกษาการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์หลักกฎหมายในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพว่ามีเหตุผลจำเป็นหรือไม่ในระบบกฎหมายไทยในการนำกระบวนการนี้มาดำเนินการ โดยวิเคราะห์จากหลักการของต่างประเทศและตามกฎหมายไทยโดยยึดหลักว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ในการดำเนินการดังกล่าว โดยจะเริ่มวิเคราะห์การเปรียบเทียบการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพหรือหลักการที่ใกล้เคียงในระบบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย และต่อด้วยความจำเป็นและเหตุผลในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ และหาคำตอบว่าข้อดีและข้อเสียของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพซึ่งเป็นข้อสงสัยและเมื่อวิเคราะห์หลักการต่างๆ แล้วก็จะวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจะยกเลิกกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยชิ้นนี้

1. วิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของต่างประเทศและประเทศไทย

ในส่วนแรกผู้ศึกษาจะวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในแต่ละประเทศที่ผู้ศึกษาทำการศึกษา โดยจะเปรียบเทียบกับประเทศไทย เพื่อให้เห็นถึงความคล้ายหรือความแตกต่างในหลักการต่างๆ ของแต่ละประเทศเพื่อให้ทราบถึงแนวปฏิบัติของต่างประเทศและนำไปสู่การวิเคราะห์ในประเด็นอื่นๆ ในข้อหัวที่ 2 ต่อไป

ประเด็น / ประเทศ	สหราชอาณาจักร	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	ไทย
1. สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการให้การ	หลัก Judge's Rules กฎข้อที่ 3 ผู้สงสัยมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าท่านปรารถนาที่จะพูด จะถูกบันทึกไว้และอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน กฎข้อที่ 4 ถ้าบุคคลใดต้องการที่จะให้การ บุคคลนั้นจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบว่า เจ้าพนักงานตำรวจจะทำการบันทึกไว้ว่าบุคคลนั้นได้มีคำให้การอย่างไร	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย มาตรา 198 กำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งผู้ต้องสงสัยล่วงหน้าก่อนการสอบสวนว่าเขาไม่จำเป็นต้องให้การใดๆ หรือหากประสงค์เพื่อที่จะยอมรับในการพิจารณาคดี การสารภาพ ต้องทำด้วยความสมัครใจ	The Fifth Amendment บุคคลไม่สามารถถูกบังคับในการตอบคำถามที่ทำให้ได้รับคำตอบว่าตัวเขาเองเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 หลักว่า ในการถามคำถามให้การ ผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบว่า ผู้ต้องหามีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การ นั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

ประเด็น / ประเทศ	สหราชอาณาจักร	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	ไทย
2.หลักในการให้คำให้การของผู้ถูกกล่าวหา	Police and Criminal Evidence Act 1984 ข้อ 74 ในการดำเนินคดีใดๆ คำสารภาพอาจแสดงเป็นพยานหลักฐานต่อการพิจารณา คดี ผู้ต้องหาได้และคำสารภาพนั้นต้องได้มาด้วยความสมัครใจ เท่านั้นที่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ หากคำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่สมัครใจ ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้	รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น มาตรา 38 ห้ามมิให้ผู้ใดให้การเป็นพยาน ปรักปรำตนเอง คำสารภาพที่กระทำโดยบังคับ ทรมาน ชูเชิญ หรือภายหลังการจับกุมหรือกักขัง เป็นเวลานาน จะไม่นำมาเป็นหลักฐาน ห้ามมิให้ผู้ใดถูกตัดสินว่ามี ความผิดหรือถูกลงโทษเพียง เพราะมีคำรับสารภาพเพียงอย่างเดียว	Self-Incrimination สิทธิคุ้มครองการปรักปรำตนเอง	ชั้นจับกุม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย วาง หลักว่า ถ้อยคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้ กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยาน หลักฐาน ชั้นสอบสวน

ประเด็น / ประเทศ	สหราชอาณาจักร	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	ไทย
2.หลักในการให้ คำให้การของผู้ ถูกกล่าวหา (ต่อ)		และประมวล กฎหมายวิธี พิจารณาความ อาญา มาตรา 319 (1) การ สารภาพภายใต้ การบังคับ ทรมาน ชูเชิญ หลังจากการ กักขังเป็น เวลานานเกินควร หรือเมื่อมีข้อ สงสัยว่าด้วย ความสมัครใจ ไม่อาจยอมรับ เป็นหลักฐานได้		
3.การทำแผน ประทุษกรรม ประกอบคำรับ สารภาพ	ไม่มีการนำตัว ผู้ต้องหาให้การ รับสารภาพไปยัง ที่เกิดเหตุและ แสดงท่าทาง ประกอบกร กระทำผิด แต่มี การจัดให้มีการ บันทึกภาพโดย วิดีโอเทปการรับ สารภาพ และ วิดีโอเทป	ไม่มีการทำแผน ประทุษกรรม ประกอบคำรับ สารภาพ	กระทำภายใน ห้องสอบสวน ของเจ้าหน้าที่ ตำรวจเอง และ จะต้องกระทำต่อ หน้านักสืบ	ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา 131 วางหลักว่า ให้ พนักงาน สอบสวน รวบรวม พยานหลักฐาน ทุกชนิด เท่าที่ สามารถจะทำได้

ประเด็น / ประเทศ	สหราชอาณาจักร	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	ไทย
2.หลักในการให้คำให้การของผู้ถูกกล่าวหา (ต่อ)	บันทึกภาพนั้นเป็นคำรับสารภาพอย่างหนึ่ง ซึ่งผลของคำรับสารภาพจะเป็นไปตามเกณฑ์ The Police and Criminal Evidence Act 1984	ผู้เชี่ยวชาญ และ พนักงานอัยการ เหตุผลเพื่อยืนยันว่าจำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจแทนการออกไปทำแผนประทุษกรรม ประกอบคำรับสารภาพภายนอก	ผู้เชี่ยวชาญ และ พนักงานอัยการ เหตุผลเพื่อยืนยันว่าจำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจแทนการออกไปทำแผนประทุษกรรม ประกอบคำรับสารภาพภายนอก	เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา
4.หลักการดำเนินคดีอย่างยุติธรรมและรวดเร็ว	the Human Rights Act 1998 มาตรา 6 คู่คุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรม และ สิทธิที่จะสันนิษฐานได้ว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิด	รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น มาตรา 37 ในคดีอาญา ทั้งหมด ผู้ต้องหา มีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีโดยศาลที่เป็นกลาง โดยเร็วและเปิดเผย	The Six Amendment: The Right to counsel and a Fair trial สิทธิคู่คุ้มครองที่จะมีที่ปรึกษาและการพิจารณาที่ยุติธรรมโดยหลักนี้ให้สิทธิในการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ยุติธรรม และกระบวนการพิจารณาที่ทำโดยคณะลูกขุนที่ยุติธรรม	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 29 วรรคสอง ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด

กล่าวโดยสรุปได้ว่าในหลักการแรกผู้ศึกษาได้กล่าวถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการให้การ โดยในประเทศสหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และประเทศไทยก็มีส่วนที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีหลักการหรือข้อกฎหมายในการให้สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่าจะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ และถ้าให้การอย่างไรรันก็สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐาน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ให้แก่เจ้าพนักงานผู้ทำการสอบสวนจะต้องแจ้งถึงสิทธิในการให้การต่างๆแก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ซึ่งถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานที่ควรจะมีเพราะเป็นสิทธิอันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสากลในดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญาที่ทุกประเทศพึงจะมี

ในประเด็นที่สองได้กล่าวถึงหลักในการให้คำให้การของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกามีหลักการที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแก้ไขฉบับที่ 5 ในเรื่อง Self-Incrimination กล่าวคือให้สิทธิคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาในการให้การเป็นพยานปรักปรำตนเอง ซึ่งเป็นสิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพ ส่วนในประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักรให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการให้การได้ตามประสงค์ซึ่งอาจจะรับสารภาพก็ได้ และคำรับสารภาพอาจจะใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่คำรับสารภาพนั้นจะต้องไม่กระทำโดยถูกบังคับ ชูเชิญ หรือภายหลังการจับกุมหรือกักขังเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น มาตรา 38 และ The Police and Criminal Evidence Act 1984 ข้อ 74 ส่วนในประเทศไทยได้แยกหลักการให้การรับสารภาพก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาลที่แตกต่างกัน 2 ชั้น ได้แก่ชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ในชั้นจับกุมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย วางหลักว่าถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับในชั้นจับกุม ถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน ส่วนในชั้นสอบสวน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 134/4 ให้สิทธิผู้ต้องหาในการให้การอย่างไรก็ได้ แต่ถ้อยคำที่ให้การพนักงานสอบสวนจะต้องมีการแจ้งสิทธิตามกฎหมายก่อน จึงเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาในการรับสารภาพในชั้นสอบสวนได้และเป็นบ่อเกิดในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ประเทศไทยจึงมีหลักกฎหมายถึงสิทธิในการรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาที่คล้ายคลึงกับประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักร ซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้สิทธิคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาในการให้การเป็นพยานปรักปรำตนเองอันเป็นข้อจำกัดของผู้ถูกกล่าวหา แต่มีข้อสังเกตในหลักเกณฑ์ของประเทศญี่ปุ่นในการที่ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพจะต้องไม่เกิดภายหลังจากการจับกุมหรือกักขังเป็นเวลานานซึ่งแตกต่างจากของประเทศไทย เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 กำหนดเพียงว่าคำให้การของผู้ต้องหาห้ามไม่ให้พนักงานสอบสวนให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ ไม่ได้กำหนดในเรื่องการให้การภายหลังจากการจับกุมหรือกักขังเป็นเวลานาน ในการถูกจับกุมจะทำให้ผู้ถูกจับกุมอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจตลอด

ระยะเวลาที่ถูกคุมขัง ซึ่งขาดจากการตรวจสอบซึ่งอาจเกิดสภาวะกดดันจากเจ้าหน้าที่หรือถูกชักจูงโดยใช้จิตวิทยา จึงเห็นควรนำการรับสารภาพจะต้องไม่เกิดภายหลังจากการจับกุมหรือกักขังเป็นเวลานานมาใช้บังคับกับกฎหมายไทย

ในประเด็นที่สามได้กล่าวถึงการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งเป็นประเด็นหลักในการศึกษาครั้งนี้ จากถ้อยคำในคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยที่ว่า “การที่พนักงานสอบสวนนำตัวจำเลยไปยังสถานที่เกิดเหตุและทำแผนประกอบคำรับสารภาพซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการสอบสวน⁵⁷” จะเห็นได้ว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนจึงถือว่าเป็นอำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานอย่างหนึ่งของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ได้วางหลักเกณฑ์ให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานไว้ดังนี้ ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา หลักกฎหมายได้ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานที่กว้าง และบางวิธีการอาจไม่จำเป็นเนื่องจากศาลไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานหลักในคดีได้ เช่นการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เพราะเหตุที่ว่าถึงแม้จำเลยจะรับสารภาพ มีเพียงบันทึกการทำแผนประกอบคำรับสารภาพโดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบ ศาลก็ไม่อาจลงโทษจำเลยได้ เนื่องจากบันทึกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพไม่ถือว่าเป็นพยานหลักฐานอื่นประกอบ จะเห็นได้ว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพจึงไม่มีความจำเป็นต่อกระบวนการยุติธรรมเท่าที่ควร ซึ่งแตกต่างจากหลักการของกฎหมายต่างประเทศ โดยประเทศสหราชอาณาจักร ถึงแม้ผู้ถูกกล่าวหาจะให้การรับสารภาพแต่ก็ไม่มีกรรมการนำตัวผู้ต้องหาให้การรับสารภาพไปยังที่เกิดเหตุและแสดงท่าทางประกอบการกระทำผิด แต่มีการจัดให้มีการบันทึกภาพโดยวิดีโอเทปการรับสารภาพ และวิดีโอเทปบันทึกภาพนั้นเป็นคำรับสารภาพอย่างหนึ่ง ซึ่งผลของคำรับสารภาพจะเป็นไปตามเกณฑ์ The Police and Criminal Evidence Act 1984 จะเห็นได้ว่า สหราชอาณาจักรมุ่งเน้นให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ Judge's Rules ซึ่งเป็นหลักที่คุ้มครองสิทธิในการรับสารภาพของผู้ต้องหาตั้งแต่ในชั้นสอบสวน ถ้าหากศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าวจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการพิจารณาคดี ในลักษณะนี้จะมีความคล้ายคลึงกับหลักการรับฟังพยานหลักฐานของไทย แต่ของประเทศอังกฤษนั้นคำนึงถึงหลักความปลอดภัยและการกระทำในลักษณะประจานเป็นหลัก ส่วนในประเทศญี่ปุ่นไม่มีหลักเกณฑ์อันเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เนื่องจากว่าประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญถึงหลักประกันเกี่ยวกับสิทธิ

⁵⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14570/2558

เสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาไว้หลายประการในหมวดที่ 3 เรียกกันโดยทั่วไปว่า Japanese Bill of Rights หรือ กฎบัตรแห่งสิทธิของญี่ปุ่น และในประเทศสหรัฐอเมริกาคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเป็นสำคัญจึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการทางอาญาของสหรัฐอเมริกาเป็นรูปแบบโน้มเอียงไปทางยึดถือกฎหมายเป็นสำคัญหรือมุ่งการคุ้มครองสิทธิ ซึ่งเรียกว่า The Due Process Model โดยยึดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ต้องกระทำภายในห้องสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเองและในห้องที่เกิดเหตุ ในการกระทำภายในห้องสอบสวนนั้นจะต้องกระทำต่อหน้านักสืบ ผู้เชี่ยวชาญ และพนักงานอัยการ เหตุผลเพื่อยืนยันว่าจำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจแทนการออกไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพภายนอก ซึ่งภาพถ่ายและวิดีโอที่บันทึกการแสดงท่าทางสามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้ ส่วนในกรณีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในสถานที่เกิดเหตุ นั้น เป็นเพียงเพื่อต้องการรวบรวมพยานหลักฐานส่วนอื่นๆ มิได้เป็นการยืนยันให้ศาลรู้ว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพโดยสมัครใจ

ผู้ศึกษาจึงเห็นได้ว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของประเทศสหราชอาณาจักรและประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ แต่วิธีการของการดำเนินการยังยึดหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาเป็นสำคัญ จึงเห็นควรนำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้กับกฎหมายไทยโดยยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพแบบเดิม เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมของไทยสอดคล้องต่อหลักคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นหลักสากลที่ต่างประเทศยอมรับ

2. วิเคราะห์ปัญหาอันเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

จากในหัวข้อที่ 4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการต่างๆอันเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในต่างประเทศโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้วนั้น อันเป็นผลสืบเนื่องในการวิเคราะห์ศึกษาถึงปัญหาของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในหัวข้อนี้ โดยลำดับแรกจะศึกษาถึงเหตุผลของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพก่อนว่ามีเหตุผลอย่างไรถึงนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้ และลำดับต่อมาก็จะวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ และสุดท้ายก็จะวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพอันเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาครั้งนี้

2.1 ปัญหากรณีเหตุผลในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

จากการวิเคราะห์หลักกฎหมายที่ได้ศึกษามานั้น ผู้ศึกษาเห็นได้ว่า สาเหตุในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุหลักสองประการได้แก่ ประการแรก คือ การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเพื่อใช้เป็นข้อสนับสนุนคำรับสารภาพ ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้รับสารภาพไว้แล้วในชั้นสอบสวน และประการที่สอง คือ การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเพื่อในการสืบหาพยานบางอย่างซึ่งเป็นพยานแวดล้อมในการหาหลักฐาน ค่อยอดในการกระทำความผิดนั้นๆ ผู้ศึกษาจะนำสาเหตุสำคัญของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1.1 เหตุผลเพื่อเป็นการสนับสนุนคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน

เหตุผลในการสนับสนุนคำรับสารภาพนั้นผู้ศึกษาเห็นว่า การที่จะเป็นการสนับสนุนนั้นมีประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีหรือไม่ กล่าวคือการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพสามารถยืนยันคำรับสารภาพนั้นได้จริงหรือไม่ ซึ่งถ้าหากไม่สามารถยืนยันคำรับสารภาพได้จริงก็เป็นเหตุที่ไม่มีความจำเป็นในการทำกระบวนการทางกฎหมายนี้

การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้น จะใช้เป็นหลักฐานยืนยันการรับสารภาพได้หรือไม่ ถ้าหากบันทึกคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน ผู้ต้องหาปฏิเสธในชั้นศาลโดยอ้างว่าถูกบังคับนั้นก็ไม่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานได้เลย จึงต้องจัดให้มีกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ แต่ในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้น จะต้องมีการทำบันทึกคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนไว้แล้ว หากไม่มีบันทึกคำรับสารภาพดังกล่าว บันทึกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพก็ไม่มีประโยชน์แต่อย่างใด เพราะบันทึกแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพศาลจะต้องรับฟังประกอบกับบันทึกคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน เพราะเหตุที่บันทึกคำรับสารภาพนั้นเป็นเพียงพยานบอกเล่าซึ่งมีน้ำหนักน้อยจะต้องรับฟังอย่างระมัดระวัง ดังนั้นคำรับสารภาพจึงมีความสำคัญ ซึ่งในขณะที่บันทึกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นเพียงพยานสนับสนุนบันทึกคำรับสารภาพ ย่อมต้องมีความสำคัญน้อยกว่าบันทึกคำรับสารภาพ แต่ถ้าหากวิเคราะห์จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาก็ไม่ชัดเจนเพียงพอว่ามีความสำคัญมากน้อยขนาดไหน เพราะบางคดีแม้จะมีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ แต่ศาลก็ไม่เชื่อว่าเป็น คำรับสารภาพโดยสมัครใจ แต่ก็มีหลายคดีที่จำเลยปฏิเสธในชั้นศาลแต่ศาลกลับเชื่อว่าจำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจในชั้นสอบสวน โดยมีการสนับสนุนคำรับสารภาพจากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เช่นตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 282/2541 ซึ่งวินิจฉัยว่า คำเบิกความของพยานโจทก์ทุกปากไม่มีผู้ใดมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลย จึงไม่มีข้อ

นาระวางสงสัยว่าจะเบิกความกลั่นแกล้งใส่ร้ายจำเลย น่าเชื่อว่าพยานทุกปากเบิกความไปตามความเป็นจริง ส่วนที่จำเลยนำสืบว่าทำให้การรับสารภาพเพราะถูกเจ้าพนักงานตำรวจทำร้ายจนทนไม่ไหว นั้น คงมีตัวจำเลยและบิดาจำเลยเท่านั้นที่เบิกความ และทนายจำเลยก็มีได้ถามค้านในเรื่องที่จำเลยอ้างว่าถูกทำร้ายจนทนไม่ไหวจึงต้องให้การรับสารภาพไว้ในขณะที่เจ้าพนักงานสอบสวนมาเบิกความเมื่อพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ประกอบกับภาพถ่าย ซึ่งจำเลยนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของจำเลยแล้ว เห็นได้ว่าจำเลยกระทำโดยสมัครใจและไม่มีร่องรอยการถูกทำร้ายอยู่เลย ทำให้การรับสารภาพชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของจำเลยจึงไม่มีข้อพิรุธหรือน่าสงสัยว่าจะมีการบังคับขู่เข็ญ หรือทำร้ายจนจำเลยทนไม่ได้ต้องให้การรับสารภาพ พยานจำเลยที่น่าสืบจึงไม่น่าหนักใจให้รับฟังเพื่อหักล้างพยานโจทก์ได้ พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมานั้นน้ำหนักมั่นคงน่าเชื่อถือจึงรับฟังได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องจริง จึงสรุปได้ว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมิได้ยืนยันในการสนับสนุนคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนได้ทุกกรณี ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลเป็นกรณีไป

2.1.2 เหตุผลเพื่อค้นหาพยานแวดล้อมเพิ่มเติม

ในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เจ้าพนักงานตำรวจต้องลงพื้นที่ที่เกิดเหตุโดยการนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้สถานที่เกิดเหตุ ซึ่งผลจากการนำชี้สถานที่เกิดเหตุ นั้น อาจจะพบกับวัตถุบางอย่างที่ผู้ต้องหาได้นำไปซุกซ่อนหรือฝังหรือทิ้ง เช่น อาวุธปืนหรือซองกลาง อย่างอื่นซึ่งใช้ในการกระทำความผิด หรือมีไว้ในครอบครองและเป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรืออาจจะเป็นสถานที่ที่ผู้ต้องหานำศพไปทิ้งหรือนำทรัพย์สินอันมีค่าจากการกระทำความผิดไปซ่อนเก็บไว้ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญที่ต้องมาพิสูจน์ในชั้นพิจารณาคดีว่ามีการกระทำความผิดนั้นๆเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ซึ่งต้องวินิจฉัยตามองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายอาญา ตัวอย่างเช่น เจ้าพนักงานตำรวจได้นำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่ฟังศพของผู้ถูกฆาตกรรมเมื่อผู้ต้องหาชี้ว่าจุดไหนเป็นจุดฝังศพ ทำให้ยืนยันได้ว่าผู้ถูกฆาตกรรมได้ถึงแก่ความตายจริง หรือถ้าหากพบอาวุธปืนก็สามารถทำอาวุธปืนนั้นมาพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อยืนยันว่าปืนนั้นเป็นปืนที่ได้กระทำความผิดจริง หรือถ้าหากพบยาเสพติดก็จะเป็นการยืนยันได้ว่ามียาเสพติดไว้ในครอบครองจริง ซึ่งผู้ศึกษาก็เห็นว่าการนำชี้สถานที่เกิดเหตุมีส่วนทำให้ได้พบวัตถุพยานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของความผิดได้ ซึ่งองค์ประกอบของความผิดเป็นหลักสำคัญในการดำเนินคดีทางอาญาหากไม่ครบองค์ประกอบของความผิดผู้ต้องหา也不需要รับโทษในความผิดนั้นๆ

ในการบรรยายฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158⁵⁸ องค์ประกอบความผิดถือเป็นเรื่องสำคัญ หากบรรยายไม่ครบองค์ประกอบความผิดจะส่งผลให้ศาลจำต้องยกฟ้อง แม้จำเลยจะยอมรับสารภาพก็ตามก็ถือว่าเป็นการรับสารภาพตามฟ้องไม่มีความผิด ดังตัวอย่างเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2517/2540 ซึ่งวินิจฉัยไว้ว่า การที่ผู้ออกเช็คจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ มาตรา 4 นั้น คำฟ้องโจทก์ต้องบรรยายแสดงถึงการกระทำของจำเลยอันเป็นองค์ประกอบความผิดสำคัญเบื้องต้นว่าจำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อคำฟ้องโจทก์มิได้บรรยายข้อความดังกล่าวไว้ให้ครบถ้วนชัดเจน คงบรรยายฟ้องมีสาระสำคัญเพียงว่า จำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้แต่ไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่าเป็นหนี้อะไร บังคับตามกฎหมายได้หรือไม่เพียงใด ทั้งไม่ปรากฏว่ามีสัญญาคู่ระหว่างโจทก์และจำเลยทั้งสี่แนบท้ายฟ้องแต่ประการใด จึงเป็นคำฟ้องที่ขาดองค์ประกอบความผิดไม่อาจฟังว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่โจทก์ขอให้ลงโทษ ถือได้ว่าเป็นคำฟ้อง ไม่ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158(5) แม้จำเลยที่ 2 และที่ 3 จะให้การรับสารภาพก็ไม่อาจฟังลงโทษตามฟ้องได้ ต้องยกฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161 วรรคหนึ่ง⁵⁹ ซึ่งศาลจะใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161 สั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้องเพื่อให้ครบองค์ประกอบความผิดก็ไม่ได้ และนำคดีกลับมาฟ้องใหม่ก็ไม่ได้เพราะถือว่าได้ตัดสินในเนื้อหาของคดีแล้ว⁶⁰ ซึ่งจะทำให้เป็นการฟ้องซ้ำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(4)⁶¹

⁵⁸ มาตรา 158 ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ และมี

- (1) ชื่อศาลและวันเดือนปี
 - (2) คดีระหว่างผู้ใดโจทก์ ผู้ใดจำเลย และฐานความผิด
 - (3) ตำแหน่งพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ ถ้าราษฎรเป็นโจทก์ ให้ใส่ชื่อตัว นามสกุล อายุ ที่อยู่ ชาติและบังคับ
 - (4) ชื่อตัว นามสกุล ที่อยู่ ชาติและบังคับของจำเลย
 - (5) การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริง และรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลย เข้าใจข้อหาได้ดี
- ในคดีหมิ่นประมาท ถ้อยคำพูด หนังสือ ภาพขีดเขียนหรือสิ่งอื่น อันเกี่ยวกับข้อหมิ่นประมาท ให้กล่าวไว้โดยบริบูรณ์หรือติดมาท้ายฟ้อง
- (6) อ้าง มาตรา กฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็น ความผิด
 - (7) ลายมือชื่อโจทก์ ผู้เรียง ผู้เขียนหรือพิมพ์ฟ้อง

⁵⁹ มาตรา 161 ถ้าฟ้องไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้ศาลสั่งโจทก์แก้ ฟ้องให้ถูกต้อง หรือยกฟ้อง หรือไม่ประทับฟ้อง

⁶⁰ ธานิส เกศพิทักษ์,คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 3-4 (มาตรา 158-245), หน้า 24-25.

⁶¹ มาตรา 39 สิทธิภาคคีอาญาฟ้องย่อมระงับไปดังต่อไปนี้

เหตุผลนี้จึงถือว่ามีความสำคัญที่จะต้องจัดให้มีการนำชี้สถานที่เกิดเหตุที่ ชุกซ่อนวัตถุพยานดังกล่าวเพราะพยานหลักฐานที่ได้จากการนำชี้สถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่จะเป็น หลักฐานสำคัญที่จำเป็นต่อการพิสูจน์องค์ประกอบความผิดในการพิจารณาคดีนั้นๆ

นอกจากนี้ในการลงพื้นที่นำชี้สถานที่เกิดเหตุยังอาจได้พยานหลักฐาน ส่วนอื่นๆ ที่สามารถนำมาพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาได้ เพิ่มเติมจากความผิดเดิม หรืออาจใช้ขยาย ผลไปถึงผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นๆ ได้อีกด้วย

จากเหตุผลที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการนำชี้สถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็น กระบวนการหนึ่งของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เป็นกระบวนการค้นหา พยานวัตถุถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นมีพอสมควร แต่ความสำคัญและความจำเป็นนั้นเฉพาะ กรณีต้องค้นหาพยานวัตถุบางอย่างที่ผู้ต้องหาพาไปชุกซ่อนไว้เท่านั้น เช่นในคดีที่มีการทิ้งศพที่ถูก ฆาตกรรม หรือในคดีที่มี ยาเสพติดเป็นองค์ประกอบของความผิด ถึงแม้พยานหลักฐานเหล่านี้จะมีความ จำเป็นในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาได้ก็ตาม แต่อาจไม่มีความจำเป็นที่เจ้าพนักงาน ตำรวจจะต้องพาตัวผู้ต้องหาไปนำชี้สถานที่เกิดเหตุเพื่อการนี้ก็ได้ เนื่องจากเมื่อมีการกระทำ ความผิดเกิดขึ้น จะต้องมีการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐานและเจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของท้องที่เข้าไป เก็บพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในฐานที่เกิดเหตุของผู้ต้องหาอยู่แล้ว ซึ่ง หมายความว่าแม้การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพหรือไม่ก็ตาม ก็ต้องมีการเก็บ รวบรวมพยานหลักฐานส่วนนี้อยู่ดี และถ้าต้องการพยานหลักฐานส่วนนี้เพิ่มเติมพนักงานสอบสวน ก็สามารถเข้าไปเก็บพยานหลักฐานโดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ต้องหาพาไปก็ได้

จากที่กล่าวมาแล้วผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำ รับสารภาพในการนำชี้สถานที่เกิดเหตุเพื่อค้นหาพยานหลักฐานแวดล้อมอื่นๆ ไม่ได้มีความจำเป็น เมื่อเทียบกับความเสี่ยงที่จะนำตัวผู้ต้องหาลงพื้นที่ เพราะเนื่องจากการค้นหาพยานหลักฐานต่างๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจดำเนินการค้นหาเองได้โดยการสอบสวนจากผู้ต้องหา หรือเมื่อเกิดเหตุขึ้น จะต้องมีการมีหน่วยงานที่รับผิดชอบมาดูแลในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานไว้อยู่แล้ว แต่การที่จะนำ ตัวผู้ต้องหาไปชี้สถานที่เกิดเหตุก็ต้องขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ต้องหาเป็นสำคัญ หากผู้ต้องหา ไม่สมัครใจก็จะบังคับมิได้เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหา

2.2 ปัญหากรณีผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับ

สารภาพ

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ว่ากระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นอาจส่งผลกระทบต่อผู้ใดบ้าง และในการที่จัดให้มีกระบวนการทำแผนนั้น มีผลกระทบในกระบวนการพิจารณาคดีหรือไม่อย่างไร ซึ่งการวิเคราะห์ในบทนี้จะมีความสำคัญซึ่งจะนำไปสู่บทสรุปว่าขั้นตอนกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นควรจะมีการใช้อยู่ในระบบกฎหมายไทยหรือไม่

2.2.1 ผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหา

ในการดำเนินคดีทางอาญานั้น ถึงแม้ตัวผู้ต้องหาจะได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ หากผู้ต้องหาได้ให้การยอมรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง ในทางกฎหมายนั้นผู้ต้องหา ยังไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง ซึ่งกฎหมายให้สันนิษฐานได้ว่าบุคคลผู้นั้นยอมเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีคำพิพากษาของศาลว่าบุคคลนั้นมีความผิดจริง ถ้าหากว่าบุคคลนั้นมิได้กระทำความผิดจริง จะทำให้เกิดผลเสียต่อตัวผู้ถูกกล่าวหาเมื่อผู้นั้นได้กลับคืนสู่สังคม

ทั้งนี้ผลกระทบจากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพอาจแบ่งพิจารณาได้ 2 กรณี คือผลกระทบที่เกิดขึ้นขณะนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ และภายหลังการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งจะวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

1) ผลกระทบการเกิดขึ้นขณะทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

เมื่อผู้ต้องหายอมรับสารภาพแล้วเจ้าพนักงานตำรวจก็จะนำตัวผู้ต้องหาไปทำ แผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ณ ที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นการยืนยันการรับสารภาพ ซึ่งในขณะจัดทำกระบวนการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ โดยอาจแยกวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

(1) ผลกระทบต่อชีวิตและร่างกาย ในระบบกฎหมายไทยนั้นไม่ได้มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ต้องหาโดยตรง ในการที่ผู้ต้องหาได้ยอมรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริง การนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้น จึงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้ต้องหาอย่างเต็มที่ ทั้งที่เป็นหน้าที่โดยตรง และไม่ได้มีมาตรการคุ้มครองหรือหน่วยงานใดที่จะดูแลให้ความเป็นธรรมแก่ตัวผู้ต้องหาเท่าที่ควร โดยเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มักจะจัดกำลังเพื่อไปป้องกันผู้ต้องหาหลบหนีเสียมากกว่า ซึ่งทำให้ไม่เพียงพอต่อการคุ้มกันผู้ต้องหาเท่าที่ควรในบางคดีซึ่งเป็นคดีที่ประชาชนส่วนใหญ่รับทราบหรือเป็นข่าวดังทำให้มีประชาชนมาชม

การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นจำนวนมาก ก็เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาได้ถูกประชาชนซึ่งอาจจะเป็นญาติพี่น้องของผู้เสียหายรวมประชาทัณฑ์เพราะสาเหตุที่มีความโกรธแค้นและบ่อยครั้งที่ทำให้ตัวผู้ต้องหาถูกทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บสาหัสหรือถึงตายเลยก็มี เพราะเหตุที่ไม่ได้มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยที่ไม่เพียงพอซึ่งเป็นผลกระทบหนึ่ง จากการนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

ตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2558 สำนักข่าวโทรทัศน์ TNN 24 ได้รายงานข่าวว่า ในคดีหนึ่ง ผู้ต้องหาฆ่าข่มขืนเด็กหญิงวัย 9 ขวบ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแห่งหนึ่งในพื้นที่ ก่อนนำศพทิ้งริมหนองน้ำใกล้หอยป่า ตำบลมหาชัย อำเภอปลวกแดง จังหวัดนครพนม ไปทำแผนประกอบคำรับสารภาพโดยบรรยากาศเป็นไปด้วยความซุกมุ่นวุ่นวาย ต้องใช้กำลังตำรวจชุดควบคุมฝูงชนกว่า 200 นาย เข้าดูแลความปลอดภัย เนื่องจากชาวบ้านจำนวนกว่า 500 คนพยายามเข้าร่วมประชาทัณฑ์และทำร้ายผู้ต้องหาเนื่องจากความโกรธแค้น ซึ่งทำให้ตัวผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บจากการที่มีกำลังเจ้าหน้าที่ดูแลผู้ต้องหาไม่เพียงพอ

(2) ผลกระทบต่อสิทธิที่กฎหมายคุ้มครอง กฎหมายให้สิทธิต่อตัวผู้ต้องหาอาทิเช่น สิทธิที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือสิทธิที่จะไปให้ถ้อยคำหรือการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง แต่การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อคำให้การในชั้นศาล กล่าวคือเป็นการกระทำที่เป็นการสนับสนุนการยอมรับคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน ถ้าเกิดขึ้นโดยไม่สมัครใจเพราะถูกบังคับ ขู่เข็ญ หลอกลวงให้กระทำการดังกล่าวโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นย่อมกระทบต่อสิทธิตามกฎหมาย

(3) ผลกระทบต่ออิสรภาพ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวผู้ต้องหามา ผิดคน และได้มีการนำตัวไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาอยู่ตลอดเพื่อป้องกันการหลบหนี การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพจึงส่งผลกระทบต่ออิสรภาพต่อตัวผู้ต้องหา

2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นขณะทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ อาจจะส่งผลในระยะเวลาไม่นาน แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นในภายหลังการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างยาวนานและอาจไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างไรได้ ซึ่งพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

(1) อาจทำให้ผู้ต้องหาต้องรับโทษ เมื่อการทำแผนประทุษกรรม ประกอบ คำรับสารภาพเกิดจากการยอมรับสภาพของตัวผู้ต้องหา จึงเป็นการยืนยันและสนับสนุน การรับสารภาพ ซึ่งอาจทำให้ศาลเชื่อในเชิงอคติแล้ว เพราะจากภาพข่าวหรือบันทึกภาพการแสดง ขั้นตอนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ย่อมทำให้ศาลโน้มเอียงเพราะเชื่อในการ รับสารภาพของตัวผู้ต้องหา ดังนั้นในการพิจารณาคดีผู้พิพากษาอาจมีคำพิพากษาในใจมาก่อนแล้ว ทั้งในบางคดีผู้ต้องหาอาจจะไม่กระทำความผิดแต่โดนถูกบังคับในการทำแผนฯ โดยหลักแล้วบันทึกการ ทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้แต่ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจเพิ่มน้ำหนักพยานหลักฐานส่วนนี้ได้มากกว่าปกติเพราะเหตุที่ข้อเท็จจริงอาจจะสอดคล้อง กับความเชื่อของศาลนั่นเอง ในท้ายที่สุดศาลอาจจะพิพากษาลงโทษผู้ต้องหาว่ามีความผิดหากเป็น ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงก็อาจส่งผลที่ดี แต่ถ้าเป็นผู้บริสุทธิ์อาจจะทำให้เขาต้องได้รับผลร้ายโดยที่เขา ไม่ได้กระทำความผิด

(2) ผลกระทบในการกลับคืนสู่สังคม โดยปกติในการเยียวยาผู้ต้องหา จากการกระทำผิดนั้นตามกฎหมายไทยจะมีมาตรการฟื้นฟูหรือการฝึกพัฒนาตัวผู้ต้องหาให้กลับคืน สู่สังคมได้อย่างโดยปกติ เช่นมีการอบรมวิชาชีพให้กับนักโทษและมีการอบรมจริยธรรม เพื่อขัดเกลাজิตใจให้เป็นคนดีและกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข แต่ถ้าในกระบวนการทางกฎหมายนั้นมีการ ทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งทำให้สาธารณะชนเชื่อว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงและถูกตั้งข้อรังเกียจ ถึงแม้ว่าตัวผู้ต้องหาจะไม่ได้รับโทษเพราะกระทำไปเพื่อเป็นการป้องกันหรือจำเป็น แต่การกลับสู่สังคมของบุคคลเหล่านี้ก็จะเป็นไปได้ยากกว่าปกติเพราะเหตุที่ประชาชนได้เชื่อไปแล้วว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิด และไม่ได้มีการแก้ไขข่าวเพียงพอของผู้กระทำความผิดนั้น

(3) ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ ผลกระทบดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อที่ (2) เพราะเหตุว่าในสังคมไทยในปัจจุบันมักจะไม่ค่อยเปิดโอกาสให้คนที่กระทำความผิดกลับเนื้อกลับตัว เพราะคิดแต่ว่าเคยกระทำความผิดจะต้องกระทำความผิดซ้ำอีก การที่เขา มีประวัติติดตัวดังกล่าวซึ่งจะส่งผลต่อการไปสมัครงานในที่ต่างๆ ซึ่งหากบริษัทได้ทราบว่าบุคคลนั้น เป็นเคยกระทำความผิดมาแล้วก็จะไม่รับเข้าทำงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อไปก็คือเมื่อผู้ที่เคยผ่าน กระทำความผิดเมื่อสังคมไม่ยอมรับ ไม่มีงานทำก็อาจทำให้บุคคลนั้นย้อนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ได้อีกกรณีเช่นนี้ก็อาจเป็นผลกระทบเช่นเดียวกัน

2.2.2 ผลกระทบต่อบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง

ผลกระทบในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพไม่ใช่มีเพียงแค่ตัวผู้ต้องหาเท่านั้น แต่ผลกระทบดังกล่าวยังส่งผลถึงบุคคลที่ใกล้ชิดหรือเกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา เช่น ญาติพี่น้องของผู้ต้องหา หรือแม้กระทั่งคนในครอบครัวของผู้ต้องหาที่ได้รับผลกระทบในจุดนี้ และที่สำคัญอาจจะเป็นตัวผู้เสียหายก็สามารถส่งผลกระทบถึงได้ซึ่งอาจพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1) ส่งผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัวของผู้ต้องหา

เมื่อมีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ สาธารณชนมักจะเชื่อว่าผู้ต้องหานั้นได้เป็นผู้กระทำผิดจริง ซึ่งในขณะที่มีการทำแผนดังกล่าวนี้กฎหมายไทยไม่ได้ห้ามให้สื่อมวลชนในการทำข่าว ดังนั้นเมื่อมีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมักจะเห็นตามข่าวหนังสือพิมพ์หรือข่าวในโทรทัศน์ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แต่ผลกระทบนั้นมิได้ส่งผลเพียงแค่ตัวผู้ต้องหาเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงครอบครัวของผู้หาด้วยไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา ภรรยา บุตร หรือญาติพี่น้องต่างๆ ก็มักจะได้รับผลร้ายจากการรายงานข่าวสารออกสู่สาธารณชนด้วย อาจทำให้ได้รับความอับอายหรือร้ายแรงกว่านั้นก็เป็นการที่ถูกรังเกียจจากสังคมที่อาศัยอยู่ โดยเฉพาะคดีที่ผู้ต้องหาที่มีชื่อเสียงมากในสังคม ยิ่งมีชื่อเสียงมากเท่าใดความอับอายก็จะมีมากเท่านั้น จนบางครั้งจึงต้องมีการย้ายหนีจากที่อยู่เดิม ส่งผลให้เขาได้รับผลร้ายเสมือนว่าเขาตกเป็นผู้ต้องโทษเสียเอง เช่น ในคดีหมอมวิสุทธ์ฆ่าหั่นศพหมอฉัตรซึ่งเป็นภรรยา แต่ในกรณีนี้ถึงแม้ตัวผู้ต้องหาจะไม่ได้รับสารภาพและไม่ได้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ แต่จะสื่อให้เห็นถึงว่าเมื่อคดีนี้เป็นคดีที่เป็นข่าวดังและมีการเผยแพร่ข่าวสารเป็นอย่างมากจึงทำให้ลูกๆ ของหมอมวิสุทธ์ต้องได้รับความ อับอายและต้องคอยหลบหน้าคนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งก็เป็นผลกระทบอย่างหนึ่งได้เช่นกัน

2) ผลกระทบต่อตัวผู้เสียหาย

ในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพบางครั้งเจ้าพนักงานตำรวจอาจนำตัวผู้เสียหายมาร่วมแสดงท่าทางการกระทำผิดกับตัวผู้ต้องหา ซึ่งอาจทำให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายได้ ถ้าผู้เสียหายเป็นเด็กอาจทำให้ตื่นตกใจเมื่อเผชิญหน้ากับตัวผู้ต้องหา ในบางคดีเช่นคดีเกี่ยวกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา หากเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวผู้เสียหายร่วมดำเนินการกับตัวผู้ต้องหาและปรากฏภาพกระทำการข่มขืนต่อหน้าสายตาสาธารณชน จะเป็นการตอกย้ำให้ผู้เสียหายอับอายขายหน้าหรือเสียชื่อเสียงและได้รับความทุกข์ทรมานทางด้านจิตใจเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ตัวผู้เสียหายจะให้ความยินยอมในการร่วมการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพกับตัวผู้ต้องหานั้น แต่ผู้ศึกษาก็ไม่เห็นด้วยกับการนำตัวผู้เสียหายมาร่วมกระบวนการ

ดังกล่าวกับตัวผู้ต้องหาเพราะเหตุที่จะเป็นการตอกย้ำความรู้สึกทางจิตใจของตัวผู้เสียหายเป็นอย่างมาก

ตัวอย่างเช่น มีคดีหนึ่งซึ่งเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ คดีนี้ตัวผู้ต้องหาพยายามกระทำความผิดในการข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายซึ่งเป็นเยาวชน แต่ตัวผู้เสียหายนั้นได้เข้าต่อสู้โดยการกีดกันผู้ต้องหาจนขาดแล้วหลบหนีรอดออกมาได้ ในคดีนี้ผู้ต้องหาได้รับสารภาพและได้มีการจัดทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำตัวผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กผู้หญิงมาเป็นผู้ร่วมแสดงท่าทางประกอบการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพร่วมกับตัวผู้ต้องหา แม้เจ้าตัวยืนยันยืนยันแต่ว่าก็ดูไม่เหมาะสมในสายตาของประชาชนทั่วไปรวมถึงในสายตาของผู้ศึกษาด้วย

3) ส่งผลกระทบต่อบุคคลซึ่งมาเป็นพยาน

ถ้าในบางคดีซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจได้นำตัวพยานมาร่วมในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพด้วยซึ่งเท่ากับว่าเป็นการเปิดตัวบุคคลที่มาเป็นพยานในคดี ซึ่งพยานบุคคลนั้นอาจถูกผลกระทบเช่น ถูกข่มขู่ หรือจะได้รับการอันตรายจากการกระทำของฝ่ายผู้ต้องหา ทั้งนี้ตามหลักกฎหมายจะต้องมีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยกับตัวพยานบุคคลมากเป็นพิเศษ เพราะเป็นบุคคลที่เสียสละเพื่อจะทำให้คดีนั้นเป็นไปตามความยุติธรรมและได้รับความกระจ่างแก่รูปคดีมากขึ้นซึ่งกฎหมายนั้นในคุ้มครองพยานถึงกับยอมให้สามารถเปลี่ยนชื่อเปลี่ยนนามสกุลได้ หรือสามารถเรียกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาคอยคุ้มครองตรวจสอบยามวิกาลได้ แต่การนำตัวพยานมาทำแผนประทุษกรรมเท่ากับเป็นการเปิดเผยตัวตนของพยานอาจทำให้ตัวพยานและครอบครัวของพยานเสี่ยงต่อได้รับอันตรายหรือความไม่ปลอดภัยหรืออยู่โดยไม่ปกติสุขก็เป็นได้

2.3 วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียและแนวทางการยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

ผู้ศึกษาจะเริ่มการวิเคราะห์จากข้อดีข้อเสียซึ่งจะวิเคราะห์จากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพที่เกิดจากการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

ข้อดี

1. ช่วยเป็นพยานสนับสนุนว่าผู้ต้องหารับสารภาพโดยสมัครใจในชั้นสอบสวนจริง
2. ทำให้ได้พยานหลักฐานส่วนอื่นมาช่วยยืนยันข้อเท็จจริงในชั้นพิจารณาจากการนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้สถานที่เกิดเหตุ
3. ช่วยให้ผู้ศาลเข้าใจการกระทำความผิดได้กระจ่างมากขึ้น ทำให้ทราบข้อเท็จจริงซึ่งเป็นองค์ประกอบของความผิดได้ดียิ่งขึ้น แต่อาจเป็นผลเสียต่อตัวผู้ต้องหาเพราะศาลอาจเชื่อตามบันทึกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

4. เป็นการยืนยันว่าเป็นตัวผู้กระทำความผิดจริง เพราะผู้กระทำความผิดที่แท้จริงเท่านั้นจะยืนยันเหตุการณ์ทั้งหมดได้

5. การที่ผู้ต้องหาได้รับสารภาพและก็ยินยอมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้น อาจจะเป็นเหตุบรรเทาโทษให้แก่ผู้ต้องหาได้ เพราะเป็นการทำให้เกิดประโยชน์ต่อรูปคดี

ข้อเสีย

1. มีความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาในลักษณะการประจาน ซึ่งต้องห้ามกระทำและอาจส่งผลให้ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

2. มาตรการการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ต้องหาในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพยังขาดความพร้อมในการบังคับใช้ มีลักษณะเสี่ยงต่อการถูกทำร้าย เพราะไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ต้องหาเป็นหลัก

3. มีผลต่อความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี เพราะอาจทำให้ศาลโน้มเอียงเกิดอคติซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมและทำให้กระบวนการยุติธรรมขาดความน่าเชื่อถือ

4. เกิดผลกระทบต่อตัวผู้ต้องหา ภายหลังจากการพิจารณาคดีหากผู้กระทำความผิดไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดจริงอาจทำให้เขาไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

5. ส่งผลกระทบต่อตัวผู้เสียหายหรือครอบครัวของผู้เสียหาย เนื่องจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ให้ผู้เสียหายได้ร่วมการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ถ้าเป็นความผิดอันเกี่ยวกับเพศอาจทำให้อับอายขายหน้าต่อหน้าประชาชนได้

6. การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพอยู่ภายใต้การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายเดียว การกระทำดังกล่าวจึงขาดการตรวจสอบและอาจไม่โปร่งใส

7. สิ้นเปลืองงบประมาณ เสียเวลาโดยใช่เหตุ เพราะในการลงพื้นที่แต่ละครั้งต้องมีการเตรียมการและการเตรียมการนั้นก็ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากซึ่งเป็นการใช้เงินโดยสิ้นเปลือง

ถ้าหากวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียที่ได้กล่าวมานั้น พบว่าข้อดีส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการทำผลที่ได้ไปใช้ยืนยันในชั้นศาล ถ้าหากนำไปใช้เป็นพยานในชั้นศาลแล้วต่อมาผู้ต้องหาได้กลับคำให้การในชั้นศาลว่าถูกกระทำโดยมิชอบไม่ได้เจตนาขอรับสารภาพ พยานหลักฐานที่ได้มาก็อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ แต่ข้อเสียนั้นเป็นผลกระทบของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในหลายๆด้าน ส่งผลกระทบในหลายๆฝ่าย เช่น ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ต้องหาโดยตรงคือการถูกทำร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพและชื่อเสียงของผู้ต้องหาเองซึ่งเป็นส่วนสำคัญซึ่งเป็นหลักทั่วไปว่าทุกคนมีสิทธิความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ข้อเสียในด้าน

การรับฟังเป็นพยานหลักฐานก็เป็นส่วนสำคัญเมื่อมีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ศาลเองก็อาจจะคล้อยตามเพราะเห็นว่าตัวผู้ต้องหาได้มีการยอมรับและได้มีการแสดงท่าทางประกอบจึงดูว่าน่าจะเป็นผู้กระทำความผิดจริง ซึ่งตามหลักแล้วการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นเป็นเพียงพยานหลักฐานสนับสนุนคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนเท่านั้น มิใช่พยานยืนยันว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริง เมื่อศาลได้ดูภาพบันทึกการทำแผนฯที่นำมาใช้เป็นพยาน หรือศาลได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุหรือจากสื่อต่างๆ ศาลก็อาจจะมโนคติ เกิดความเชื่อและคล้อยตามความเห็นการวิพากษ์วิจารณ์ของคนหมู่มากส่งผลให้ขั้นตอนการพิจารณาคดีเกิดความไม่เป็นธรรมต่อตัวผู้ต้องหา ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าผลเสียของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นมีมากกว่าผลดี

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ที่ได้จากการที่ศึกษาข้อมูลมาทั้งหมดว่าจะยกเลิกหรือไม่ยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพหรือมีวิธีการอย่างอื่นควรพิจารณาถึงประโยชน์และความจำเป็นในการจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเปรียบเทียบกับผลกระทบที่เกิดขึ้น และวิธีการของต่างประเทศซึ่งพิจารณาได้เป็นประเด็นดังนี้

1. มีผลเสียมากกว่าผลดี

จากที่ได้วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียมาตั้งแต่ต้นอาจสรุปว่ารูปแบบการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพไม่เหมาะสม เพราะเหตุที่มีผลกระทบกับผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก และส่งผลกระทบในหลายจุด ในขณะที่ข้อดีของการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมีเพียงใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันสนับสนุนบันทึกคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนเท่านั้น

2. มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมกว่า

สำหรับวิธีการเหมาะสมกว่านั้นควรเป็นวิธีการเช่นเดียวกับของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือในการสอบสวนผู้ต้องหาควรจัดให้มีคนกลาง ซึ่งอาจจะเป็นทนายความของผู้ต้องหา หรือบุคคลซึ่งผู้ต้องหาไว้วางใจเข้ารับฟังการสอบปากคำของพนักงานสอบสวน เพราะอย่างน้อยการสอบสวนของพนักงานสอบสวนน่าจะกระทำด้วยความสุจริตและเมื่อสอบปากคำเสร็จแล้ว บุคคลที่เข้ามานั่งฟังนั้นจะต้องลงลายมือชื่อเป็นพยานในบันทึกคำให้การด้วย และบุคคลเหล่านั้นก็สามารถเป็นพยานยืนยันในบันทึกการสอบปากคำว่ามีกระบวนการสอบสวนที่เกิดขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยจุดประสงค์ของผู้ต้องหาในการรับสารภาพด้วยความสมัครใจก็เพราะจะต้องการได้รับความเมตตาจากศาลเพื่อจะได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษ ในชั้นศาลนั้นผู้ต้องหาจะต้องรับสารภาพอีกครั้ง ถ้าหาผู้ต้องหากลับคำรับสารภาพ อย่างน้อยก็มีบันทึกคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ให้ปากคำต่อพนักงานสอบสวนโดยมีบุคคลที่เข้าร่วมฟังคำรับสารภาพนั้นลงลายมือ

ชื่อเป็นพยานเข้าร่วมรับฟัง ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพด้วยความสมัครใจ เพราะหากถูกบังคับขู่เข็ญหลอกลวง หรือจู่ใจให้ยอมรับสารภาพทั้งทนายความหรือทางญาติของผู้ต้องหาหรือบุคคลที่ผู้ต้องหาไว้วางใจคงไม่ลงลายมือชื่อเป็นพยานแน่และหากต้องการให้แสดงทางประกอบ การกระทำความผิดก็ควรจะให้แสดงภายในห้องสอบสวนเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องไปกระทำที่สถานที่เกิดเหตุ

3. ไม่มีความจำเป็น

สำหรับหลักในการรับฟังพยานหลักฐานนั้นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักในการรับฟังที่จะลงโทษตัวผู้ต้องหาได้นั้น ประจักษ์พยานซึ่งเป็นพยานบุคคลที่ได้พบเห็นการกระทำที่แท้จริงถือว่าเป็นพยานลำดับแรก ส่วนสำหรับบันทึกคำรับสารภาพนั้นจะต้องเป็นผู้ต้องหาที่มาเบิกความยอมรับสารภาพถือเป็นพยานบอกเล่า ซึ่งเป็นพยานลำดับระดับรองลงมา จะต้องรับฟังพยานหลักฐานอย่างระมัดระวังประกอบพยานหลักฐานส่วนอื่นๆ ซึ่งบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและภาพถ่ายประกอบการนำชี้ที่เกิดเหตุ นั้นถือว่าเป็นส่วนประกอบหนึ่งของคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7562/2537⁶² และบันทึกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน เป็นพยานหลักฐานสนับสนุนประกอบคำรับสารภาพจึงไม่สามารถแยกรับฟังพยานเพียงอย่างเดียวได้ แสดงว่าไม่จำเป็นต้องจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เว้นแต่จะเป็นกรณีมีความจำเป็นต้องค้นหาพยานวัตถุ เพื่อนำมาใช้เป็นพยานแวดล้อมซึ่งหมายความว่าต้องมีความจำเป็นในการค้นหาพยานบางอย่างเพื่อพิสูจน์ความผิด ซึ่งในกรณีนี้ก็ไม่มีความจำเป็นต้องจัดให้มีการกระบวนกรดังกล่าวเพราะเหตุที่ว่าสอบสวนจะต้องเอาไปเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุอยู่แล้ว หรือจะต้องมีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบในการเก็บพยานหลักฐานหลังเกิดเหตุทันที

⁶² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7562/2537 “พยานหลักฐานประกอบตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 จะต้องไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพ การรับฟังคำรับสารภาพชั้นสอบสวนซึ่งจำเลยปฏิเสธในชั้นพิจารณาใช้ลงโทษจำเลยโดยที่จำเลยต้องมีความประกอบว่าจำเลยกระทำผิดจริง โดยพยานประกอบนั้นต้องมีคำของเจ้าพนักงานตำรวจผู้สอบสวนคำรับนั้น ส่วนบันทึกการจับกุม คำให้การชั้นสอบสวนของจำเลย บันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและภาพถ่ายประกอบการนำชี้ที่เกิดเหตุแม้จะมีภาพจำเลยและมีข้อความระบุว่าจำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายแต่ ก็เป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ไม่ใช่พยานหลักฐานที่จะนำมารับฟังประกอบคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเพื่อให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิด”

4. ฝ่าฝืนประมวลระเบียบตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 30

จากระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ ที่วางหลักการไว้อย่างชัดเจนอันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติในการให้ข่าวก็ได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนให้ข้อยกตัวอย่างว่า ห้ามเปิดเผยเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ไม่เหมาะสมอันที่จะเปิดเผยต่อประชาชน เช่น การทำแผนประทุษกรรมต่างๆ ซึ่งเจตนาของระเบียบข้อนี้มุ่งจะคุ้มครองประชาชนและผู้ต้องหาในการแสดงถึงวิธีการในการกระทำความผิดของผู้ต้องหา ซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีเผยแพร่ข่าวสารอันเกี่ยวกับวิธีการที่คนร้ายได้ใช้ในการกระทำความผิดที่เจ้าพนักงานตำรวจได้จัดทำขึ้นอันเป็นแผนประกอบคำรับสารภาพอีกจำนวนมาก

ซึ่งกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพจึงขัดแย้งกับหลักกฎหมายข้างต้น จึงทำให้บันทึกแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพหรือพยานอย่างอื่นเกิดขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงทำให้ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

5. แตกต่างจากแนวทางของต่างประเทศ

ในการดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศนั้นอาจมีกระบวนการทำแผนประกอบคำรับสารภาพบ้าง แต่จะมีลักษณะเป็นการการนำใช้สถานที่เกิดเหตุแต่การกระทำดังกล่าวต้องได้รับความสมัครใจของตัวผู้ต้องหาอย่างเคร่งครัดและมีสิทธิที่คุ้มครองและรับรองต่างๆอีกมากกว่า ซึ่งอาจถือได้ว่ากระบวนการทางอาญาอาจจะมีระบบที่มีความสมบูรณ์แบบมากกว่าประเทศไทยก็เป็นได้

จากเหตุผลอันเกี่ยวกับแนวทางการยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพทั้งหมดข้างต้น ผู้ศึกษาจึงเห็นได้ว่าการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมีผลเสียมากกว่าผลดี อีกทั้งมีผลกระทบในหลายฝ่าย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรที่จะยกเลิกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพออกจากกระบวนการทางอาญา แต่อาจจะนำกระบวนการในการยอมรับสนับสนุนคำรับสารภาพโดยจะต้องกระทำภายในห้องสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง และในท้องที่เกิดเหตุ ในการกระทำภายในห้องสอบสวนนั้นจะต้องกระทำต่อหน้านักสืบผู้เชี่ยวชาญ และพนักงานอัยการ เหตุผลเพื่อยืนยันว่าจำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจแทนการออกไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพภายนอกแบบของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อจะทำให้เกิดความยุติธรรมในหลายฝ่ายและธำรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายไทย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพจะเกิดจากกรณีที่ผู้ต้องหาได้มีการรับสารภาพแล้ว และเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งของพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นพยานสนับสนุน โดยให้ศาลเชื่อว่าผู้ต้องหานั้นยอมรับสารภาพโดยสมัครใจแท้จริง แต่ทั้งนี้จะต้องเกิดขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายมิเช่นนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้จึงอาจสรุปตามหลักกฎหมายได้ดังนี้

ในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญา กฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวน ดำเนินการหาพยานหลักฐานเพื่อยืนยันการกระทำผิดของผู้ต้องหาให้ได้รับโทษ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ประกอบมาตรา 134 ได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวน สอบปากคำผู้ต้องหาได้ แต่ไม่ได้ระบุว่าหากผู้ต้องหายอมรับสารภาพเจ้าพนักงานสอบสวนสามารถ นำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพได้ เมื่อในการพาตัวผู้ต้องหาไปทำ แผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้น ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดไว้แน่ชัด จึงเป็นสิทธิของ ผู้ต้องหาในการที่จะตัดสินใจว่าจะยอมปฏิบัติตามกระบวนการดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งผู้ต้องหาได้รับการคุ้มครองสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 เป็นเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ต้องหา หากฝ่าฝืนจะทำให้บันทึกคำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือบันทึกการทำแผน ประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเกิดขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและพยานหลักฐานดังกล่าวก็ ไม่อาจรับฟังในชั้นศาลได้

ในกรณีศึกษาต่างๆ เมื่อผู้ต้องหายอมรับสารภาพเจ้าหน้าที่ตำรวจจะจัดให้มีการพาตัว ผู้ต้องหาไปสถานที่เกิดเหตุด้วยทันทีโดยไม่ถามความสมัครใจของผู้ต้องหาก่อนและในบางกรณีก็ ไม่มีการแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบว่า หากผู้ต้องหายอมรับสารภาพจะจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุหรือ ทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ในขณะที่การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับ สารภาพนั้นจะต้องมีการแสดงท่าทางประกอบขั้นตอนการกระทำผิด มีการใช้ถ้อยคำตามคำถามที่ ได้บอกและแสดงต่อหน้าประชาชนจำนวนมาก อันมีผลต่อการบีบบังคับหรือกดดันเท่ากับว่าเป็น การกระทำไปโดยไม่มีความอิสระ ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อประมวลระเบียบตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 30 ซึ่งวางหลักว่าห้ามเปิดเผยเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ไม่เหมาะสมอันที่จะเปิดเผยต่อ

ประชาชน เช่น การทำแผนประทุษกรรมต่างๆ เพราะจะทำให้ถือเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีในการกระทำนั้นๆ

ทั้งนี้การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเป็นการให้ถ้อยคำอย่างหนึ่งจึงถือว่าเป็นคำให้การตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 การที่เจ้าพนักงานตำรวจจัดให้มีการทำแผนดังกล่าว จึงเป็นการใช้อำนาจฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเป็นการใช้อำนาจขัดต่อเสรีภาพการตัดสินใจของผู้ต้องหา การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกการทำแผนประกอบคำรับสารภาพก็ไม่สามารถใช้เป็นพยานยืนยันคำรับสารภาพได้ เพราะศาลต้องห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

วัตถุประสงค์หลักในการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้นก็เพื่อเป็นพยานหลักฐานสนับสนุนในคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นประเด็นหลักของกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพดังกล่าว และจะมีประเด็นรองลงมาเพื่อในการสืบหาพยานหลักฐานแวดล้อมอื่นๆ ที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุที่ตัวผู้ต้องหาได้ปิดบัง ซุกซ่อน ซ่อนเร้น ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการกระทำความผิดไว้ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง แต่เมื่อนำจุดประสงค์ของกระบวนการดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับผลกระทบที่เกิดขึ้น กล่าวคือในวิธีการจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพยังไม่มีมาตรฐานเพียงพอในเรื่องการรักษาความปลอดภัยต่อตัวผู้ต้องหาที่ยอมรับสารภาพ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมองว่าตัวผู้หาคนนั้นเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ดังนั้น ในการจัดกำลังจึงเป็นการจัดกำลังเพื่อควบคุมผู้ต้องหาไม่ให้มีการหลบหนีจากกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมากกว่าที่จัดกำลังเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ต้องหา จึงเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องเพราะตัวผู้หา ยังไม่ได้เป็นผู้ต้องโทษ ซึ่งตามหลักกฎหมายที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่ามีคำพิพากษาของศาลว่ามีความผิด ทั้งนี้หากเกิดกรณีที่มีการรุมประชาทัณฑ์ขึ้นอาจทำให้ตัวผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือถึงแก่ความตาย และนอกจากนี้ยังมีผลกระทบอีกหลายอย่าง เช่น ผลกระทบต่อตัวผู้ต้องหาที่จะถูกการประจานต่อหน้าประชาชนถูกดูหมิ่น ถูกเหยียดหยามหรือด่าทอ หรือผลกระทบต่อตัวผู้ต้องหาซึ่งทำให้ไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข และผลกระทบดังกล่าวอาจส่งถึงตัวผู้เสียหายพยาน หรือญาติผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่ไม่ยุติธรรมต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

เมื่อนำหลักการการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพมาศึกษาในมุมมองของต่างประเทศก็พบว่า ในประเทศญี่ปุ่นไม่ได้มีกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพแต่อย่างใด แต่ในประเทศสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกาอาจมีการนำตัวผู้ต้องหาไปชี้สถานที่เกิดเหตุ แต่การนำชี้ดังกล่าวมีความคุ้มครองและให้สิทธิเสรีภาพในการให้ตัวผู้ต้องหา

ยินยอมโดยสมัครใจซึ่งหาฝ่าฝืนศาลก็มีอำนาจไม่รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แต่จุดประสงค์หลักเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานอื่นๆเท่านั้น แต่การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพเพื่อประกอบคำรับสารภาพในประเทศสหรัฐอเมริกาจะต้องกระทำภายในห้องสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเองและในท้องที่เกิดเหตุ ในการกระทำภายในห้องสอบสวนนั้นจะต้องกระทำต่อหน้านักสืบผู้เชี่ยวชาญ และพนักงานอัยการ เหตุผลเพื่อยืนยันว่าจำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจแทนการออกไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพภายนอก ซึ่งภาพถ่ายและวิดีโอที่บันทึกการแสดงท่าทางสามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้ จึงเห็นได้ว่าในต่างประเทศได้มีการให้สิทธิเสรีภาพแก่ตัวผู้ต้องหาอย่างเต็มที่และมีการรับฟังพยานหลักฐานที่เคร่งครัด ดังนั้นกระบวนการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของไทยไม่ได้มีความจำเป็นในกระบวนการพิจารณาคดีเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับผลเสียของกระบวนการดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะ

จากเหตุผลต่างๆดังกล่าวที่ได้ศึกษาเมื่อได้วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และนำมาเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับโทษที่เกิดขึ้น และเปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติของต่างประเทศ และวิเคราะห์ความเหมาะสมหลายประการ พบว่าปัญหาอยู่ที่การใช้อำนาจในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ให้อำนาจไว้อย่างกว้างไม่ว่าพยานหลักฐานนั้นจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพก็เป็นส่วนหนึ่งของการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน ซึ่งไม่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติบัญญัติห้ามไว้ มีเพียงประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ในลักษณะ 8 บทที่ 5 ข้อ 247(4) วางหลักว่า เมื่อผู้ต้องหาได้รับสารภาพ ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหาไปชี้ที่เกิดเหตุ และทำแผนที่สังเขปฐานที่เกิดเหตุ และบันทึกการชี้ฐานที่เกิดเหตุของผู้ต้องหาไว้เป็นหลักฐานให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อรับรองไว้ในแผนที่พอสังเขป และบันทึกนั้น และสืบสวนพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาด้วย แต่ก็ยังเป็นเพียงแนวปฏิบัติระเบียบภายในที่แสดงขั้นตอนในทางปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนเท่านั้น มีอาจใช้บังคับทั่วไปได้ ซึ่งระเบียบดังกล่าวก็ยังขัดแย้งกับระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๐ ได้วางหลักการไว้ว่าห้ามให้ข่าวเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งถ้าหากเปิดเผยต่อประชาชนอาจเป็นแบบอย่างที่คุณคคลอื่นจะถือเอาเป็นตัวอย่างในการกระทำขึ้นอีก เช่น แผนประทุษกรรมต่างๆ ของคนร้าย และในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการสืบสวนสนับสนุนในการรับสารภาพของผู้ต้องหานั้นผู้ศึกษาเห็นว่าควรนำระบบของ

ประเทศสหรัฐอเมริกาปรับเปลี่ยนใช้กับระบบกฎหมายไทย จึงเห็นได้ว่ากฎหมายของไทยอันเกี่ยวกับการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพยังมีความไม่สมบูรณ์ตามหลักสากลอันเกี่ยวกับสิทธิในการคุ้มครองผู้ต้องหา

ผู้ศึกษาเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในมาตรา 131 เดิมที่บัญญัติไว้ว่า

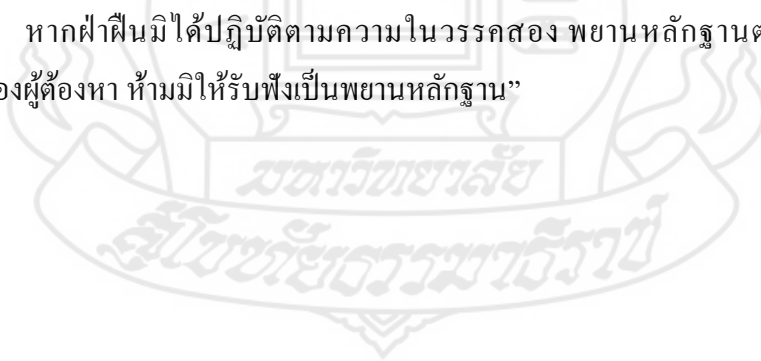
“ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา”

ผู้ศึกษาเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยใช้ถ้อยคำใหม่ดังต่อไปนี้

“ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

ในการรวบรวมพยานหลักฐานใด หากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนจัดทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในสถานที่เกิดเหตุ เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐานเมื่อได้รับยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนสามารถจัดให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพโดยวิธีการทางระบบคอมพิวเตอร์ โดยจัดทำในห้องที่มีการจัดทำโดยเฉพาะและจัดให้มีบุคคลอื่นที่ผู้ต้องหาร้องขอหรือญาติของผู้ต้องหาหรือทนายความและพนักงานอัยการเข้าร่วมรับฟังการสอบถ้อยคำของผู้ต้องหา

หากฝ่าฝืนมิได้ปฏิบัติตามความในวรรคสอง พยานหลักฐานต่างๆ ที่ได้จากคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน”

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2565). เสรีภาพทางกายภาพตามแนวคิดทางกฎหมายของฝรั่งเศส.

สืบค้นจาก <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=670&Page=1>

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, บุญทิพย์ ผ่องจิตร แลนเกรฟ และประธาน วัฒนวานิชย์.

(2529). สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. หลักการไม่ยอมรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสาร ซึ่งได้มาโดยการจับ การค้น การยึดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในสหรัฐอเมริกา. วารสารนิติศาสตร์, 9(3), 129.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2545). คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในชั้นตอนก่อนการพิจารณา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร :

ห้างหุ้นส่วนจำกัดจิรัชการพิมพ์.

จรัญ ภักดีธนากุล. (2557). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. หลักทฤษฎีการสอบสวนและการรับฟังซึ่งนำพยานหลักฐานในชั้น

สอบสวน(เทคนิคศิลปะการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร :

ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร.

จิตติ ดิงศภัทย์. (2518). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงทองการพิมพ์.

จิรนิติ หะวานนท์. หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่าง

กฎหมายอเมริกาและกฎหมายเยอรมัน. คุลพาท, 31(1), 31-36.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2556). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

เทอดศักดิ์ สูงโคตรและคณะ. (2565). การวิเคราะห์แผนประทุษกรรมในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร. 26 สิงหาคม 2565. สืบค้นจาก

http://www.ajarnpat.com/cadet_police/data_police/report_Ex02.pdf

ธานีศ เกศวพิทักษ์. (2564). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 3-4.

(พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ธานี สิงหนาท. (2562). คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา.(พิมพ์ครั้งที่ 16).

กรุงเทพมหานคร : บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิง จำกัด

ธีรรัฐ ไชยอัศวราช. (2565). สิทธิที่จะไม่พูด ไม่ตอบคำถาม ไม่ให้การกับตำรวจ. สำนักงานกิจการยุติธรรม. 15 กันยายน 2565. สืบค้นจาก <https://justicechannel.org/popular/the-legal-right-not-to-speak>

ปรีชา วงศ์วิวรรณ. (2555). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา : ศึกษาเฉพาะกรณีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.

ปิยวรรณ ดินาน. (2545). การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาให้ต้องรับสารภาพโดยสมัครใจ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

พรเพชร วิชิตชลชัย. (2538) การพิจารณาคดีอาญาโดยลูกขุนตามกฎหมายอเมริกา, *คูลพาห* 42(2) ,89-111.

พัฒนา ไชยเศรษฐ. หลักการสอบสวนคดีอาญาสำหรับพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ.

ภัทรวิทย์ อปสุวรรณ. (2550). การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

วรวิทย์ กนิษฐะเสน. (2522) ความเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน. *วารสารอัยการ*, 2(13), 39-48.

วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2532). ผลกระทบทางกฎหมายจากการเสนอข่าวคดีอาญาต่อการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

ศรีนิดา พรหมหิตาธร. (2526) พยานวิดีโอ. *วารสารอัยการ*, 6(71), 22-26.

สิทธิกร ศักดิ์แสง. (2565). สิทธิเสรีภาพของประชาชนและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ. 28 สิงหาคม 2565. สืบค้นจาก https://www.facebook.com/permalink.php?id=473834066044430&story_fbid=497329143694922

สุธรรมา วรกานนท์. (2542). สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่จะไม่ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่จะไม่ถูกกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะประจักษ์. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2538). *ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของจำเลยตาม*

กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วิญญูชน.

สุวัณชัย ใจหาญ. (2536). *คู่มือพนักงานสอบสวนว่าด้วยพยานหลักฐานและการสอบสวนคดีอาญา*.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรสหาย.

อุดม รัฐอมฤต, นพนิติ สุริยะและบรรเจิด สิงคะเนติ. (2544). *การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้*

สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพมหานคร
: ห้างหุ้นส่วนจำกัดนานาสังพิมพ์.

โอสถ โกสิน. (2517). *กฎหมายลักษณะพยาน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยเกษม.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายธีรรัฐ โรจนนินพงศ์
วันเดือนปีเกิด	10 ธันวาคม พ.ศ.2536
สถานภาพการศึกษาปัจจุบัน	จบมัธยมจากโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีหลักสูตรนิติศาสตร์ บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น เนติบัณฑิตไทย
การทำงาน	รับราชการในตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ สำนักงานอัยการสูงสุด

